

งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

นางจงจิต สุธาอรรถ

ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยนันทนาฏการพิเศษ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศคุณูปการ

รายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากท่านผู้อำนวยการนลินี ศรีสารคาม จันตรี ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้กรุณาเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณรศ.ดร.ชนพรรณ ธานี รองอธิการบดีฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี นายนิพนธ์ ก้องเวหา ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง กรุงเทพมหานคร ดร.จตุรรัตน์ เพ็ชรจันทิก ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา นางพัชราภรณ์ ชุมเมืองปึก ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในตรวจสอบเครื่องมือ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณคณะครูและบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีส่วนร่วมให้ข้อมูล และให้ความร่วมมือในการวิจัยจนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากผลงานวิชาการฉบับนี้ ผู้จัดทำขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณความดีแก่คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้ความเอื้ออาทรตลอดมา และขอเทิดทูนแด่บูรพาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และผู้มีพระคุณทุกๆ ท่านมา ณ โอกาสนี้

จงจิต สุชาอรรณ

ชื่องานวิจัย	การพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อผู้วิจัย	นางจงจิต สุธาอรรถ
ปีที่วิจัย	2558

บทคัดย่อ

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้
มีจุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแนวทางการ
พัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเทคนิคการประชุมเชิง
ปฏิบัติการของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง และประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนจากระดับการปฏิบัติ
ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกตาม
จุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้ ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ประกอบด้วย ครู
อาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียน
ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนใน
ปีงบประมาณ 2557 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น
แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) ช่วงที่ 2 การสร้างแนว
ทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเทคนิคการประชุม
เชิงปฏิบัติการ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน
ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน
ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ตัวแทนองค์กรนักศึกษา จำนวน 3 คน และ
ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน รวมทั้งสิ้น 59 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นประชากรทั้งหมด ช่วงที่ 3 การ
ประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตร
การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัด

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีงบประมาณ 2558 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นประชากรทั้งหมด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการศึกษาระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ มีปัญหาหนักที่สุด อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับ มาก และด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก

2. การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย

2.1 ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางให้สถานศึกษานำไปพัฒนา ครูผู้สอน คือ ควรจัดฝึกอบรมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การบันทึกผลสอน และการนำผลมาใช้ พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การทำความเข้าใจร่วมกันกับครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้นำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนการสอน สนับสนุนครูให้เข้ารับการอบรมในการจัดทำ แผนการเรียนรู้ การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน ความต้องการของชุมชน และนำผลนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่าง ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ส่งเสริมให้ครูนำสาระ ท้องถิ่นมาใช้ในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา มีการ เตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้ง ปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนา กศน.ตำบลให้ มีบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จัดทำ โครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานต้นสังกัด ส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยกำหนดให้

ครูจัดทำบันทึกหลังสอนและรายผลต่อผู้บริหารทุกครั้งที่ดำเนินการสอนกำหนดให้ครูประเมินแผนการเรียนรู้และรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหาร

2.2 ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน คือ สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมวิธีการกระตุ้นผู้เรียน กระบวนการสร้างสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน ควรสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง จัดฝึกอบรมครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน และส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน สนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง เช่น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน การเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ การศึกษาคุณงามความดี การเรียนรู้ในสถานประกอบการ การเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง ดำเนินการจัดฝึกอบรมครูผู้สอนในการบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จัดฝึกอบรมครูผู้สอนจัดกิจกรรมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน เช่น การฝึกอบรมกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การฝึกอบรมให้ผู้เรียนทำวิจัยชุมชน และส่งเสริมการจัดทำโครงการ การประกวดโครงการนักศึกษา

2.3 ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน คือ สถานศึกษาควรพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการสอนที่สะท้อนการปฏิบัติจริง ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้รายบุคคลและรายกลุ่มด้วยวิธีที่หลากหลาย ผู้บริหารควรจัดประชุมเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและรายงานผลการเรียนรู้ให้ผู้บริหารได้รับทราบ ครูผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อน จัดกิจกรรมการประเมินตนเองโดยตนเองและประเมินโดยเพื่อน และนำผลมาใช้ในการพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ผู้บริหารควรกำหนดให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกสัปดาห์และบันทึกไว้ในบันทึกหลังสอนทุกครั้ง ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เช่น กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมประกวดวาดภาพ และกิจกรรมลูกเสือยุวกาชาด

สถานศึกษาควรกำหนดให้มีการประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการ กศน.ตำบล ควรดำเนินการกำหนดแนวทางการประเมินที่เป็นรูปธรรม และจัดทำแบบประเมินให้เป็นรูปแบบเดียวกัน ควรเชิญวิทยากรผู้มีความรู้มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดประชุมทำความเข้าใจร่วมกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการ กศน.ตำบล คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาผู้เรียนในพื้นที่ จัดทำคำสั่งคณะกรรมการประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน และการปฏิบัติงานของพัฒนาครูในพื้นที่ในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

2.4 ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา มีแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน คือ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ กำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำบันทึกหลังสอน โดยนำข้อเสนอแนะมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้บริหารควรตรวจสอบติดตามการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด และกำกับดูแล และเอาใจให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน ดำเนินการจัดฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูสอน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับความรู้ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนกับหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่นๆ และกำชับให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 เรื่อง จัดประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน พัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับผู้เรียน โดยสอบถามความต้องการของผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการพัฒนาครูและบุคลากรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกปี ควรดำเนินการประเมินหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับผู้เรียนและบริบททางสังคม

3. ผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนมีระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกด้าน และการประเมินผลการตามเกณฑ์ชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการ

พัฒนาโดยใช้แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนมีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ ผ่านการประเมิน ในทุกด้านและทุกข้อ

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ประกาศคุณูปการ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครู.....	12
ความหมายของการพัฒนาครู.....	12
ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาครู.....	13
กระบวนการพัฒนาครู.....	14
วิธีการพัฒนาครู.....	18
กระบวนการเรียนรู้.....	21
ความหมายของกระบวนการเรียนรู้.....	21
ลักษณะการเรียนรู้ที่ดี.....	23
การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้.....	24
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	25
ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	25
หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	26
องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
คุณภาพการจัดการเรียนรู้.....	36
แนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม	
อัครศาสตร์อำเภอปากช่อง.....	38
การประชุมเชิงปฏิบัติการ.....	59
ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการ.....	59
วัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ.....	60
วิธีการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ.....	61
พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมประชุม.....	62
ข้อดีและข้อจำกัดของการประชุมเชิงปฏิบัติการ.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	72
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
ขั้นตอนการวิจัย.....	74
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้.....	85
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
สัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	126
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	126
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	126
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	127
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	129

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	130
สรุปผลการวิจัย.....	131
อภิปรายผล.....	136
ข้อเสนอแนะ.....	141
บรรณานุกรม	144
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	151
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	152
- รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมเชิงปฏิบัติการ.....	153
- รายชื่อผู้ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ.....	154
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	157
ภาคผนวก ค ข้อมูลการวิเคราะห์ทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูป.....	168
ภาคผนวก ง หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง.....	179
ประวัติย่อผู้ศึกษาค้นคว้า.....	192

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	91
ตารางที่ 4.2 ระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ปากช่อง โดยรวมและรายด้าน.....	92
ตารางที่ 4.3 ระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ปากช่อง ด้านการวางแผนการเรียนรู้.....	93
ตารางที่ 4.4 ระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ปากช่อง ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้.....	94
ตารางที่ 4.5 ระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ปากช่อง ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้.....	96
ตารางที่ 4.6 ระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ปากช่อง ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา.....	97
ตารางที่ 4.7 สรุปเนื้อหาข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาในการพัฒนาครูผู้สอนในการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ.....	102
ตารางที่ 4.8 แสดงข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	118
ตารางที่ 4.9 ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน.....	119
ตารางที่ 4.10 ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการวางแผนการเรียนรู้.....	120
ตารางที่ 4.11 ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้.....	121

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.12 ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้.....	123
ตารางที่ 4.13 ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา.....	124

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 กระบวนการพัฒนาครู.....	15
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	73
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการวิจัย.....	75

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในหมวด 5 ได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการฝึกอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ และด้วยเหตุผลดังกล่าวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 52 จึงกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 24) การจัดการศึกษาจะต้องเป็นกระบวนการที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้คนที่รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศได้เท่าเทียมกับสังคมโลก การพัฒนาบุคลากรที่เป็นครูผู้สอนหรือจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนจึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สมดังเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษา ที่ต้องการพัฒนาคนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการศึกษาในระดับ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งในส่วนของการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหน่วยงานการศึกษาที่รับผิดชอบจัดการศึกษา มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่อยู่นอกระบบ โรงเรียน ทั้งการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาตามอัธยาศัยที่ใช่แหล่งเรียนรู้เป็นฐานการเรียนรู้ มีสถานศึกษาในสังกัดที่มีความพร้อมในการให้บริการอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2551 ได้ให้ความสำคัญต่อ

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการบูรณาการเนื้อหาที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เนื้อหาสาระ วิธีการเรียนการสอน สื่อเพื่อการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายร่วมจัด เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาคนในชุมชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ยึดหลักปรัชญา “คิดเป็น” โดยให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ในสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในแต่ละรายวิชา รวมทั้งเน้นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามสภาพความพร้อมและความต้องการของผู้เรียน มีครูเป็นผู้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ อาศัยระบบช่วยเหลือผู้เรียนเป็นเครื่องมือ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำและร่วมแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2546 : 3-4)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้ให้ความสำคัญต่อผู้เรียน โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และใช้หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้จึงต้องเน้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และกระบวนการคิดที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เต็มตามศักยภาพของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เกิดขึ้นจากพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่สุด คือ การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกลไกของการจัดการนี้คือ ผู้สอน แต่จากข้อมูลอันเป็นปัญหาวิกฤตทางการศึกษาและวิกฤตของผู้เรียนที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนยังแสดงบทบาทและทำหน้าที่ของตนเองไม่เหมาะสม จึงต้องทบทวนทำความเข้าใจ ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางการศึกษาและวิกฤตของผู้เรียน การทบทวนบทบาทของผู้สอนควรเริ่มจากการทบทวนและปรับแต่งความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการเรียน โดยต้องถือว่าแก่นแท้ของการเรียนคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากการยัดวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ (มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. 2555 : 1 – 2) สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี และคณะ (2544 : 20) ที่ได้กล่าวถึง ครู ในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ต้องเริ่มต้นที่การปรับแนวคิด/กระบวนการทัศน์ของครูและการปรับพฤติกรรมครู เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่ครู ครูจะต้องทราบว่าขณะนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายและรวดเร็ว มีผลกระทบต่อวิธีทำงานและ

วิธีคิดของครู การทำงานมีการแข่งขันครูต้องแข่งขันกับตนเองและผู้เรียน ครูต้องทำงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่รับนักเรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงาน ครูต้องทำงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่รับนักเรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงาน ครูต้องฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคนเหล่านี้ ต้องส่งเสริมให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองช่วยให้ครูทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุขในการดำรงชีวิต และพัฒนาครูให้มีความรู้ในเรื่องที่จำเป็น ได้แก่ เนื้อหาสาระ จิตวิทยาการเรียนรู้การพัฒนาระบวนการคิด พัฒนาการด้านสมอง รูปแบบการเรียนรู้หลักการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวัดและประเมินผล ความสามารถและทักษะในเรื่องการจัดการเรียนรู้การวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำแผนการสอน การวิจัยในชั้นเรียน การจัดบรรยายการเรียนรู้และการเสริมแรง การปรับบทบาทของครูให้เป็นผู้ทำหน้าที่ชี้แนะ ช่วยเหลือ จัดการให้ข้อมูลย้อนกลับ และจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

ในส่วนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้หลักการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่และมีประสบการณ์ แต่จากผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาในปีงบประมาณ 2557 พบว่าครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเท่าที่ควร กระบวนการเรียนรู้เน้นการบรรยายหน้าชั้นเรียน และเรียนรู้จากหนังสือเป็นหลัก การใช้แหล่งเรียนรู้จากชุมชน จากห้องสมุดประชาชน และจากภูมิปัญญาในท้องถิ่น ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนไม่ได้มีการประเมินผลการสอนของครูเสนอต่อผู้บริหารเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง. 2552 : 94) นอกจากนี้ในการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา ยังได้ให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถานศึกษาควรพัฒนาครูทุกคนให้มีทักษะการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินแบบวัดแบบทดสอบ มาพัฒนาครูทุกคนอย่างเป็นระบบ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา. 2557 : 3)

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครู เพราะถือว่า ครูคือหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ และเห็นว่า การพัฒนาครูเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เนื่องจากมีความสำคัญในอันที่จะทำให้ครูผู้สอน ได้มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน แล้วนำมาสร้างเป็นแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอน โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ และหาแนวทางร่วมกันด้วยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของครูในการปฏิบัติงานจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และส่งผลสัมฤทธิ์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
2. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยโดยแบ่งตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาในการวิจัยประกอบด้วย

1. ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้
2. ด้านการดำเนินการจัดการกระบวนการเรียนรู้

3. ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้

4. ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำประเด็นปัญหาที่อยู่ในระดับ มาก ขึ้นไป มาเป็นประเด็นปัญหาในการประชุม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งออกตามช่วงของการวิจัยดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด ซึ่งเป็นบุคลากรของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีงบประมาณ 2557 ประกอบด้วย ครูผู้สอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด ซึ่งเป็นบุคลากรของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีงบประมาณ 2557 ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ตัวแทนองค์กรนักศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 59 คน

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด ซึ่งเป็นบุคลากรของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีงบประมาณ 2558 ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดในแต่ละช่วงของการวิจัยดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติกร

ตัวแปรต้น ได้แก่ สภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ที่ร่วมกันสร้างขึ้นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ตัวแปรต้น ได้แก่ แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลา ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2557 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2557

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในระหว่างวันที่ 15 มิถุนายน 2557 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2557

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ในระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2557 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาครูผู้สอน หมายถึง กระบวนการในการเสริมสร้าง เพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ทักษะและประสบการณ์ ให้กับครูผู้สอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปากช่อง ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การดำเนินการจัดการเรียนรู้ ของครูผู้สอนที่มีประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการ ของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โดยมีขั้นตอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมร่วมกันของ ครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ การวางแผนการ เรียนรู้และการวางแผนการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้

2.2 การดำเนินการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของครูผู้สอนและ ผู้เรียนในการกำหนดวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับ นักศึกษาศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในทุกขั้นตอน

2.3 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูล และการตัดสินคุณค่าการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบด้วย การวัดผล ประเมินผล การเรียนราย หมวดวิชา การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินผล การอ่าน คิด วิเคราะห์ การ ประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.4 การปรับปรุงและแก้ไขปัญหา หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากการประเมิน กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและครูมาใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม

สภาพปัญหาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน หมายถึง ข้อค้นพบที่เป็นอุปสรรค หรือจำกัด ที่ได้จากการสอบถามครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญของครู หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ขั้นตอนและรายการปฏิบัติของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งได้มาจาก ประชุมเชิงปฏิบัติของครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนองค์กรนักศึกษา และ ผู้เชี่ยวชาญ ใน 4 ขั้นตอน คือ ด้านวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงและแก้ไข ปัญหา

การประเมินผลการพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการประเมินค่าความสำเร็จของการ ดำเนินงานพัฒนาครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประเมินผลจากระดับ การปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ระดับการปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถที่ครูผู้สอนได้ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนสำคัญ หลังจากได้รับการพัฒนาตามแนวทางแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ได้มาจากประชุมเชิงปฏิบัติของครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการ สถานศึกษา ตัวแทนองค์กรนักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ใน 4 ขั้นตอน คือ ด้านวางแผนการจัดการ เรียนรู้ ด้านการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และด้านการปรับปรุง และแก้ไข ปัญหา ภายในเวลาที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และมี เกณฑ์การประเมินผลที่มีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และครูประจำกลุ่ม ที่ปฏิบัติงานการสอนในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์อำเภอปากช่อง ในปีงบประมาณ 2557 และปีการศึกษา 2558

คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แต่งตั้งตาม ประกาศคณะกรรมการส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอรรถศาสตร์ ลงวันที่ 24 ตุลาคม 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์อำเภอปากช่อง

องค์กรนักศึกษา หมายถึง ตัวแทนของนักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินการเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การให้ข้อเสนอแนะ และการรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์อำเภอปากช่อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
2. ได้แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดขึ้นกับผู้เรียน
3. ได้ข้อมูลสนเทศสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครู
2. กระบวนการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของกระบวนการเรียนรู้
 - 2.2 ลักษณะการเรียนรู้ที่ดี
 - 2.3 การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.2 หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.4 คุณภาพการจัดการเรียนรู้
 - 3.5 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครู

ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษานั้น การพัฒนาครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่สถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญ จึงได้มีผู้ให้ความหมายในการพัฒนาครูไว้ดังนี้

1.1 ความหมายของการพัฒนาครู

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544 : 5) กล่าวว่า การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่มุ่งจะเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วการพัฒนาบุคลากรยังมีความมุ่งหมาย ที่จะพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นที่ไปในทางที่ดี มีขวัญกำลังใจในการทำงานและมีความคิดที่ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

พนัส หันนาคินทร์ (2548 : 132) ได้กล่าวว่า การพัฒนาครู หมายถึง การฝึกฝนและการให้การศึกษา การฝึกฝนนั้นเน้นถึงกระบวนการที่จะเพิ่มความถนัด ทักษะ และความสามารถเฉพาะอย่างในการปฏิบัติงาน ส่วนการศึกษานั้นเราควรเล็งถึงความหมาย ที่เพิ่มเติมความรู้ ความเข้าใจ หรือเจตคติของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพของงานได้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาครูจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องอย่างไม่มีวันจบสิ้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูน และปรับปรุงคุณภาพผู้ปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อผลงานของสถาบันเองและเพื่อสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน ที่ปรารถนาจะได้รับความก้าวหน้า ในการปฏิบัติงานนั้นอันถือได้ว่าเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะต้องเอาใจใส่เรื่องการพัฒนาครูอย่างเต็มที่ด้วย

ชาญชัย อาจินสมาจารย์ (2548 : 10) กล่าวว่า การพัฒนาครูเป็นกรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญทักษะและความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมุ่งที่การพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานในทางที่ถูกต้อง

ฉนพพล เสนาะคนตรี (2547 : 9) ได้ให้ความหมายพัฒนาครูว่าเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะอุปนิสัย เจตคติ และเทคนิคต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงานและก้าวหน้าในชีวิต

เสน่ห์ จุ้ยโต (2547 : 152) ได้ให้ความหมายการพัฒนาครูว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ในลักษณะที่พึงประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้ (Knowledge) การเปลี่ยนแปลงทักษะ (Skill) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude)

เวกซ์ลีย์ และเลธัม (วารภรณ์ นักพัฒนาฯ. 2547 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Wexley and Latham. 2004 : 3) ให้ความเห็นว่าการพัฒนาครูเป็นการดำเนินงานอย่างมีแผนขององค์กร เพื่อสนับสนุนให้ครูในองค์กร เรียนรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาครู หมายถึง การจัดกิจกรรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ แนวคิด ทักษะ บุคลิกภาพ ทัศนคติ และประสบการณ์ในการทำงานเพื่อเตรียมครูสำหรับรองรับการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ โดยดำเนินการพัฒนาให้สอดคล้องกับงานที่แต่ละคนปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพของครูเองที่ได้รับผลจากการพัฒนาครูจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน ครูมีขวัญและกำลังใจดี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และเป็นประโยชน์สำหรับการบริหารสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้ครูทุกคนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาครู

การพัฒนาครูนั้น มีความสำคัญในอันที่จะทำให้ครูในหน่วยงานได้มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตามที่หน่วยงานต้องการ เนื่องจากครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งมา ยังไม่มีความสามารถหรือไม่มีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งความชำนาญเพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้สูงสุดตามที่หน่วยงานต้องการ จึงจำเป็นจะต้องพัฒนาครูให้มีความสามารถเหมาะสมก่อน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2548 : 4)

โสรจ สานศิริพันธ์ (2547 : 32-33) ได้สรุปความสำคัญของการพัฒนาครูไว้ดังนี้

1. การพัฒนาครู ช่วยทำให้ระบบและวิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. การพัฒนาครู เป็นวิธีการหนึ่ง ที่จะช่วยให้เกิดการประหยัด ลดความสิ้นเปลืองของวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
3. การพัฒนาครู จะช่วยลดระยะเวลาการเรียนรู้ให้น้อยลง หรือลดความเสียหายที่จะเกิดการลงมือผิดถูก
4. การพัฒนาครู เป็นการแบ่งเบาหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา
5. การพัฒนาครู เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นครูด้านต่าง ๆ ให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ได้รับการเลื่อนขั้นได้
6. การพัฒนาครู ช่วยทำให้บุคคลนั้น ๆ มีโอกาสได้รับความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ทำให้เป็นคนที่ทันสมัยต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ประสาร มาลากุล (2548 : 15) กล่าวถึงสาเหตุจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาครู หรือพัฒนาคุณาจารย์ เนื่องจากมีความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เช่น เศรษฐกิจ สังคมสภาพแวดล้อม และมีการเปลี่ยนแปลงสภาพจิตใจ เช่น ความคาดหวังของสังคม หรือความคาดหวังของเราในการผลิตนักศึกษา หรือบัณฑิต การเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง และรวดเร็ว จึงทำให้อาจารย์ส่วนหนึ่งเกิดการสับสน ขัดแย้ง แต่ก็เป็นสิ่งดีเพราะจะทำให้เกิดความงอกงามทางปัญญา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาครูมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเสริมสร้างศักยภาพของครูในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้ครูมีความรับผิดชอบมากขึ้น ช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้เกิดการพัฒนางานเดิมที่ปฏิบัติอยู่ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนางานใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นทำให้องค์การเกิดความทันสมัยตลอดเวลา ทนต่อความเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้อีกด้วย

1.3 กระบวนการพัฒนาครู

การพัฒนาครูเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารการศึกษา เพราะงานทุกอย่างของสถานศึกษาจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถและความร่วมมือของครูที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพยายามหาทางให้ครู-อาจารย์ได้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เมธี ปิณฑานนท์ (2547 : 108-116) กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาครูในสถานศึกษาประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ กำหนดจุดมุ่งหมายและบทบาทของหน่วยงานจัดบุคคล เพื่อดำเนินการและรับผิดชอบ กำหนดความต้องการต่าง ๆ ในการพัฒนาและประเมินผล กระบวนการพัฒนาครูดัง ภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กระบวนการพัฒนาครู

ที่มา : เมธี ปิณฑนานนท์. 2547 : 108

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายและบทบาทของหน่วยงาน

ในการที่จะให้มองเห็นของกระบวนการพัฒนาครูอย่างชัดเจน มีความจำเป็นต้องเข้าใจความสัมพันธ์ของเป้าประสงค์กับระบบงานที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาครู ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมี ดังต่อไปนี้

1. เป้าประสงค์ของระบบ สถานศึกษาจะก่อให้เกิดตำแหน่งและความรับผิดชอบต่าง ๆ ในหน่วยงาน
2. กิจกรรมต่าง ๆ ในระบบสถานศึกษาต้องการทักษะ ความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ของครู
3. งานระบบสถานศึกษาจัดขึ้นเป็นระบบย่อย ๆ หรือหน่วยงานย่อย ๆ และระบบปฏิบัติงานโดยครูเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มประถมศึกษา กลุ่มมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอื่น ๆ
4. ในการที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพของระบบสถานศึกษาทั้งหมดนั้นแต่ละหน่วยงานควรเข้าใจ และทราบบทบาทของตนว่าบทบาทของตนมีอย่างไร เพราะความจำเป็นเบื้องต้นสำหรับพฤติกรรมของครู
5. ระบบสถานศึกษาควรจะต้องให้แต่ละหน่วยงาน แต่ละบุคคล ได้ทราบมาตรฐานของการดำเนินงานซึ่งคาดหวังไว้และต้องการให้บรรลุผล

6. แผนการพัฒนาคู เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับเป้าประสงค์ของระบบงานหน่วยงานของปัจเจกบุคคล กิจกรรมการพัฒนาแต่ละอย่างจะมุ่งที่กิจกรรม ที่จะทำให้ครูหรือหน่วยงานก้าวไปข้างหน้าจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เข้าสู่บทบาทที่เป็นอุดมคติ การประเมินค่าแผนงานต่าง ๆ ในระบบงานเพื่อพัฒนานี้ จะตั้งอยู่บนรากฐานของความก้าวหน้าที่จะนำไปสู่มาตรฐานของการดำเนินงานข้างหน้า

ขั้นที่ 2 จัดคณะครูเพื่อดำเนินการและรับผิดชอบ

มีครูอย่างน้อย 3 ฝ่ายด้วยกันในระบบสถานศึกษาที่มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาคู คือ คณะกรรมการการศึกษา สมาคมหรือองค์การครู ปัจเจกบุคคล คณะกรรมการศึกษามีบทบาทและความรับผิดชอบในการพัฒนาคูในด้านที่จะสร้างบรรยากาศ และคิดหนทางที่จะทำให้กิจกรรมการพัฒนาคูเกิดขึ้นได้ โดยจะเป็นผู้วางและกำหนดแผนงานหลักของการพัฒนาคูหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ จะมีความรับผิดชอบที่จะกำหนดหน้าที่ ความสามารถ ทักษะที่จำเป็นที่ต้องการในการดำเนินงานของหน่วยงานของตน และเสนอแนวทางต่าง ๆ ให้กับผู้บังคับบัญชาได้ทราบความจำเป็นเหล่านั้น อย่างไรก็ตามก็มีความรับผิดชอบส่วนใหญ่ในการพัฒนามักตกอยู่กับผู้บริหารของแต่ละหน่วยงาน เพราะเป็นผู้ติดต่อใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาแต่ละวันจึงทราบความประสงค์ต่าง ๆ ของครูที่ต้องการพัฒนา

ขั้นที่ 3 กำหนดความต้องการต่าง ๆ ในการพัฒนา

ในขั้นนี้จะเป็นการกำหนดความต้องการต่าง ๆ ให้เฉพาะเจาะจงที่ต้องการพัฒนาซึ่งจะกระทำได้ด้วยการจัดแผนงานอย่างมีระบบความต้องการต่าง ๆ นี้ สามารถแยกออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ความต้องการพัฒนาระบบเป็นส่วนร่วม หมายถึง ความต้องการพัฒนาที่สอดคล้องกันระหว่างสภาพความขาดแคลนกับสภาพที่ต้องการ เพื่อพัฒนาระบบในหน่วยงาน แหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ คือ แผนกำลังคน ซึ่งจะชี้ความแตกต่างระหว่างกำลังคนที่อยู่กับกำลังคนที่ต้องการ การพัฒนาระบบจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะแก้ไขความแตกต่างในเรื่องความต้องการของครูและบรรจุหรือเสริมเข้าตำแหน่ง รวมทั้งการเลื่อน โยกย้ายตำแหน่งในระบบงาน แผนกำลังคนจะช่วยในการสร้างโปรแกรมการพัฒนาคูด้านต่าง ๆ ได้

2. ความต้องการเฉพาะหน่วยงาน เป็นความต้องการของหน่วยงานที่สนใจในการพัฒนาคูในหน่วยงานของตน เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความต้องการพัฒนาของปัจเจกบุคคล เป็นการปรับปรุงประสิทธิผลของแต่ละรายบุคคล ตามความต้องการของแต่ละบุคคลเอง โดยพิจารณาจากข้อมูลและรายละเอียด

จาก หลักฐานการสรรหา การคัดเลือก การจูงใจบุคคลเข้าสู่หน่วยงาน และกระบวนการประเมินค่า การปฏิบัติงานของบุคคล

ขั้นที่ 4 เตรียมแผนการพัฒนาคูทั้งหมด

การวางแผนสำหรับการพัฒนาคูของฝ่ายบริหารกลางนั้นเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ ๆ เช่น แผนงานอะไรที่คาดหวังว่าจะทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยทางใด ไปในขอบเขตใด และลำดับก่อนหลังอย่างไร ส่วนผู้บริหารระดับสูงในระบบโรงเรียนจะกำหนด แนวทางที่จะดำเนินการ และการประสานงานแผนงานพัฒนาคูทั้งหมด แนวทางนี้จะรวมทั้ง จุดมุ่งหมายของการพัฒนาคูทั้งระยะสั้นและระยะยาว นโยบายต่าง ๆ งบประมาณ การลำดับ ก่อนหลังในการกำหนดเป้าประสงค์ นโยบายและงบประมาณ เพื่อการพัฒนาคูนั้น ย่อมเป็นหน้าที่ ความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารกลาง

ขั้นที่ 5 ดำเนินการพัฒนาคู

การดำเนินการแผนงานพัฒนาคู เป็นการรวบรวมเอาครูด้านต่าง ๆ ใน แผนการพัฒนาคูเพื่อดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ที่ตั้งไว้และให้เป็นไปตามนโยบายที่ ได้รับมอบหมาย การดำเนินการจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเฉพาะอย่าง เช่น การตัดสินใจเลือก กิจกรรม ช่วงระยะเวลาสำหรับการดำเนินกิจกรรม ครูที่เกี่ยวข้อง เงินที่ต้องใช้จ่าย สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ต้องการ

ขั้นที่ 6 ประเมินผลกระบวนการการพัฒนาคู

การประเมินผลกระบวนการพัฒนาคู มีข้อคำนึงอยู่ 3 ประการ คือ

1. ค้นหารายละเอียดเพื่อให้ทราบว่าฝ่ายบริหารรู้วิธีการนำเอา กระบวนการพัฒนามาใช้อย่างไร ได้แก่ เรื่อง การวางแผน การจัดการ การดำเนินงาน และการ ควบคุม
2. ค้นหาข้อมูลและรายละเอียด เกี่ยวกับปริมาณของประสิทธิผลที่ ก่อให้เกิดความรู้ทางเทคนิค ในการพัฒนาคูมากเพียงใด
3. แผนงานพัฒนา ได้มีส่วนช่วยให้เป้าประสงค์ของหน่วยงานในแต่ละ วัน แต่ละปี และเป้าประสงค์ระยะยาวบรรลุผลเพียงใด เราจะวัดอะไรได้บ้างจากการปฏิบัติงานของ บุคลากรในหน่วยงาน

บิชอป (Bishop. 2006 : 48, อ้างถึงใน วราภรณ์ นักพัฒนาฯ. 2549 : 19)

ได้แนวทางในเชิงระบบ เกี่ยวกับกระบวนการในการพัฒนาคูตามขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. การหาความต้องการการพัฒนา (Need) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวครูเอง ต้องมีความต้องการพัฒนา ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องหาทางกระตุ้นและส่งเสริมให้ครู

สนใจต่อการพัฒนาตนเอง

2. การวินิจฉัยและการวิเคราะห์ (Diagnosis and Analysis) เป็นการพิจารณา สภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่ควรแก้ไข โดยใช้แบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์ ให้ครูแสดงความคิดเห็น เพื่อจะได้ทราบความต้องการของครูโดยส่วนรวม

3. การพัฒนา (Development) เป็นขั้นตอนแสวงหาวิธีการแก้ไข ปรับปรุงตาม ความต้องการของครู โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หรือการทำงาน เช่น การประชุมเชิง ปฏิบัติการ การอภิปราย การเผยแพร่ข่าวสาร

4. ความเป็นไปได้ (Validation) ความเป็นไปได้ของโครงการศึกษา โดยการ วิจัยศึกษาการทดลอง (Pilot Study) และการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้โครงการดำเนินการไปได้ด้วยดี

5. การนำไปใช้ (Implementation) การนำโครงการไปปฏิบัติ โดยเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านมาให้การฝึกอบรมในสิ่งที่จัดทำโครงการไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการที่ทำว่าบรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้พิจารณาอย่างมีเกณฑ์ การประเมินทุก ระยะเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

1.4 วิธีการพัฒนาครู

เทคนิควิธีการพัฒนาครู สามารถทำได้หลายวิธี โดยมีผู้กำหนดวิธีการพัฒนาครูไว้ พอจะนำเสนอได้ดังนี้

คณัย เทียนพุก (2549 : 46) ได้เสนอมุมมองใหม่ในการพัฒนาครู โดยได้พูดถึง กรอบแนวคิดใหม่ด้านพัฒนาคนว่าเป็นเรื่องของการบูรณาการงาน ด้านพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resource Development : HRD) เข้าด้วยกันคือการพัฒนาบุคคล (Individual Development : ID) การพัฒนาอาชีพ (Career Planning and Development : CD) และการพัฒนา องค์กร (Organization Development : OD) โดยเน้นที่ตัวบุคคล ทีม และองค์กรซึ่งเป็นการ พัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลไปสู่ทีมการเรียนรู้และองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องทำการ พัฒนาควบกัน ไปทั้ง 3 เรื่องจึงจะพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อภุฎฐารมย์ ประชุมวรรณ. 2547 : 46 ; อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 21)

ได้สรุปวิธีการพัฒนาไว้ 5 วิธี ดังนี้

1. การฝึกอบรม
2. การศึกษาต่อ
3. การพัฒนาทีมงาน

4. การพัฒนาระหว่างปฏิบัติงาน

5. การประเมินผลและวิจัยในชั้นเรียน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ชาญณรงค์ พาประโยชน์. 2547 : 20 - 21 ; อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2547 - 2548 : 16-17) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเกี่ยวกับข้าราชการครูว่า ควรพัฒนาใน 3 ด้านคือ

1. ด้านวิชาการ เป็นการพัฒนาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาชีพครู

2. ด้านเทคนิคต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน เป็นการพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริหาร การนิเทศ ฯลฯ

3. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นการพัฒนาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม วิทยทัศน์ ภาวะผู้นำ การตัดสินใจ ฯลฯ

การพัฒนาข้าราชการครูทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรหรือหน่วยงานสังกัด นำไปสู่การพัฒนางานในหน้าที่และส่งผลต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพครูซึ่งมีรูปแบบการพัฒนาและวิธีการพัฒนา ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนา ได้แก่

1.1 รูปแบบการพัฒนาโดยสื่อทางไกล

1.2 การพัฒนาเป็นรายบุคคล

1.3 การพัฒนาเป็นกลุ่ม

2. วิธีการพัฒนา ได้แก่

2.1 การปฐมนิเทศ

2.2 การประชุม / อบรม / สัมมนา / Workshop

2.3 ศึกษาดูงาน

2.4 ศึกษาต่อ

2.5 แลกเปลี่ยนครู

2.6 ครูแม่แบบ (Master Teacher)

2.7 ศึกษาด้วยตนเอง

2.8 หยุดการทำงานช่วงยาว เพื่อทำการวิจัยค้นคว้าหาความรู้ใหม่

(Subbatical Leave)

2.9 ฝึกอบรม

เสน่ห์ จุ้ยโต (2547 : 172-179) กล่าวถึงขอบข่ายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ 3 ด้าน ได้แก่

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการฝึกอบรม
2. การพัฒนาทรัพยากรด้วยการศึกษา
3. การพัฒนาทรัพยากรด้วยการพัฒนาตนเอง

วิน เชื้อโพธิ์หัก (ฉนพพล เสนาะคนตรี. 2547 : 26-18 ; อ้างถึงในวิน เชื้อโพธิ์หัก. 2547 : 20-22) กล่าวถึงวิธีการพัฒนาครูในองค์กร โดยสรุป คือ

1. การปฐมนิเทศ เป็นการแนะนำครูที่เข้าปฏิบัติหน้าที่ใหม่ หรือครูเก่าที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ใหม่ ให้รู้จักงานที่จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี
2. การสอนวน ช่วยให้ครูที่ได้รับการสอนมีประสบการณ์ รู้จักวิธีปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง
3. การส่งไปศึกษาดูงาน เป็นการส่งครูไปดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานอื่น เพื่อดูการปฏิบัติงานซักถามปัญหาด้วยตนเองอันก่อให้เกิดความรู้ในงานที่ตนต้องการศึกษา
4. การศึกษาต่อ เป็นการพัฒนาครูที่ดีวิธีหนึ่ง มีโอกาสไปศึกษาหาความรู้ทักษะที่เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ และเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ที่ศึกษาด้วยกัน
5. การมอบอำนาจให้รับผิดชอบสูงขึ้น เป็นการศึกษารับผิดชอบการปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อสามารถตัดสินใจในการทำหน้าที่รับผิดชอบได้
6. การสับเปลี่ยน โยกย้ายหน้าที่ ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้งานมากขึ้น ประสบความสำเร็จ ทำให้งานมีความต่อเนื่องที่ดี
7. การให้หน้าที่ผู้ช่วย เป็นการฝึกให้เรียนรู้งานในตำแหน่งที่สูงขึ้น ได้รับคำแนะนำจากหัวหน้า รู้จักปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง
8. การให้การรักษากร ผู้ทำหน้าที่รักษากรแทน ความรับผิดชอบและปฏิบัติงานทุกอย่างที่เป็นงาน ในตำแหน่งหน้าที่ของผู้ที่ดำรงตำแหน่งนั้น
9. การให้เข้าร่วมประชุมในโอกาสต่าง ๆ มีโอกาสฟังคำอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับผู้เข้าร่วมประชุม
10. การจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงาน ทำให้ครูมีความรู้แนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน ทราบถึงความเคลื่อนไหวในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานจะทันสมัยเสมอ
11. การฝึกงานระหว่างอบรม การศึกษาอบรมตามหลักสูตรต่าง ๆ มักมีการฝึกงานอยู่ด้วย ทำให้ครูได้เรียนรู้งาน ทำให้เกิดทักษะเบื้องต้นที่ดี งานที่ฝึกมักจะตรงกับงานที่

ปฏิบัติ

12. การสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาครู ครูจะได้รับความรู้ แนวคิดใหม่ เจตคติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จากการจัดหรือการเข้าร่วมกิจกรรม

13. การฝึกอบรม เป็นกระบวนการพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาครูต่าง ๆ มีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับ สถานศึกษาจะใช้วิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหา หรือแนวทางการพัฒนาที่ สถานศึกษากำหนดไว้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการเรียนรู้

2.1 ความหมายของกระบวนการเรียนรู้

ทิสนา แคมมณี และคณะ (2544 : 16) กล่าวว่า คำว่า “การเรียนรู้” (Learning) มีขอบเขตที่ครอบคลุมความหมาย 2 ประการคือ

1. การเรียนรู้ในความหมายของ “กระบวนการเรียนรู้ (Learning process)” ซึ่งหมายถึงวิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้
2. การเรียนรู้ในความหมายของ “ผลการเรียนรู้ (Learning outcome)” ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในสาระต่างๆ ความสามารถในการกระทำและการใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้หรือการใช้วิธีการเรียนรู้ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การเรียนรู้มีลักษณะเป็นทั้งผลลัพธ์อันเป็นเป้าหมาย (Ends) และวิธีการที่นำไปสู่เป้าหมาย (Means) ซึ่งลักษณะทั้งสอง นับเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันและส่งผลตกกระทบต่อกัน หากบุคคลมีวิธีการแสวงหาความรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพและเหมาะสมสำหรับตน บุคคลนั้นก็ย่อมมีโอกาสที่จะเกิดความรู้ความเข้าใจในสาระหรือกระบวนการต่างๆ ได้อย่างกระจ่าง ต่อแท้และลึกซึ้ง เกิดความรู้สึกหรือเจตคติไปในทางที่เหมาะสมและเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการกระทำหรือพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

เกสตันท์ (อ้างถึงใน ทิสนา แคมมณี และคณะ, 2544 : 20) ได้ให้ความหมายว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดซึ่งเป็นกระบวนการภายในของมนุษย์ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีจากสิ่งเร้าที่มีลักษณะเป็นภาพรวมมากกว่าสิ่งเร้าที่มีลักษณะเป็นส่วนย่อย การเรียนรู้ของบุคคลเกิดขึ้นได้ใน 2 ลักษณะคือ

1. เกิดจากการรับรู้ คือการรับสิ่งเร้าเข้าไปฝ่ายทางประสาทสัมผัส แล้วถ่ายโยงเข้าสู่สมองและเข้าสู่กระบวนการคิดซึ่งบุคคลจะใช้ประสบการณ์เดิมตีความหมายของสิ่งเร้า นั้น

2. เกิดจากการหยั่งเห็น ซึ่งเป็นกระบวนการค้นพบช่องทางการแก้ปัญหาโดยการพิจารณาปัญหาโดยส่วนรวม

เดวิด ออซูเบล (อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี และคณะ, 2544: 21) ได้ให้ความหมายว่าการเรียนรู้ที่ดีคือการเรียนรู้ที่มีความหมายซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับสิ่งเดิมที่มีอยู่

ในการเรียนรู้บุคคลจำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนรู้วิธีใดวิธีหนึ่ง แต่เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้เป็นวิธีการ ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จึงเกิดขึ้นลอยๆ ไม่ได้จำเป็นต้องมีสาระที่เรียนรู้ควบคู่ไปด้วยกันเสมอ เปรียบเสมือนฝาแฝดที่ต้องอยู่ติดกันตลอดเวลา ตัวอย่างเช่น เด็กอาจใช้วิธีการเรียนรู้โดยการถาม การอ่าน หรือการคิด แต่เด็กไม่สามารถถาม อ่าน หรือคิดลอยๆ ได้ จำเป็นต้องมีเรื่องที่ถาม เรื่องที่อ่าน หรือ เรื่องที่คิดด้วย ดังนั้น วิธีการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้ต้องควบคู่ไปด้วยกันเสมอ เมื่อผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ แล้วผลที่เกิดขึ้นก็คือ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจหรือไม่เข้าใจในสิ่งที่เรียน และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นควบคู่ไปด้วยกันเสมอก็คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการเรียนรู้นั่นเอง เช่น เด็กอาจพบว่า ถ้าเขากล้าถามและใช้คำถามที่เหมาะสม เขาจะได้คำตอบที่ต้องการ ดังนั้น ผลการเรียนรู้จึงมี 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่เป็นความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับสาระที่เรียนรู้
2. ส่วนที่เป็นกระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ต่อไปดังนั้นเมื่อพูดถึง “การเรียนรู้” สิ่งที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวพันด้วยเสมอก็คือเรื่องกระบวนการเรียนรู้, สาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ ซึ่งจะประกอบด้วยส่วนที่เป็นความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับสาระที่เรียนรู้และส่วนที่เป็นกระบวนการหรือวิธีการในการเรียนรู้บุคคลทุกคนเกิดมามีศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แม้จะไม่มีผู้สอนก็สามารถเรียนรู้ได้ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลใช้เพื่อช่วยให้ตนเองเกิดการเรียนรู้ แต่ผู้ที่มีการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว มีความเข้าใจแล้ว สามารถช่วยให้บุคคลอื่นที่ยังไม่รู้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ การสอนให้บุคคลอื่นได้เรียนรู้นี้ เป็นกระบวนการทางธรรมชาติที่ช่วยให้มนุษย์เรียนรู้ได้รวดเร็วและมากขึ้น เพราะหากไม่มีการสอน การเรียนรู้ย่อมขึ้นอยู่กับโอกาสและความสามารถของตนเองที่จะเรียนรู้ ซึ่งการรอโอกาสหรือสถานการณ์ที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้อาจจำเป็นต้องใช้เวลานานหรืออาจจะไม่เกิดขึ้นเลย หากสถานการณ์ไม่อำนวย ด้วยเหตุนี้ การสอนจึงเป็นกระบวนการทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับการมีสังคมมนุษย์ที่ต้องพึ่งอาศัยกันและกัน ครูคนแรกของมนุษย์ทุกคนก็คงจะเป็นพ่อแม่ของตนเองนั่นเอง

กระบวนการเรียนรู้กับกระบวนการสอนนั้น ไม่ได้เป็นกระบวนการเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เราจะสอนอย่างไร ก็ขึ้นกับความเชื่อว่าคนเรียนรู้ได้อย่างไร หากบุคคลมีความเชื่อว่าคนเราเรียนรู้ได้จากการฟังคำบอกเล่าของผู้รู้ บุคคลนั้นก็จะสอนโดยการบอก อธิบาย ความเชื่อนี้ก็จะได้รับการถ่ายทอดมาเรื่อยๆ คนรุ่นหลังๆ ก็จะปฏิบัติตามๆ กันมาจนกระทั่งลืมคิดไปว่า ทำเช่นนั้นทำไม ด้วยเหตุผลอะไร เป็นเพียงการรับมาใช้เสมือนเป็นวัฒนธรรม ประเพณีสืบต่อกันมา

2.2 ลักษณะการเรียนรู้ที่ดี

นักคิด นักปราชญ์ ราชบัณฑิต และทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนจำนวนมากต่างก็สนับสนุนและเห็นพ้องต้องกันว่า กระบวนการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ (ทิสนา เขมมณี และคณะ, 2544 : 18)

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา (A cognitive process) หรือกระบวนการทางสมอง ซึ่งบุคคลใช้ในการสร้างความเข้าใจ หรือการสร้างความหมายของสิ่งต่างๆ ให้แก่ตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการของการจัดกระทำ (Acting on) ต่อข้อมูลและประสบการณ์มิใช่เป็นเพียงการรับ (Taking in) ข้อมูล หรือประสบการณ์เท่านั้น
2. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะตน หรือเป็นประสบการณ์ส่วนตัว (Individual) ที่ไม่มีใครเรียนรู้หรือทำแทนกันได้
3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (A social process) เนื่องจากบุคคลอยู่ในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อตน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และขยายขอบเขตของความรู้ด้วย
4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งจากการคิด การกระทำ/การปฏิบัติ การแก้ปัญหา และการศึกษาวิจัยต่างๆ
5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ตื่นตัว สนุก (Active and enjoy) และทำให้ผู้เรียนรู้สึกผูกพัน และเกิดความใฝ่รู้ การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่นำมาซึ่งความสนุกสนาน หรือทำให้ “ใฝ่รู้สู่สิ่งยาก”
6. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (Good environment) สามารถเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้ดี
7. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ ทั้งในโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน

8. การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลง (Change) กล่าวคือ การเรียนรู้จะส่งผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ทั้งทางด้านเจตคติ ความรู้สึก ความคิดและการกระทำ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

9. การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life long process) บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อการพัฒนาชีวิตจิตใจของตนเอง การสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเป็นกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน ช่วยให้ผู้บุคคลและสังคมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากประเด็นข้างต้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาที่บุคคลพยายามสร้างความหมายและความเข้าใจในข้อเท็จจริง ข้อมูล ประสบการณ์ หรือการกระทำต่างๆ ให้แก่ตนเอง อันจะเป็นผลต่อการปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลในการดำรงชีวิต การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ และเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลเกิดความตื่นตัวใฝ่รู้ มีความสนุกผูกพันกับสิ่งที่เรียนรู้นั้น และควรเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อการพัฒนาชีวิตและสังคมอย่างยั่งยืน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สามารถเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

2.3 การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

บุคคลที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้คือ ครู ดังนั้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จึงต้องเริ่มต้นที่การปรับแนวคิด/กระบวนการทัศน์ของครูและการปรับพฤติกรรมครู ดังนี้ (ทศนา แคมมณี และคณะ, 2544 : 20)

1. สร้างความตระหนักให้แก่ครู ครูจะต้องทราบว่าขณะนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายและรวดเร็ว มีผลกระทบต่อวิธีทำงานและวิธีคิดของครู การทำงานมีการแข่งขันครูต้องแข่งขันกับตนเองและผู้เรียน ครูต้องทำงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่รับนักเรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงาน ครูต้องทำงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่รับนักเรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงาน ครูต้องฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคนเหล่านี้
2. ส่งเสริมให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองช่วยให้ครูทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุขในการดำรงชีวิต
3. พัฒนาครูให้มีความรู้ในเรื่องที่จำเป็น ได้แก่ เนื้อหาสาระ จิตวิทยาการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาการด้านสอง รูปแบบการเรียนรู้หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวัดและประเมินผล
4. พัฒนาครูให้มีความสามารถและทักษะในเรื่องการจัดการเรียนรู้การวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำแผนการสอน การวิจัยชั้นเรียน การจัดบรรยายการเรียนรู้และการเสริมแรง

5. ปรับบทบาทของครูให้เป็นผู้ทำหน้าที่ชี้แนะ ช่วยเหลือ จัดการให้ข้อมูลย้อนกลับ และจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีนักวิชาการ แต่ละผู้รู้ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

ชนาธิป พรกุล (2545 : 2) ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียน ได้มีบทบาทในการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด กิจกรรมการเรียนรู้คืองานที่ผู้เรียนทำแล้วเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยแสดงเป็นพฤติกรรมที่ครูกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกด้าน

พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ (2544 : 7) ให้ความหมายว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child - centered Approach) คือ แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

ประวิทย์ บึงสว่าง (2543 : 79) ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล หรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ โดยครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับผู้เรียนจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นท้าทายให้กำลังใจและแก้ปัญหา หรือชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

กรมวิชาการ (2543 : 3) ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการดำเนินการใด ๆ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนมากที่สุด โดยในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้

ทิสนา แคมมณี (2542 : 4) ให้ความหมายว่า การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับ

ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 4) ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนา “ผู้เรียน” ให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 19 - 20) กล่าวสรุปถึงลักษณะของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดไว้ว่า เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

3.2 หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

นวลจิตต์ เชาวศิริพิงส์ และคนอื่น ๆ (2545 : 8 - 9) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ

1. ด้านหลักสูตร กล่าวถึงการปฏิรูปหลักสูตรให้ต่อเนื่อง เชื่อมโยง มีความสมดุลในเนื้อหาสาระ ทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ และวิชาว่าด้วยความเป็นมนุษย์ และให้มีการบูรณาการเนื้อหาหลากหลายที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ได้แก่

- 1.1 เนื้อหาเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม
- 1.2 เนื้อหาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การบำรุงรักษา ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กฎมณีนุญาไทย
- 1.3 เนื้อหาความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

1.4 เนื้อหาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต
อย่างมีความสุข

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต ดังข้อมูลที่ระบุไว้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาที่สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 57) ได้สรุปถึงลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

- 2.1 มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน
- 2.2 ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน
- 2.3 จัดให้มีการฝึกทักษะกระบวนการและการจัดการ
- 2.4 มีการผสมผสานเนื้อหาสาระด้านต่างๆ อย่างสมดุล
- 2.5 จัดการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้
- 2.6 จัดให้มีการเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และให้ชุมชนมีส่วนร่วม

จัดการเรียนรู้ด้วย

3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง โดยการใช้วิธีการประเมินผู้เรียนหลายวิธี ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การเรียนและการร่วมกิจกรรม การใช้แฟ้มสะสมงาน การทดสอบ การสัมภาษณ์ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสแสดงผลการเรียนรู้ได้หลายแบบ ไม่เพียงแต่ความสามารถทางผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ซึ่งวัดได้โดยแบบทดสอบเท่านั้น การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้แบบนี้แสดงให้เห็นความแตกต่างอันเกิดจากผลการพัฒนาตนเองของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ (2545 : 1 - 2) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึง

1. ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Learners Needs Interests)

เป็นสำคัญ

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation) ในการเรียนรู้มากที่สุด
3. เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (Constructionist)

กล่าวคือ ให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในสภาพความเป็นจริง (Experiential Learning)

สามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และสืบค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Inquiry)

4. เป็นการพึ่งพาตนเอง (Autonomy) เพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนได้ (Met cognition) กล่าวคือ รู้วิธีคิดของตนเองและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดได้อย่างเหมาะสม ไม่เน้นที่การจดจำเพียงเนื้อหา

5. เน้นการประเมินตนเอง (Self Evaluation) ซึ่งแต่เดิมครูผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินผล การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จุดเด่น จุดด้อย และพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริง และใช้แฟ้มสะสมงานเข้าช่วย

6. เน้นความร่วมมือ (Cooperation) ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีหนึ่งที่ต้องใช้ก็คือ การเรียนแบบร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ เช่น TGT, Jigsaw, STAD เป็นต้น

7. เน้นรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ซึ่งอาจจัดได้ทั้งในรูปแบบที่เป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล

ทิสนา แคมมณี (2545 : 121) เสนอหลักการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไว้ดังนี้

1. การสร้างความรู้ (Construct) หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ (Constructivism) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หมายถึง ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน เพื่อน สื่อและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

3. การมีส่วนร่วมทางกาย (Physical Participation) หมายถึง ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ

4. การเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) หมายถึง ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

5. การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) หมายถึง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ

ชนาธิป พรกุล (2544 : 4) ได้นำหลักการจัดการเรียนการสอนโมเดลชิปปา ซึ่งเป็นหลักการที่นำมาใช้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นแนวคิดของทิสนา แคมมณี ดังนี้

1. C มาจากคำว่า Construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิด การสรรสร้างความรู้ได้แก่ กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

2. I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ได้แก่ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น ครู เพื่อน ผู้รู้ หรือ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งความรู้และสื่อประเภทต่าง ๆ กิจกรรมนี้ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

3. P มาจากคำว่า Physical Participation หมายถึง การมีส่วนร่วมทางร่างกาย ได้แก่กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่าง ๆ

4. P มาจากคำว่า Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำเป็นขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและกระบวนการ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

5. A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่กิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้หลายอย่างแล้วแต่ลักษณะของกิจกรรม

สนอง อินละคร (2544 : 2 - 6) ได้เสนอหลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน
2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายขึ้นกับสิ่งที่สอน (เนื้อหา และวิธีที่ใช้สอน เทคนิคการสอนหรือกระบวนการเรียนรู้)
3. การเรียนจะประสบผลสำเร็จ หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
4. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนจะช่วยให้เกิดการเจริญงอกงาม และช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
5. ครู คือ ผู้อำนวยการความสะอาดและเป็นแหล่งการเรียนรู้ กล่าวคือ ครูเป็นผู้คอยแนะนำและสามารถค้นคว้าวัสดุอุปกรณ์และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน
6. การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้

ความคิด ด้านการปฏิบัติและด้านอารมณ์หรือความรู้สึก

7. ผู้เรียนมีโอกาสมองเห็นความสามารถของตนเอง มีความมั่นใจตนเอง ควบคุมตนเองได้มากขึ้น ตลอดจนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมับเหตุการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2541 : 33) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct) ดังนี้

- 1.1 แสวงหาข้อมูล
- 1.2 ศึกษาทำความเข้าใจ
- 1.3 คิดวิเคราะห์
- 1.4 ตีความ
- 1.5 แปลความ
- 1.6 สร้างความหมายแก่ตนเอง
- 1.7 สังเคราะห์ข้อมูล
- 1.8 สรุปข้อความรู้

2. ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด

(Participation)

3. ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน และได้เรียนรู้จากกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ความคิด และประสบการณ์แก่กันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ “กระบวนการ” ควบคู่ไปกับ “ผลงาน/ข้อความรู้ที่สรุปได้” (Process / Product)

5. ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Application)

จากหลักการดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ต้องเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ต้องเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเลือก ในสิ่งที่ยากจะเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในชีวิตจริง

3.3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีมีความสุข ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ของผู้เรียน (นวลจิตต์ เชาวกิตติพงศ์ 2545 : 16 - 19) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะการบริหารจัดการของโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียน

การพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ คุณภาพของนักเรียนตามวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนกำหนด ดังนั้นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียนประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่มีจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน
2. การกำหนดแผนยุทธศาสตร์สอดคล้องกับเป้าหมาย
3. การกำหนดแผนการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนสอดคล้องกับเป้าหมาย และเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์
4. การจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน
5. การจัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนวทางการประกันคุณภาพจากภายนอก

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้นในการดำเนินการของโรงเรียนจึงเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมกำหนดเป้าหมายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ร่วมประเมินผล เป็นต้น

2. การจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบด้าน “การจัดการเรียนรู้” นับว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่แสดงถึงการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ประกอบด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้อบรมของครูและบทบาทของผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำได้สำเร็จเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ครูและผู้เรียน มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้ดังสาระที่ศึกษา แจมมณี (2544 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคลทำแทนกันไม่ได้ครูที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง

2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา ต้องมีการใช้กระบวนการคิดสร้างความเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ

3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมเพราะในเรื่องเดียวกันอาจคิดได้หลายแง่หลายมุมทำให้เกิดการขยาย เติมเต็มข้อความรู้ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามที่สังคมยอมรับด้วย ดังนั้นครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

4. การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เป็นความรู้ที่เบิกบานเพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้ นำไปสู่ความใฝ่รู้ อยากรู้อีก เพราะเป็นเรื่องน่าสนใจ ครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือคับข้องใจบ้าง ผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจ และเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิต ขยายพรมแดนความรู้ได้ไม่มีที่สิ้นสุด ครูจึงควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จักจบ

6. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงเพราะได้รู้มากขึ้นทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการพัฒนาของตัวเองด้วย

3. การเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบสุดท้ายที่สำคัญและนับว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ก็เพื่อเน้นให้มีผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ตัวบ่งชี้ที่บอกถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงการทำงานของสมองที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่ต้องการในบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ บรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

2. การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริง หรือกล่าวอีกลักษณะหนึ่งคือ เรียนด้วยสมองและสองมือ เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิด ไม่ว่าจะเกิดจาก

สถานการณ์หรือคำถามก็ตาม และได้ลงมือปฏิบัติจริงซึ่งเป็นการฝึกทักษะที่สำคัญคือ การแก้ปัญหา
ความมีเหตุผล

3. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น
เป้าหมายสำคัญด้านหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ผู้เรียนแสวงหาความรู้
ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียน ทั้งที่เป็นเอกสาร วัสดุสถานที่สถานประกอบการ บุคคล
ซึ่งประกอบด้วยเพื่อน กลุ่มเพื่อน วิทยากร หรือผู้เป็นภูมิปัญญาของชุมชน

4. การเรียนรู้แบบองค์รวมหรือบูรณาการ เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสาน
สาระความรู้ด้านต่าง ๆ ได้สัดส่วนกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ความดีงาม และคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ในทุกวิชาที่จัดให้เรียนรู้

5. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เป็นผลสืบเนื่องมาจาก
ความเข้าใจของผู้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ทุกคนเรียนรู้ได้และเป้าหมายที่สำคัญคือ
พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถที่จะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้จัดการเรียนรู้จึงควรสังเกตและ
ศึกษาธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าถนัดที่จะเรียนรู้แบบใดมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันกิจกรรม
การเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสนับสนุนให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้
ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากผู้เรียนจะได้ฝึกด้านการจัดการแล้วยังได้ฝึกด้านสมาธิ
ความมีวินัยในตนเอง และการรู้จักตนเองมากขึ้น

เมื่อครูจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลแล้ว และมีความประสงค์
จะตรวจสอบว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามหลักการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
หรือไม่ครูสามารถตรวจสอบด้วยตนเอง โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานที่ 8 ซึ่ง
มีตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับ
ธรรมชาติของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์
คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้
แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้
ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน

6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนา
สุนทรียภาพอย่างครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและความ
รับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนเองและมีความกระตือรือร้น
ในการไปโรงเรียน

ชนาธิป พรกุล (2544 : 7) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน
แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติ
ของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้า สังเกต รวบรวม
ข้อมูลมาวิเคราะห์ คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้า
หาความรู้และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้
ในการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา

สุนทรียภาพอย่างครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความ
รับผิดชอบกลุ่ม
 8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
 9. ผู้เรียนรักโรงเรียนของตนเองมีความกระตือรือร้นในการไปโรงเรียน
- กรมวิชาการ (2543 : 10 -12) ได้สรุปตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญไว้ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียน
 - 1.1 นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 1.2 นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตน
 - 1.3 ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม

- 1.4 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนแสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
- 1.5 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกัน
- 1.6 นักเรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูล และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.7 นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความถนัด ความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข
- 1.8 ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน
- 1.9 ผู้เรียนฝึกประเมินตน ปรับปรุงตนเองเสมอ
2. ตัวบ่งชี้การสอนของครู
- 2.1 ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
- 2.2 ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจ และเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
- 2.3 ครูเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาผู้เรียนอย่างทั่วถึง
- 2.4 ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
- 2.5 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิดฝึกทำและปรับปรุงตนเอง
- 2.6 ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มพร้อมทั้งสังเกตจุดจุดด้อยเพื่อปรับปรุง
- 2.7 ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกฝนการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
- 2.8 ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตจริง
- 2.9 ครูฝึกฝนกิจกรรมรายาท และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
- 2.10 ครูสังเกตและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น กระบวนการที่สำคัญที่สุดคือการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดจากกระบวนการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจ ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้อย่างใกล้ชิด คอยให้คำชี้แนะ และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในตัวผู้เรียน

3.4 คุณภาพการจัดการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้นั้น คุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งต้องใช้การควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนรู้ วงจรคุณภาพแบบ PDCA สามารถนำมาใช้ได้กับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารคุณภาพ PDCA เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารพัฒนาคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total quality management) ผู้คิดค้นกระบวนการหรือวงจรคุณภาพ PDCA คือ วอลเทอร์ ชิวฮาร์ต (Walter Shewhart) นักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกา แต่เอ็ดเวิร์ดส์ เดมิ่ง (Edwards Deming) ได้นำไปเผยแพร่ที่ประเทศญี่ปุ่นจนประสบความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่ ผลักดันให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศมหาอำนาจของโลก คนทั่วไปจึงรู้จัก วงจร PDCA จากการเผยแพร่ของเดมิ่ง (Deming) จึงเรียกว่า วงจรเดมิ่ง (Deming) การดำเนินการโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA เริ่มจากกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐาน จากนั้นจึงดำเนินการตามแผน (P) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด จากนั้นจึงดำเนินการตามแผน (D) ในขณะที่ดำเนินการก็ทำการตรวจสอบ (C) ว่าดำเนินการไปแล้ว นำไปสู่เป้าหมายเพียงใด แล้วผลการตรวจสอบมาใช้แก้ไข ปรับปรุง (A) แล้ววางแผนให้การดำเนินงานในข้อต่อไปดีขึ้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องทำให้วงจรวนไปตลอดเวลา (กรมวิชาการ, 2544: 8) ซึ่งสอดคล้องกับ วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล (2543 : 211-214) ที่ได้กล่าวถึงการหมุนวงล้อ PDCA ต้องดำเนินการอย่างมีวินัยให้ครบวงจรหมุนเวียนไปตลอด อย่างต่อเนื่องจึงจะเป็นส่วนสำคัญของการบริหารงาน และทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพได้

สำหรับวงจรคุณภาพ PDCA เป็นกระบวนการขั้นตอนที่วีรพล บศิริรัฐ (2543 : 9 - 16) ได้เสนอขั้นตอนของวงจร ไว้ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของวงจร เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้เวลา เพราะจะช่วยให้ขั้นตอนต่อไปดำเนินได้อย่างง่ายดาย เนื่องจากได้คาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นล่วงหน้าเอาไว้ก่อนแล้ว การวางแผนเพื่อให้เกิดการปรับปรุงงาน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดีขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องเขียนให้สมบูรณ์ที่สุด
2. การปฏิบัติตามแผน (Do) ทำตามแนวทางที่ได้คิดและวางแผนไว้ตั้งแต่ต้น และก่อนที่จะลงมือปฏิบัติตามแผนนั้น ควรได้รับการฝึกฝนเพื่อให้มีความรู้หรือทักษะในวิธีการปฏิบัติให้ถูกต้องเสียก่อน และหากเวลาปฏิบัติจริงมีเหตุการณ์ผิดปกติซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ การปรับเปลี่ยนแผนก็เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ เรียกววงจร PDCA ย่อย ๆ ใน Do ด้วย
3. การตรวจสอบ (Check) เป็นการเทียบผลลัพธ์กับแผนที่ได้ปฏิบัติหรือเป็นการประเมินทางออกของปัญหาและอุปสรรคที่ได้ลองหาทางแก้ไขว่าวิธีที่เลือกเหมาะสมมากน้อยเพียงใด การตรวจสอบให้ได้ผลดีนั้นควรเปรียบเทียบผลจากการปฏิบัติจริงกับแผนที่วางไว้

ตรวจสอบว่ามีข้อมูลอะไรใหม่ ๆ เกิดขึ้นบ้าง รวบรวมและบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4. การดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสม (Action) กรณีผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามที่วางไว้ นำวิธีการหรือกระบวนการปฏิบัตินั้นมาปรับใช้ให้กลายเป็นนิสัยหรือมาตรฐาน สำหรับใช้กับแผนอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน นอกจากการทำให้เป็นมาตรฐานแล้วยังต้องคิดหาทางปรับปรุงกระบวนการหรือวิธีการที่จะทำให้บรรลุแผนนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น ไปอีก กรณีที่ผลกับแผนไม่เป็นไปตามความต้องการไม่ว่าจะมากหรือน้อยให้นำข้อมูลมาวิเคราะห์หามองหาแนวทางใหม่ใช้ความพยายามเพิ่มมากขึ้น ขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือปรับเปลี่ยนเป้าหมายใหม่ และยังสามารถว่าวงจรคุณภาพที่สมบูรณ์นั้น จะเกิดขึ้นเมื่อนำผลที่ได้จากขั้นตอนการดำเนินการให้เหมาะสมไปสู่กระบวนการวางแผนอีกครั้งหนึ่ง และจะเป็นวงจรเช่นนี้เรื่อย ๆ ไม่มีสิ้นสุด

ศุภาวดี ดิอินทร์ (2552 : 33) ได้ทำการศึกษาพบว่า วงจรคุณภาพ PDCA มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้จนแยกไม่ออก การที่จะนำกระบวนการ PDCA ไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จนั้น ครูและผู้บริหารการศึกษาจะต้องผนึกกำลังกันเป็นหนึ่งเดียว องค์กรใดก็ตามหากไม่มีการผนึกกำลังร่วมกัน เพื่อไปสู่จุดหมายเดียวกันแล้ว องค์กรนั้นย่อมไม่มีพลังไม่อาจประสบความสำเร็จได้และจะเสื่อมลงในที่สุด และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ นั้น ไม่อาจกระทำโดยแยกเป็นส่วน ๆ เป็นวิชา ๆ หรือโดยความรับผิดชอบของครูเป็นรายบุคคลได้ เพราะชีวิตของเด็กและเยาวชนนั้น ต้องผ่านกระบวนการของระบบการศึกษาในระยะยาว ทั้งด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะชีวิต และการอยู่ร่วมกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ในการควบคุมคุณภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ นั้น สามารถนำขั้นตอนกระบวนการตามวงจร PDCA มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม โดยมีขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสม (Action) ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์กับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552 ประกอบด้วย 1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) เป็นขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้และการวางแผนการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ 2) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ (Do) เป็นขั้นตอนการดำเนินการร่วมกันของครูผู้สอนและผู้เรียนในการกำหนดวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในทุกขั้นตอน 3) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Check) เป็นกระบวนการ

รวบรวมข้อมูลและการตัดสินใจคุณค่าการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบด้วย การวัดผล ประเมินผล การเรียนรายหมวดวิชา การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินผล การอ่าน คิด วิเคราะห์ การประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ 4) การปรับปรุงและแก้ไข ปัญหา (Action) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำมาใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ได้ยึดหลักการจัดการเรียนรู้ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดได้เสนอไว้เป็นแนวทาง โดยได้ศึกษา เอกสารและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษาจากระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการทำงาน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

4.1 แนวคิด ความเชื่อพื้นฐานและหลักการของการศึกษานอกโรงเรียน

แนวคิดของการศึกษานอกโรงเรียนคือให้คิดอยู่เสมอว่ากลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกโรงเรียนส่วนมากเป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้มีวุฒิภาวะ มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพ ดูแลครอบครัว และมีข้อจำกัดมากมายในการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้การจัดการจากระบบการเรียนรู้ไม่เหมือนเด็ก เพราะมีอะไรที่แตกต่างกันหลายอย่าง เช่น ความคิดอ่าน ประสบการณ์ ความพร้อม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม นำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่แลกเปลี่ยน เรียนรู้กัน และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546 : 3-4)

4.2 ปรัชญาของการศึกษานอกโรงเรียน

หากจะพิจารณาถึงการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดในประเทศไทยแล้วอาจกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของไทยมิได้ผสมแนวคิดภูมิปัญญาอารยธรรมตะวันออก เข้ามาเป็นพื้นฐานความคิดจัดการศึกษานอกโรงเรียนด้วย แนวความคิดเชิงปรัชญาที่โดดเด่นของการศึกษานอกโรงเรียนของประเทศไทยคือ แนวคิดเรื่องคิดเป็น ซึ่งเป็นได้ทั้งปรัชญาในตัวของมันเอง และเป็นความเชื่อพื้นฐานของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของประเทศไทย คำว่า “คิดเป็น” ได้มาจากหลักปรัชญาทางพุทธศาสนาที่ว่า ชีวิตเป็นทุกข์ ความทุกข์สามารถดับได้หรือทำให้หายไปได้ การจะดับทุกข์ได้จะต้องรู้สาเหตุของความทุกข์นั้นๆ ในที่สุดคนก็จะสามารถหาวิธีแก้ได้ หรือทำให้ความทุกข์ลดน้อยลงไปได้ หลักวิธีการจะดับทุกข์หรือแก้ปัญหาก็ต้องมีองค์ประกอบของการคิด

เพื่อวิเคราะห์ปัญหาหรือค้นหาคำตอบ อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้สำเร็จ องค์ประกอบที่สำคัญนั้นมีอยู่ 3 ประการคือ ความรู้ที่เป็นความรู้ด้านวิชาการ ความรู้ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และความรู้เกี่ยวกับตนเอง ซึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้นต้องมีการฝึกให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดเป็น เพราะหากบุคคลไม่มีกระบวนการคิดเป็นแล้วก็จะแก้ปัญหาในการใช้ชีวิตประจำวันไม่ได้เลย ดังนั้นการคิดเป็นจึงเป็นแนวคิดและความเชื่อพื้นฐานของกระบวนการจัดการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน

4.3 หลักการการศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษานอกโรงเรียนเป็นกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต มีภารกิจสำคัญที่มุ่งต้องให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการศึกษาพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามมาตรฐานของสังคมซึ่งเป็นสิทธิที่ทุกคนพึงได้รับ นอกจากนั้นยังจะต้องได้รับการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาพื้นฐานเพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาชุมชนและสังคมในที่สุด

การศึกษานอกโรงเรียนจึงยึดหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ หลักความเสมอภาคทางการศึกษา หลักการพัฒนาตนเองและการพึ่งตนเอง หลักการบูรณาการการเรียนรู้และวิถีชีวิตหลักความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และหลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

1. หลักความเสมอภาคทางการศึกษา กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกโรงเรียนส่วนมากเป็นผู้พลาดโอกาส และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งอาจมีความแตกต่างทางด้านสถานภาพในสังคม อาชีพเศรษฐกิจ และข้อจำกัดต่างๆ ในการจัดการศึกษาและการศึกษานอกโรงเรียนต้องไม่มีการเลือกการปฏิบัติ หากแต่สร้างความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน

2. หลักการพัฒนาตนเองและการพึ่งพาตนเอง การจัดการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตน สามารถเรียนรู้เกิดความสำนึกที่จะพัฒนาตนเองได้ เป็นคนคิดเป็น ปรับตัวให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เรียนด้วยตนเอง พึ่งพาตนเอง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. หลักการบูรณาการการเรียนรู้กับวิถีชีวิต หลักการนี้อยู่บนพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสภาพปัญหา วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียน ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สิ่งดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เป็นลักษณะของการบูรณาการจึงมีความเหมาะสม โดยบูรณา

การสาระต่างๆ เพื่อการเรียนรู้และบูรณาการวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม

4. หลักความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

หลักการนี้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักความต้องการของตนเอง สามารถจัดการศึกษาให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม ครูการศึกษาออกโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ วิธีการเรียน และการประเมินผล การเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการการศึกษาออกโรงเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. หลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน การเรียนรู้ร่วมกันใน

กลุ่มผู้เรียนนับว่าสำคัญ เป็นการส่งเสริมและสร้างกัลยาณมิตรในกลุ่มผู้เรียน ก่อให้เกิดความร่วมมือ ความผูกพัน เอื้ออาทร การช่วยกันและกัน ปลูกฝังวินัยในตนเอง ฝึกความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรเกิดขึ้นสำหรับผู้เรียนที่มีวุฒิภาวะ สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนก็นับว่าเป็นหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาออกโรงเรียน ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดสรรทรัพยากรเป็นแหล่งเรียนรู้ และสนับสนุนในเรื่องอื่นๆ เพื่อผลิตผู้เรียนที่เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้นำแนวคิดพื้นฐานที่ว่ากลุ่มเป้าหมาย การศึกษาออกโรงเรียนส่วนมากเป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับ ความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม นำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่แลกเปลี่ยน เรียนรู้กัน และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้หลักปรัชญา “คิดเป็น” ที่มี องค์ประกอบที่สำคัญนั้นมีอยู่ 3 ประการคือ ความรู้ที่เป็นความรู้ด้านวิชาการ ความรู้ด้านสังคมและ สิ่งแวดล้อม และความรู้เกี่ยวกับตนเอง มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับตนเอง ชุมชน และสังคม

ดังนั้นบทบาทของครูผู้สอน จึงทำหน้าที่ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)

ให้กับผู้เรียน ได้นำความรู้ที่ได้จากประสบการณ์การทำงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำใช้ให้เหมาะสมกับตนเองตามหลักปรัชญาคิดเป็น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือหลาย ๆ ฝ่าย และครูผู้สอนควรมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังที่นักวิชาการหลาย ท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

นวลจิตต์ ชาวกริตพิงส์ และคนอื่น ๆ (2545 : 32 – 33) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. บทบาทในฐานะผู้จัดการและผู้อำนวยการและผู้อำนวยการในสถานะ ผู้จัดการกำหนดเป้าหมายในการจัดการว่า ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง ดังนั้นครู จะต้องมีข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคนรอบด้าน เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดการอย่างเหมาะสมเป็นงาน หลักที่สำคัญ ทั้งนี้เพื่อ

1.1 วางแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.1.1 การวางแผนอำนวยความสะดวก เป็นการวิเคราะห์ ข้อมูลของผู้เรียน ซึ่งจำเป็นต้องมีข้อมูลผู้เรียนรอบด้าน เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดการได้อย่าง เหมาะสม เช่น จัดการด้านแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมสนับสนุน การให้การสงเคราะห์ เป็นต้น หรือ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ชุมชน บุคคลอื่น เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

1.1.2 การวางแผนการเรียนรู้ รวมถึงการบริหารชั้นเรียน ให้สอดคล้องกับรูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง

1.1.3 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง มี ขั้นตอนสำคัญ คือ กำหนดจุดประสงค์ ประเมินพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้เรียน กำหนด วิธีการสอน และประเมินผล

1.2 กำหนดบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะการเป็นตัวกลางที่จะ ทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้เรียน การเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้าง สภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้ และการประพฤติปฏิบัติของผู้เรียน การสร้างระบบและ การสื่อสารกับผู้เรียนให้ชัดเจน การสร้างระบบควบคุม กำกับ ดูแลด้วยความเป็นธรรมและเป็น ประชาธิปไตย

2. บทบาทในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตาม ศักยภาพครูมีบทบาทที่สำคัญดังนี้

2.1 การเตรียมการสอน ครูควรเตรียมการสอนดังนี้

2.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน เพื่อจัดกลุ่มผู้เรียนตามความรู้ ความสามารถและเพื่อกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระการเรียนรู้

2.1.2 วิเคราะห์หลักสูตร เพื่อเชื่อมโยงกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะการกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ตลอดจนวัตถุประสงค์สำคัญที่จะนำไปสู่ การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นสากล

2.1.3 เตรียมแหล่งเรียนรู้ เตรียมห้องเรียน

2.1.4 วางแผนการสอน ควรเขียนให้ครอบคลุมองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

2.1.4.1 กำหนดเรื่อง

2.1.4.2 กำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ให้ชัดเจน

2.1.4.3 กำหนดเนื้อหา ครูควรมีรายละเอียดพอที่จะเติม

เต็มผู้เรียน ได้ ตลอดจนมีความรู้ในเนื้อหาของศาสตร์นั้น ๆ

2.1.4.4 กำหนดกิจกรรม เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติ ได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำข้อมูลหรือความรู้ที่นำมาสังเคราะห์เป็นความรู้หรือเป็นข้อสรุปของตนเอง ผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนอาจมีความหลากหลายตามความสามารถ ถึงแม้จะเรียนรู้จากแผนการเรียนรู้เดียวกัน

2.1.4.5 กำหนดวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับ

จุดประสงค์

2.1.4.6 กำหนดสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือประเมิน

2.2 การสอน ครูควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม

2.2.3 จัดกิจกรรมหรือดูแลให้กิจกรรมดำเนินไปตามแผน และ

ต้องคอยสังเกต บันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏของผู้เรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้มีความเหมาะสม

2.2.4 ให้การเสริมแรง หรือให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้ข้อสังเกต

2.2.5 ประเมินผลการเรียน เป็นการเก็บรวบรวมผลงานและ

ประเมินผลงานของผู้เรียน ประเมินผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 7 – 8) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการศึกษาค้นคว้า วิจัย ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้

2. ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นหลัก

3. จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตน

4. สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยยึดหลักว่าทุกสถานที่ ทุกแห่งเป็นแหล่งเรียนรู้ และทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นสื่อการเรียนรู้

5. ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ ความคิด ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง

6. ให้คำปรึกษา แนะนำ เสริมแรง และเป็นตัวแบบที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ยอมรับ และพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ชนาธิป พรกุล (2544 : 6) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ ครูมีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียน โดย

1. ก่อนสอน ทำการวางแผน เตรียมการ เลือกกิจกรรมการเรียนรู้
2. ขณะสอน ทำหน้าที่ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) จัดการ แนะนำ สังเกต ช่วยเหลือ เสริมแรง และให้ข้อมูลย้อนกลับ
3. หลังสอน ทำหน้าที่ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อใช้ในการวางแผน การสอนต่อไป หรือตัดสินคุณภาพของผู้เรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 12 – 14) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย

1. บทบาทด้านการเตรียมการ ประกอบด้วย
 - 1.1 การเตรียมตนเอง ครูจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของ ผู้เป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ซึ่งจะต้องให้คำอธิบาย แนะนำปรึกษา ให้ข้อมูลความรู้ ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียน ไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลได้
 - 1.2 การเตรียมแหล่งข้อมูล ทั้งในรูปแบบสื่อการเรียน ใบความรู้ และวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีข้อมูลความรู้ ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อ ห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชา ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และห้องพิพิธภัณฑ์ ในโรงเรียน รวมถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน
 - 1.3 การเตรียมกิจกรรมการเรียน โดยวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนตาม จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด บทบาทครูทำหน้าที่คล้ายผู้จัดการที่กำหนดบทบาทการเรียนรู้และ ความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้ทำกิจกรรมตามความต้องการ ความสามารถ และความสนใจของ แต่ละคน
 - 1.4 การเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ โดยการกำหนดการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทครูจึงเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้การเรียนรู้ บรรลุผล
 - 1.5 การเตรียมการวัดและประเมินผล โดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ ให้ครอบคลุมทั้งในส่วนกระบวนการ และผลงานที่เกิดขึ้นทั้งในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

2. บทบาทด้านการดำเนินการ เป็นบทบาทขณะผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 2.1 การเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา คอยให้คำตอบเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ เช่น ให้ข้อมูลหรือความรู้ในเวลา que ผู้เรียนต้องการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 2.2 การเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง ช่วยสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
- 2.3 การเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม โดยเข้าร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มผู้เรียนพร้อมทั้งให้ความคิดและความเห็นหรือช่วยเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม
- 2.4 การเป็นผู้ติดตามตรวจสอบ ตรวจสอบผลการทำงานตามกิจกรรมของผู้เรียนเพื่อให้ถูกต้อง ชัดเจน และสมบูรณ์ก่อนให้ผู้เรียนสรุปเป็นความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้
- 2.5 การเป็นผู้สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร โดยการสนับสนุนเสริมแรง และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมทำงานกับกลุ่ม แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยเต็มที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ให้เกียรติกันอย่างเป็นมิตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มบรรลุความสำเร็จ

3. บทบาทด้านการประเมินผล เป็นบทบาทที่ครูผู้สอนต้องดำเนินการเพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยเตรียมเครื่องมือวัดและวิธีการให้พร้อมก่อนถึงขั้นตอนการวัดและประเมินผลทุกครั้ง และวัดให้ครอบคลุมทุกด้านโดยเน้นการวัดจากสภาพจริง (Authentic Measurement) จากการใช้ปฏิบัติ (Performance) และจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) โดยครู ผู้เรียน และสมาชิกของแต่ละกลุ่ม มีบทบาทร่วมวัดและประเมินผลตนเองและกลุ่มด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ครูต้องมีการเตรียมการหรือจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งในด้านตนเองและกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ การเสริมแรงให้กับผู้เรียน และการประเมินผลผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

4.4 วิธีเรียน กศน.

การจัดการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยึดหลักการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอรรถยา ศัย พุทธศักราช 2551 และยึดหลัก ปรัชญา “คิดเป็น” โดยให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ในสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในแต่ละรายวิชา รวมทั้งเน้นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามสภาพความพร้อมและความต้องการของผู้เรียน มีครูเป็นผู้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ อาศัยระบบช่วยเหลือผู้เรียนเป็นเครื่องมือ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำและร่วมแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน โดยวิธีการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะมีวิธีเดียว คือ “วิธีเรียน กศน.” ที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ โดยพิจารณาปัจจัยต่อไปนี้

1. ความพร้อม ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน
2. ความพร้อมในการบริหารจัดการของสถานศึกษา
3. ความพร้อมและศักยภาพของครูผู้สอน
4. ความยากง่ายของเนื้อหารายวิชา

วิธีเรียน กศน. หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบทางไกล การเรียนรู้แบบชั้นเรียน และการเรียนรู้แบบอื่นซึ่งการเรียนรู้แต่ละแบบ มีลักษณะดังนี้

4.4.1 การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้ผู้เรียนมาพบกัน โดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาข้อสรุปร่วมกัน ทุกสัปดาห์ครูจะต้องจัดให้มีการพบกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ใช้เวลาในการพบกลุ่มอย่างน้อย สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง

ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้แบบพบกลุ่ม

1. จัดพบกลุ่มในรายวิชาที่ยากปานกลาง
2. เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับครู
3. ผู้เรียนมีการศึกษาค้นคว้างานเดี่ยว งานกลุ่ม ทำโครงการ
4. ครูจัดกระบวนการกลุ่มที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดแทรก

กระบวนการคิดเป็นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ ในแต่ละรายวิชาที่เชื่อมโยงสู่การประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริงและอาจสอนเพิ่มเติมในบางเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการ

5. มีการสอบย่อย (QUIZ)
6. จัดพบกลุ่มสัปดาห์ละ 3 ชม. เป็นอย่างน้อย แต่ถ้าสามารถจัดเวลาพบกลุ่มได้มากขึ้นจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม ควรดำเนินการ ดังนี้

1. การนำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรืองานกลุ่มโดยผู้เรียน ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายจากการพบกลุ่มสัปดาห์ที่แล้ว ครูทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และสรุปองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู
2. การจัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ ที่ได้วางแผนร่วมกันไว้แล้ว ระหว่างครูและผู้เรียน โดยครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ เพิ่มเติมความรู้หรือเนื้อหาสาระที่จำเป็น ที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจและต้องการจะเรียนรู้ โดยอาจสอนเพิ่มเติมในบางเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการ หรือ จัดสอนเสริมนอกเหนือจากเวลาพบกลุ่ม(โดยเฉพาะในเนื้อหาที่ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์)
3. การนำเสนอโครงการ โดยผู้เรียนนำเสนอความคิด และความก้าวหน้าใน การทำโครงการต่อกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ผู้เรียนคนอื่นและครูช่วยกันวิเคราะห์ ชักถาม ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการต่อยอดทางความคิดและนำไปสู่การพัฒนา โครงการในสัปดาห์ต่อไป การนำเสนอโครงการเช่นนี้จะเป็นอย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่พบกลุ่มจน สิ้นสุดภาคเรียน
4. การสอบย่อย (Quiz) เป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจสาระเนื้อหา โดย ครู และสถานศึกษาเป็นผู้จัดทำข้อทดสอบย่อย ในลักษณะ ถาม-ตอบ (Quiz) ให้ผู้เรียนตอบคำถาม แบบเขียนสั้นๆ ในลักษณะการสรุปความคิดรวบยอด ที่เป็นความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาใน รายวิชานั้นของผู้เรียนเอง
5. การฝึกกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ “คิดเป็น” ให้ผู้เรียนฝึกคิด วิเคราะห์สังเคราะห์ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อ เช่น สถานการณ์จริง ข่าว นสพ. บทความ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่กำลังเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้น เสริมแรง ใช้ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้ผู้เรียนทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตลอดช่วงระยะเวลาการ พบกลุ่ม โดยครูควรตั้งคำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนได้คิด ร่วมอภิปราย เพื่อหาคำตอบจากประเด็น ปัญหา และพยายามเชื่อมโยงเรื่องที่เรียนรู้จากรายวิชานั้น เข้าสู่วิถีชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียน ได้ มองเห็นประโยชน์จากการพบกลุ่ม
6. การฝึกให้ผู้เรียนได้แสดงออกเพื่อให้สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตจริงได้ เช่น การนำเสนองานประกอบการใช้สื่อ การฝึกพูดใน โอกาสต่างๆ การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง การฟังและ จับประเด็นสำคัญ การพูด/การเขียนเพื่อสรุปใจความสำคัญ ฯลฯ
7. การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง เป็นการกำหนดข้อตกลง ร่วมกันในกลุ่ม การนัดหมายกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องทำระหว่างสัปดาห์ รวมทั้งการศึกษา

ค้นคว้าด้วยตนเอง ครูจะต้องเน้นย้ำให้ผู้เรียน ไปศึกษาค้นคว้าตามแผนการเรียนรู้ที่ได้ร่วมกัน กำหนดไว้ โดยเน้นเป็นพิเศษสำหรับผู้ที่จะมานำเสนอสัปดาห์ต่อไป และกำหนดภารกิจสำหรับผู้เรียนคนอื่นๆ ด้วย

8. การติดตามและช่วยเหลือ อาจใช้กระบวนการติดตามช่วยเหลือ โดยเพื่อน กลุ่มเพื่อน จัดให้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือใช้ระบบหัวหน้ากลุ่มผู้เรียน

4.4.2 การเรียนรู้ด้วยตนเอง

เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนกำหนดแผนการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน โดยระบุกระบวนการเรียนรู้แต่ละครั้งเกิดขึ้นได้อย่างไร เรียนรู้ด้วยวิธีการใด มีขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบอย่างไร และมีครูเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ

ลักษณะของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

1. มีความสมัครใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ได้เกิดจากการบังคับ
2. ใช้ตนเองเป็นแหล่งข้อมูล นั่นคือผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ตนจะเรียนคืออะไร รู้ว่าทักษะและข้อมูลที่ต้องการหรือจำเป็นต้องใช้มีอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนรู้ถึงความสามารถของตนเอง ตัดสินใจได้ มีการรับผิดชอบหน้าที่และบทบาทในการเป็นผู้เรียนรู้ที่ดี
3. รู้ “วิธีการที่จะเรียน” นั่นคือ ผู้เรียนควรทราบขั้นตอนในการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าจะไปสู่จุดที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร
4. มีบุคลิกภาพเชิงบวก มีแรงจูงใจ และการเรียนแบบร่วมมือกับเพื่อนหรือบุคคลอื่น
5. มีระบบการเรียน รู้จักประยุกต์การเรียน และสนุกสนานกับกระบวนการเรียน
6. มีการเรียนจากข้อผิดพลาดและความสำเร็จ มีการประเมินตนเองและเข้าใจถึงศักยภาพของตนเอง
7. มีความพยายามในการหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อหาคำตอบ รู้จักประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้กับสถานการณ์ของแต่ละบุคคล และหาโอกาสในการพัฒนา ค้นหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา
8. มีการชี้แนะ การอภิปรายในห้องเรียน การแสดงความคิดเห็นส่วนตัว และการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากผู้สอน

9. มีการรวบรวมข้อมูลจากการได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและมีวิธีการนำข้อมูลที่ได้อไปใช้

ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1. ผู้เรียนมีความสมัครใจ มีความพร้อม ศึกษาวิธีการเรียนให้เข้าใจ
ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีความรับผิดชอบ
 2. ผู้เรียนกำหนดแผนการเรียนรู้รายบุคคลให้สอดคล้องกับรายวิชาที่
ลงทะเบียนเรียน
 3. ผู้เรียนกำหนดสื่อที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น เอกสารแบบเรียน
ชุดการสอน ผู้รู้ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ซีดี แหล่งเรียนรู้ เพื่อนเรียนรู้ ฯลฯ
 4. จัดทำสัญญาการเรียนรู้ ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างครูกับผู้เรียน
 5. พบครู ให้คำปรึกษา แนะนำในการเรียน ประมาณ 2-4 ครั้ง/ภาคเรียน
 6. สถานศึกษาและครูมีบทบาทในการจัดเตรียม อำนวยความสะดวก ให้
ความช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนสามารถรู้ด้วยตนเองได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย
การเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรดำเนินการ ดังนี้
1. การวิเคราะห์และการกำหนดความต้องการในการเรียนรู้ โดยผู้เรียน
ควรคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของตนเองเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียน
 2. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดย
ผู้เรียนศึกษาจุดมุ่งหมายของรายวิชา แล้วเขียนจุดมุ่งหมายในการเรียน จุดมุ่งหมายควรเน้นถึง
พฤติกรรมที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะเกิดขึ้น เป็นจุดมุ่งหมายที่สามารถวัดได้ และจุดมุ่งหมายของผู้เรียน
ในแต่ละระดับควรมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด
 3. การวางแผนการเรียน โดยให้ผู้เรียนกำหนดแนวทางการเรียนของ
ตนเองขึ้นมา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา กำหนดเวลาการเรียน โดยกำหนดปริมาณเวลา
(จำนวนชั่วโมง/จำนวนครั้ง) ที่ต้องการพบครูเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำ หรือให้ครูสอน กำหนดเวลา
ในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้เรียนคนอื่น กำหนดเวลาที่ต้องการเรียนด้วยตนเอง พร้อมทั้ง
กำหนดว่ากิจกรรมการเรียนจะสิ้นสุดเมื่อใด
 4. การเลือกรูปแบบการเรียน/กิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง/แหล่ง
วิทยาการ/สื่อที่จะใช้ในการเรียนด้วยตนเอง เช่น อ่านหนังสือประกอบ คู่มือซีดี ศึกษาจาก
สื่อคอมพิวเตอร์ ศึกษาจากผู้รู้ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุด วัด สถานีนอามัย

5. การกำหนดบทบาทของผู้ช่วยเหลือในการเรียน เนื่องจากบางครั้งผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทั้งหมด จึงจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น เพื่อนร่วมเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

6. การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน ควรเป็นการประเมินผลร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน โดยครูและผู้เรียนร่วมกันตั้งเกณฑ์การประเมินผลร่วมกัน เลือกประเภทของการทดสอบ ลักษณะของการ Feedback ที่จะใช้

ในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายคือผู้เรียนต้องมีการจัดทำข้อตกลงการเรียน หรือ สัญญาการเรียน ของตนเองไว้ให้กับครู เพื่อให้ครูจะได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนแต่ละคน สัญญาการเรียน (Learning Contact) คือข้อตกลงที่ผู้เรียนได้ทำไว้กับครูว่าเขาต้องปฏิบัติอย่างไรบ้างในการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในสัญญาการเรียน ผู้เรียนจะเป็นผู้เขียนเอง โดยระบุว่าต้องการเรียนเรื่องอะไร จะวัดว่าได้บรรลุตามความมุ่งหมายแล้วหรือไม่ อย่างไร มีหลักฐานการเรียนรู้อะไรบ้างที่บ่งบอกถึงผลการเรียนของผู้เรียนว่า ผลการเรียนเป็นอย่างไร เมื่อเขียนเสร็จแล้วส่งให้ครูเก็บไว้ 1 ชุด เพื่อติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน โดยมีแบบฟอร์มหรือตารางของการเขียนสัญญาการเรียน อาจประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุว่า ผู้เรียนต้องการบรรลุผลสำเร็จในเรื่องอะไร อย่างไร
2. แหล่งวิชาการ/วิธีการ เป็นส่วนที่ระบุว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้อย่างไร จากแหล่งความรู้ใด
3. หลักฐาน เป็นส่วนที่มีสิ่งอ้างอิงหรือยืนยันเป็นรูปธรรม ที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แล้ว โดยเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มสะสมงาน
4. การประเมินผล เป็นส่วนที่ระบุว่า ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ในระดับใด

4.4.3 การเรียนรู้แบบทางไกล

เป็นการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนจะเรียนรู้จากสื่อต่างๆ โดยผู้เรียนและครูจะสื่อสารกันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่ มุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้แบบ e-learning

ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้แบบทางไกล

1. ผู้เรียนต้องมีเครื่องมือที่สามารถที่สามารถสื่อสาร และใช้อุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ฯลฯ

2. มีเวลาสื่อสารทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กับครูตามเวลาที่ได้ตกลงร่วมกัน ระหว่างครูกับผู้เรียน เช่น Chat room, E-mail, Web board, Blog, face book ฯลฯ

3. สถานศึกษาและครูมีบทบาทในการจัดเตรียมสื่อทางไกล หรืออำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แบบทางไกล ได้สำเร็จตาม จุดมุ่งหมาย

การเรียนรู้แบบทางไกล ควรดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาแนวทางการเรียนรู้แบบทางไกลจากสื่อต่างๆ
2. การเรียนรู้จากสื่อทางไกลตามที่สถานศึกษากำหนด
3. การประเมินความรู้ก่อนเรียนของตนเอง
4. การศึกษาเนื้อหาสาระจากสื่อต่างๆ และส่งงานตามที่กำหนด
5. การสื่อสารกับครูตามเวลาที่กำหนด เพื่อซักถาม นัดหมาย ขอ คำปรึกษา ฯลฯ
6. การประเมินความรู้หลังเรียนของตนเอง

4.4.4 การเรียนรู้แบบชั้นเรียน

เป็นการเรียนรู้ในลักษณะแบบห้องเรียน ที่สถานศึกษากำหนดรายวิชา เวลา เรียน และสถานที่ที่ชัดเจน ซึ่งจากจัดการเรียนรู้นี้เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีเวลาเข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอ ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้แบบชั้นเรียน

1. สถานศึกษากำหนดสถานที่เรียน ตารางเรียนที่เหมาะสม
2. มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ วัน เวลา ครูผู้สอน ให้ผู้เรียนทราบทั่วกัน
3. สถานศึกษาจัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเช่น เครื่องมือทาง วิทยาศาสตร์ เครื่องมือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และ โสตทัศนูปกรณ์ ที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับการ เรียนรู้แบบชั้นเรียน
4. ผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าชั้นเรียนตามที่กำหนดในตารางเรียน

การเรียนรู้แบบชั้นเรียน ควรดำเนินการ ดังนี้

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีครู/ผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาต่างๆ เป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหา ในการถ่ายทอดเนื้อหาของครูต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น ได้ โดยเพิ่มการเขียนถาม ตอบหลังการบรรยาย รวมทั้งมีการจัด โอกาสให้ฝึกในห้องปฏิบัติการ และ จัดเวลาการให้คำปรึกษา

2. การจัดกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู และผู้เรียนกับผู้เรียน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบพร้อมกันใช้กิจกรรมลักษณะที่เน้นการสื่อสาร เช่น กิจกรรมคู่ กิจกรรมกลุ่ม และการจัดที่นั่งในชั้นเรียนต้องเหมาะสม เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรม

3. การจัดให้มีการปรับบทบาทผู้เรียน ใช้การแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยที่แต่ละกลุ่มจะได้รับมอบหมายงานให้ปฏิบัติ ในการจัดการเรียนการสอนครูจะสอดแทรก กิจกรรม 3 ลักษณะ คือกิจกรรมที่เน้นการให้ผู้เรียนได้รับข้อมูล/ข้อเท็จจริง กิจกรรมที่ให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยการได้ลงมือปฏิบัติ/ สังเกต และกิจกรรมการสะท้อนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียน และครู

4. การติดตามและช่วยเหลือผู้เรียน โดยอาจใช้กระบวนการติดตามช่วยเหลือโดยเพื่อน/ กลุ่มเพื่อน จัดให้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้เรียน ใช้ผู้ช่วยสอน ใช้ระบบหัวหน้ากลุ่มผู้เรียน ใช้เพิ่มสะสมผลงาน ใช้การเรียนแบบทีม ใช้ e-mail, discussion boards และ internet เป็นต้น

การเรียนรู้แบบต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาและผู้เรียนจะร่วมกัน กำหนด โดยในแต่ละรายวิชาจะเลือกการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่ง หรือหลายแบบก็ได้ ขึ้นอยู่กับ ความยากง่ายของเนื้อหาในรายวิชานั้นๆ โดยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการทำงานของผู้เรียน รวมทั้งขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานนั้นๆ โดยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการทำงานของผู้เรียน รวมทั้งขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาด้วย และสถานศึกษาสามารถจัดให้มีการสอนเสริมได้ ในทุกรูปแบบการเรียนรู้ เพื่อเติมเต็มความรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถออกแบบการเรียนรู้แบบอื่นๆ ได้ ตามความต้องการของผู้เรียนและความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง แต่ไม่ว่าจะเรียนรู้ในแบบใด ต้องมี ช่วงเวลาที่ผู้เรียนและครูได้พบกัน หรือมีการสื่อสารซึ่งกันและกัน เพื่อการติดตาม ตรวจสอบ ซักถามการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเสมอ

การวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้

เมื่อสถานศึกษาจัด โปรแกรมการลงทะเบียนเรียนเป็นรายวิชา และเปิดรับลงทะเบียนเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไป สถานศึกษาควรเตรียมการเพื่อจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน แต่ละภาคเรียนที่ลงทะเบียนซึ่ง สถานศึกษาจะทราบว่า แต่ละระดับมีการลงทะเบียนรายวิชา อะไรบ้าง และเพื่อให้การจัดการเรียนรู้สามารถจัดได้อย่างหลากหลายและยืดหยุ่น ตามวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรร่วมกันวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ โดยมีข้อควรคำนึง ดังนี้

1. สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีการวิเคราะห์การเรียนรู้ร่วมกันโดยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ และเนื้อหาของแต่ละรายวิชา ว่าควรจัดการเรียนรู้แบบไหนบ้างและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวว่าสถานศึกษาสามารถจัดได้หรือไม่

2. สถานศึกษาควรกำหนด หลักฐานการเรียนรู้ และคะแนนเก็บในแต่ละรายวิชาในการจัดการเรียนรู้ทุกแบบ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกัน ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จาก หลักฐานการเรียนรู้ ไม่ว่าจะผู้เรียนจะเลือกเรียนรู้ในแบบใดก็ตาม

3. สถานศึกษา ที่จัดการเรียนรู้ไม่ว่าจะกี่แบบก็ตาม ต้องดำเนินการให้มีการสอบปลายภาคเรียนในทุกรายวิชา โดยสัดส่วนคะแนนเป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนด

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา มี 4 วิธี ประกอบด้วย วิธีการเรียนรู้แบบพบกลุ่ม วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิธีการเรียนรู้แบบทางไกล และวิธีการเรียนรู้แบบชั้นเรียน ซึ่งในแต่ละวิธีการเรียนรู้ความแตกต่างกัน แต่ทุกวิธีการยึดหลักการสำคัญที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง ตามความเหมาะสม โดยครูผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา แนะนำ และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้

4.5 สภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู

ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ได้ดำเนินการสำรวจสภาพปัญหาและประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันของครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนองค์กรนักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกระบวนการเรียนรู้พบสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ดังนี้ (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง, 2557: 27 – 28)

4.5.1 ด้านการวางแผนการเรียนรู้ จากสอบถามและสำรวจข้อมูล พบปัญหาในการดำเนินงานที่สถานศึกษาและครูผู้สอนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

- 1) การดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
- 2) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนรู้

- 3) การจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์สูตร วิเคราะห์ผู้เรียน และความต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง
- 4) การวางแผนการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับการวางแผนการเรียนรู้และรายงานผู้บริหาร (บันทึกหลังสอน)
- 5) การจัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 6) การเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้าน วิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ สถานศึกษากำหนด
- 7) การจัดเตรียมบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้
- 8) การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการ สอนในครั้งต่อไป

4.5.2 ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ จากสอบถามและสำรวจ ข้อมูล พบปัญหาในการดำเนินงานที่สถานศึกษาและครูผู้สอน ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมี ประสิทธิภาพประกอบด้วย

- 1) การใช้วิธีการกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียนแต่ละคนอย่าง เหมาะสมและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน
- 2) สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดย เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง
- 3) การส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ อธิบายผลการปฏิบัติ กิจกรรมและสรุปเป็นสาระสำคัญด้วยตนเอง
- 4) การจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ทั้งในห้องเรียนและนอก ห้องเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน
- 5) การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัด ของแต่ละคน
- 6) การฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง

- 7) การส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่
- 8) การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าฟังครูอธิบาย
- 9) การบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม
- 10) การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้
- 11) ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลวางแผนเป็น ทำงานเป็นระบบทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม

4.5.3 ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ จากสอบถามและสำรวจข้อมูล พบปัญหาในการดำเนินงานที่สถานศึกษาและครูผู้สอนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย

- 1) การดำเนินการประเมินผลควบคู่ไปในระหว่างการเรียนการสอน
- 2) การประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- 3) การส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา
- 4) การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม
- 5) การประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน
- 6) การประเมินความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน
- 7) การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 8) การประสานความร่วมมือกับคนในชุมชนในการประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

4.5.4 ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา จากสอบถามและสำรวจข้อมูล พบปัญหาในการดำเนินงานที่สถานศึกษาและครูผู้สอนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย

- 1) การนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้
- 2) การปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมใหม่ตามสภาพ ปัญหาที่พบ
- 3) การใช้งานวิจัยในชั้นเรียน ค้นหาสาเหตุและแก้ปัญหา
- 4) การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
- 5) การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน
- 6) การให้ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในการ ปรับปรุงการเรียนรู้
- 7) การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

8) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญพบสภาพปัญหาที่สถานศึกษาและครูผู้สอน จะต้องดำเนินการร่วมกันแก้ไขให้เกิด ประสิทธิภาพในการสอนทุกด้าน

4.6 แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ได้ประชุม ไปสรุปรวบรวมแนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนาครูผู้สอน ดังนี้ (ศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง, 2557: 31 – 34)

4.6.1 ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาได้กำหนดแนวทางพัฒนา ครูผู้สอน ดังนี้

- 1) จัดฝึกอบรมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การบันทึกหลักสอน และการ นำผลมาใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

- 2) ประชุมทำความเข้าใจร่วมกันกับครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้นำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกระบวนการเรียนรู้ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม
- 3) ส่งเสริมให้ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนการสอน
- 4) สนับสนุนครูให้เข้ารับการอบรมในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน ความต้องการของชุมชน และนำผลนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 5) ส่งเสริมให้ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 6) ส่งเสริมให้ครูนำสาระท้องถิ่นมาใช้ในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา
- 7) ส่งเสริมให้ครูมีการเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้ง ปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 8) สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนา กศน.ตำบลให้มีบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
- 9) จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานต้น
- 10) ให้ครูนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน
- 11) กำหนดให้ครูจัดทำบันทึกหลังสอนและรายผลต่อผู้บริหารทุกครั้งที่ดำเนินการสอน
- 12) กำหนดให้ครูประเมินแผนการเรียนรู้และรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหารทุกครั้งที่ทำเนิการจัดการเรียนรู้

4.6.2 ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาได้กำหนดแนวทางพัฒนาครูผู้สอน ดังนี้

- 1) จัดฝึกอบรมวิธีการกระตุ้นผู้เรียน กระบวนการสร้างสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน
- 2) สถานศึกษาต้องสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงอย่างเต็มตามศักยภาพ

- 3) จัดฝึกอบรมครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน
- 4) ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน
- 5) สถานศึกษาต้องสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง เช่น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน การเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ การศึกษาคุณงาน การเรียนรู้ในสถานประกอบการ การเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ
- 6) สถานศึกษาจะต้องสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
- 7) ส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงในทุกที่ที่มีการจัดการเรียนรู้
- 8) ดำเนินการจัดฝึกอบรมครูผู้สอนในการบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม
- 9) สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา
- 10) จัดฝึกอบรมครูผู้สอนจัดกิจกรรมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน เช่น การฝึกอบรมกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การฝึกอบรมให้ผู้เรียนทำวิจัยชุมชน
- 11) ส่งเสริมการจัดทำโครงการ และการประกวดโครงการนักศึกษา

4.6.3 ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาได้กำหนดแนวทางพัฒนาครูผู้สอน ดังนี้

- 1) พัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการสอนที่สะท้อนการปฏิบัติจริง
- 2) ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผล การเรียนรู้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
- 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้รายบุคคล และรายกลุ่มด้วยวิธีที่หลากหลาย
- 4) ผู้บริหารดำเนินการจัดประชุมเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในการประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนและรายงานผลการเรียนรู้ให้ผู้บริหารได้รับทราบ
- 5) ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อน การจัดกิจกรรมประเมินตนเองโดยตนเอง การ

ประเมินโดยเพื่อน และนำผลมาใช้ในการพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

6) กำหนดให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์ และบันทึกไว้ในบันทึกหลังสอนทุกครั้ง

7) สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เช่น กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมประกวดวาดภาพ และกิจกรรมลูกเสือยุวกาชาด

8) กำหนดให้มีการประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการ กศน.ตำบล

9) ดำเนินการกำหนดแนวทางการประเมินที่เป็นรูปธรรม และจัดทำแบบประเมินให้เป็นรูปแบบเดียวกัน โดยเชิญวิทยากรผู้มีความรู้มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

10) จัดประชุมทำความเข้าใจร่วมกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการ กศน.ตำบล คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาผู้เรียนในพื้นที่ โดยจัดทำคำสั่งคณะกรรมการประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน และการปฏิบัติงานของพัฒนาครูในพื้นที่ในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

4.6.4 ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาได้กำหนดแนวทางพัฒนาครูผู้สอน ดังนี้

1) ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

2) กำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำบันทึกหลังสอน โดยนำข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

3) ผู้บริหารควรตรวจสอบติดตามการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด และกำกับดูแล และเอาใจให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4) ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน

5) ดำเนินการจัดฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูสอน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้ และสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับความรู้ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนกับหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่นๆ และกำชับให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 เรื่อง

- 6) จัดประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน
- 7) สถานศึกษาควรพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน โดยสอบถามความต้องการของผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนจัดการเรียนรู้
- 8) ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง โดยจัดโครงการพัฒนาครูและบุคลากรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกปี
- 9) ดำเนินการประเมินหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับผู้เรียนและบริบททางสังคม โดยจัดโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการพัฒนาสาระเนื้อหาในหลักสูตร

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สถานศึกษา ได้กำหนดแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้ง 4 ด้าน โดยให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ กำหนดวิธีการและแนวทางในการปฏิบัติในแต่ละด้าน เพื่อให้การพัฒนางานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

การประชุมเชิงปฏิบัติการ

การดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.1 ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ประชุม โปธิกุล (2546 : 92) ได้ให้ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการว่า การที่บุคคลตั้งแต่ 10-25 คน ซึ่งมีความสนใจหรือมีปัญหาที่จะต้องร่วมกันแก้ไข ได้มาพบปรึกษาหารือ ศึกษาค้นคว้า หรือวิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหา เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน หรือ เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น สถานที่สำหรับจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ควรจะต้องใหญ่พอที่จะนั่งได้สบาย มีที่วางเอกสารข้อมูลต่างๆ ที่จะใช้ มีห้องสมุด หรือเอกสารข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้า มีกระดานดำ หรืออุปกรณ์อื่นใดสำหรับจดบันทึกด้วย

สมิต สัจฉกร (2543 : 23) การประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ กลุ่มคน จำนวน 12 คน หรือมากกว่านั้น มีความสนใจหรือมีปัญหาร่วมกัน (ปกติเป็นเรื่องเกี่ยวกับอาชีพหรือวิชาชีพ) มาพบปะ

กัน เพื่อใช้เวลาในการปรับปรุงความสามารถ ความเข้าใจ และความชำนาญของแต่ละคน โดยการศึกษาวิจัยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ

ระวีวรรณ เสวตอมร (2530 : 66) กล่าวถึง การประชุมเชิงปฏิบัติการว่าเป็นการประชุมที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีประสบการณ์และสามารถนำผลที่ได้ไปใช้หรือนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติมากกว่าการที่จะนำมาประชุม เพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทั่ว ๆ ไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลในการร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ เพื่อวางแผน ปรับปรุงแก้ไขปัญหา จัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรม และนำไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือความต้องการของกลุ่มที่ได้กำหนดไว้

5.2 วัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

สมิต สัจฉกร (2543 : 116) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการที่สามารถรับผลอย่างใดอย่างหนึ่งตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อทำความเข้าใจปัญหา
2. เพื่อสำรวจปัญหา
3. เพื่อพยายามหาข้อแก้ไขปัญหา
4. เพื่อศึกษาปัญหาด้วยการสอบถาม
5. เพื่อพิจารณาด้วยการสอบถาม
6. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคล
7. เพื่อส่งเสริมการศึกษา รวมถึงการแก้ไขปัญหาและค้นคิดวิธีการต่างๆ

ประชุม โปธิกุล (2546 : 92) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ จะใช้กรณี

1. วินิจฉัย สำรวจ และหาแนวทางในการแก้ปัญหาการทำงาน
2. เป็นการศึกษาระดับลึก
3. วางแผนไว้เพื่อกิจกรรมในอนาคต
4. สร้างแบบเรียน เช่น คู่มือการฝึกอบรม
5. สร้างปรัชญาการทำงาน
6. เป็นส่วนหนึ่งของการประชุมระดับหัวหน้าหรือการประชุมปรึกษาหารือ

เพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้อง

ระวีวรรณ เสวตอมร (2530 : 67) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการดังต่อไปนี้

1. เพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสแสดงวิธีปฏิบัติงานจริงในด้านต่างๆ อย่างละเอียดทุกแง่มุม
2. เพื่อช่วยให้เกิดผลงานหรือวิธีการใหม่ๆ ขึ้น ทั้งในรูปแบบที่เป็นวัตถุหรือเอกสาร วิชาการรายงานต่าง ๆ
3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสมาชิกในหน่วยงาน
4. เพื่อปรับปรุงความสามารถ ความเข้าใจและความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานของสมาชิกแต่ละคน
5. เพื่อสามารถหาแนวทางแก้ปัญหาได้ด้วยวิธีปฏิบัติจริง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการจะมีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ เพื่อค้นหาแนวทางหรือวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหาสร้างผลงาน และนำไปสู่การปฏิบัติในที่สุด

5.3 วิธีการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ระวีวรรณ เสวตอมร (2530 : 67) ได้เสนอวิธีการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้ดังนี้

1. เลือกผู้ร่วมงานที่มีความเข้าใจ สนใจ หรือมีปัญหาในเรื่องเดียวกัน เพื่อเข้าร่วมประชุม
2. พึงคำบรรยายหรืออภิปรายจากวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ
3. รวบรวมรายการปัญหาต่างๆ ที่สมาชิกในที่ประชุมมีความสนใจ
4. แบ่งกลุ่มย่อยประมาณกลุ่มละ 12 คน
5. ให้แต่ละกลุ่มย่อยเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
6. ลงมือปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มย่อย
7. เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน ก็จะมีการสรุปและประเมินผลด้วยกลุ่มเองทั้งหมด
8. นำผลงานของกลุ่มให้ตัวแทนนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ เพื่อพิจารณา หรือลงมติรับผลงานนั้น

ประหยัด จิระวรพงศ์ (2530 : 112) ได้เสนอวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการตามลำดับ ดังนี้

1. จัดโดยกลุ่มบุคคล คณะกรรมการ หรือองค์การ
2. จัดคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อแบ่งงานด้านต่างๆ เช่น เกี่ยวกับการติดต่อผู้เชี่ยวชาญ เอกสาร สิ่งอำนวยความสะดวก ทะเบียนและงานอื่นๆ
3. เลือกสถานที่หรือห้องประชุมให้เหมาะสมกับขนาดของจำนวนสมาชิก

4. เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
5. จัดหาห้องทำงานให้คณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อให้สะดวกต่อการดำเนินงานให้สมบูรณ์
6. รวบรวมรายการปัญหาที่สมาชิกมีความสนใจ
7. จัดกลุ่มย่อยที่เป็นกลุ่มสนใจปัญหาเดียวกัน
8. แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และดำเนินการตามปัญหาของกลุ่ม
9. ผู้เชี่ยวชาญทำงานร่วมกับกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม
10. ดำเนินการสรุปผล

5.4 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมประชุม

การเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการที่ก่อให้เกิดผลดีสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้นั้น สิ่งที่ต้องเตรียมตัวและเตรียมการเข้ามีส่วนร่วมในการประชุม ผู้เข้าประชุมต้องมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างแท้จริง จึงจะเป็นผลให้การประชุมเกิดประสิทธิผล ดังที่สมิต สัจฉกร(2543 : 254-258) จำแนกคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมประชุม ไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพ

มีลักษณะน่าเชื่อถือ โดยคำพูดอภิปรายที่เป็นเหตุเป็นผล เป็นข้อเท็จจริง เสียงดังฟังชัด มีทัศนคติที่เปิดกว้าง พร้อมทั้งจะแสดงทัศนคติของตน และพร้อมที่จะรับฟังทัศนคติของผู้ร่วมประชุมคนอื่นๆ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความอดทน ใจเย็น มีความสุขุมรอบคอบ มีท่าทีตื่นตัวกระตือรือร้น และมีความรับผิดชอบตรงต่อเวลา

2. ด้านการมีส่วนร่วม

ใฝ่รู้และหมั่นศึกษาเรื่องราวต่างๆ สนใจอย่างจริงจังในเรื่องที่จะประชุม มีความรู้เดิมเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์วิจารณ์ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะประชุม สามารถให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเท็จจริงเพื่อการพิจารณาในที่ประชุม รับผิดชอบในการศึกษาทำความเข้าใจเอกสารการประชุมที่ส่งให้ล่วงหน้าก่อนการประชุม มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ต้องมีแนวคิด มีประสบการณ์มีข้อมูล สามารถมองทะลุปัญหาและภาพเหตุการณ์ในอนาคตได้ และมีความคิดสร้างสรรค์

3. ด้านการสื่อสาร

สามารถใช้ภาษาและถ้อยคำให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย พูดอภิปรายความคิดเห็นอย่างเป็นระบบ ให้ข้อมูล ข้อสรุปและข้อแถลงเหตุผลอย่างชัดเจน ชี้แจง ตอบข้อซักถามได้ตรงประเด็น รับฟังการพูดแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าประชุมได้ชัดเจน และพูดโน้มน้าวให้ผู้เข้าประชุมคนอื่นๆ เห็นพ้องกับความคิดของตนได้

ระวีวรรณ เสวตามร (2530 : 114-116) กล่าวถึงบทบาทของผู้เข้าร่วมประชุมไว้ ดังนี้

1. ศึกษาระเบียบและข้อบังคับของการประชุมให้เข้าใจชัดเจนก่อนที่จะเข้าร่วมประชุม
2. ศึกษาระเบียบวาระ วัตถุประสงค์การประชุม ตลอดจนเอกสารต่างๆ เพื่อเตรียมข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอต่อที่ประชุม
3. เข้าร่วมประชุมให้ตรงเวลา
4. ตั้งใจฟังเรื่องที่ประชุมอย่างสนใจ อย่าทำสิ่งอื่นในขณะที่ประชุม
5. ถ้ามีข้อสงสัยควรซักถาม
6. รู้จักใช้ความคิดและเหตุผลในการให้ข้อเสนอแนะ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่างๆ
7. ต้องมีความอดทน รู้จักระงับอารมณ์
8. ใช้คำพูดที่ดีในการประชุม ไม่พูดเสียดสี ไม่พูดกระทบกระเทียบ หรือแสดงอาการกิริยาก้าวร้าว
9. ให้เกียรติแก่สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมด้วยกัน โดยรู้จักฟังเหตุผลของคนอื่นและยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้อง
10. ไม่พูดออกนอกประเด็น เมื่อให้ข้อเสนอแนะเรื่องใดต้องพยายามพูดให้ตรงจุด
11. กล่าวแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม
12. รู้จักใช้เวลาในการพูดอย่างเหมาะสม ไม่ผูกขาดการพูดคนเดียว
13. รู้จักใช้ความคิดเห็นในลักษณะไกลเกลี่ย ประนีประนอม
14. สนับสนุนให้กำลังใจสมาชิกด้วยกัน ถ้าความคิดสอดคล้องกับของตน หรือมีเหตุผลที่ดี
15. มีความเชื่อมั่นในตัวเองและกล้าตัดสินใจในกรณีที่ที่ประชุมต้องการให้มีการลงมติ
16. ไม่ควรคล้อยตามผู้อื่นตลอดเวลา
17. เคารพและรักษาระเบียบของที่ประชุม แต่งกายให้สุภาพเหมาะสม
18. พร้อมทั้งจะรับมอบหมายงานที่ที่ประชุมจะมอบให้และพร้อมที่จะปฏิบัติตามมติที่ประชุม

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2547 : 130) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้เข้าร่วมประชุมในระหว่างดำเนินการประชุม ดังนี้

1. รับฟังวาระเรื่องที่แจ้งเพื่อทราบด้วยความตั้งใจและควรบันทึกสาระสำคัญไว้ด้วย
 2. ยกมือขออนุญาตประธานเพื่ออภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นก่อนทุกครั้ง และเมื่อได้รับอนุญาตจึงพูด ไม่ควรพูดสอดขึ้นมาขณะที่สมาชิกคนอื่นกำลังพูด
 3. ไม่ควรพูดคุยหรือทำกิจกรรมอื่นกับสมาชิกที่นั่งอยู่ข้างเคียง
 4. ถ้าต้องการเข้าหรือออกจากห้องประชุมระหว่างดำเนินการประชุม ต้องทำความเคารพประธานก่อนนั่งหรือก่อนที่จะเดินออกไป
 5. ตั้งใจฟังเรื่องที่ประชุมอย่างสนใจ ไม่นำสิ่งอื่นมาทำในขณะที่ประชุม
 6. ถ้าไม่ชัดเจนหรือมีข้อสงสัยควรซักถามประธานให้เข้าใจ
 7. เมื่อมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน ไม่ควรแสดงอาการโต้เถียงเพื่อการเอาชนะ
 8. รู้จักใช้ความคิดและเหตุผลในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยความเที่ยงตรง
 9. ใช้คำพูดที่สุภาพ ไพเราะ ให้เกียรติผู้ฟัง และไม่แสดงอาการกิริยาก้าวร้าวในที่ประชุม
 10. ยอมรับฟังเหตุผลของกันและกัน และยอมรับในความเสมอภาคทางความคิด
 11. การแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต้องอยู่ในประเด็นที่พิจารณา
 12. สนับสนุนให้กำลังใจสมาชิกด้วยกัน ถ้าความคิดเห็นสอดคล้องหรือมีเหตุผลที่น่ารับฟัง
 13. มีจุดยืนด้วยเหตุผลไม่คล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่นตลอดเวลา
- จากข้อมูลดังกล่าวนี้ แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ การกระทำที่แสดงออกของบุคลากร โรงเรียนในการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ครอบคลุม
- พฤติกรรมในระหว่างดำเนินการประชุม ได้แก่ การซักถาม การอภิปราย การให้ความสนใจขณะผู้อื่นอภิปรายหรือแสดงข้อเสนอแนะ การเสนอแนะเพิ่มเติม การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และการเขียนบันทึกงาน
- การกระทำอื่นๆ ที่เอื้อต่อการประชุม ได้แก่ การเตรียมข้อมูลต่างๆ ก่อนการประชุม การนำเสนอข้อมูลใหม่ จากการค้นคว้าเพิ่มเติมต่อที่ประชุม

5.5 ข้อดีและข้อจำกัดของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ประหยัด จิระวรพงศ์ (2530 : 113) ได้เสนอข้อดีและข้อจำกัดของการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ

ข้อดี

1. เหมาะสำหรับกลุ่มวิชาชีพหรือกลุ่มบุคคลทั่วไปที่สนใจปัญหาาร่วมกัน ซึ่งสามารถเรียนรู้วิธีการพัฒนาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
2. เปิดโอกาสให้สมาชิกได้รับข้อมูลใหม่ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ
3. ให้โอกาสแก่สมาชิกทุกคนในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่
4. ช่วยส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติที่ดีและก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพ
5. ช่วยให้เห็นปัญหาและดูหนทางในการปฏิบัติสำหรับแก้ปัญหาานั้น

ข้อจำกัด

1. ต้องการการประสานงานทุกฝ่ายที่มีประสิทธิภาพ
2. ต้องการใช้เวลามาก
3. ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกค่อนข้างมากและเสียค่าใช้จ่ายมาก

ระวีวรรณ เสวตามร (2530 : 67-68) กล่าวถึง ข้อดีและข้อเสียของการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้ ดังนี้

ข้อดี

1. ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสปฏิบัติงานที่ตนสนใจ
2. เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอสิ่งสำคัญหรือเรื่องราวใหม่ๆ
3. ให้สมาชิกได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าในขอบเขตความสนใจทางด้าน

วิชาชีพ

4. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของสมาชิก
5. เป็นการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เข้าร่วมประชุม

ข้อเสีย

1. ถ้าสมาชิกขาดความรับผิดชอบ จะทำให้ผลงานที่ออกมาขึ้นอยู่กับความสามารถของบางคนในกลุ่มเท่านั้น
2. การประชุมชนิดนี้มักถูกจำกัดในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น ห้างไกลแหล่งข้อมูล เครื่องมือไม่พร้อม เป็นต้น
3. ระยะเวลาของการทำงานมักมีขีดจำกัด จึงทำให้ผลที่ได้ถูกจำกัดไปด้วย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการดำเนินการหรือการกระทำใด ๆ พบว่า มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด การประชุม

เชิงปฏิบัติการก็เช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด และมีปัญหาน้อยที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

6.1 งานวิจัยในประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 5-6) ได้วิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง แนวทางกระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาโดยศึกษาจากครูอาจารย์จาก 175 เขต พบว่า ครู อาจารย์ในสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอน มีการนำกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ 1 มากที่สุด คือ อธิบายคำตอบตามหลักการที่แสดงว่ามีความรู้ตรงตามที่เรียนมา รองลงมาตามลำดับ คือ ระดับ 2 ระบุกิจกรรมที่มีชื่อเฉพาะที่แสดงว่ามีการปฏิบัติจริงอยู่บ้าง ลำดับที่ 3 คือ ระบุกิจกรรมหลายอย่างแสดงว่ามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง บอกรายละเอียดวิธีจัด ลำดับที่ 4 คือ แสดงถึงประโยชน์ของกิจกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติได้จริง ชื่นชมต่อการจัดกิจกรรม

นพณัฐ แทนทอง (2548 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เขตการศึกษา 6 มีปัญหาการจัดการเรียนรู้ในระดับ น้อย พิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง การทำโครงการ และการพบกลุ่ม

สุดสงวน ลากอาษา (2548 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีปัญหาสูงสุด สำหรับแนวทางการพัฒนาครู คือ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร การรู้เป้าหมายของการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ

เฉลิมเกียรติ สง่าศรี (2549 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านแก่นทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ก่อนการพัฒนา ครูยังไม่เข้าใจการเขียนแผนการสอน การจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ เมื่อดำเนินการพัฒนาแล้วพบว่า ครูมีความเข้าใจในเรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ และสามารถเขียนแผนการสอนได้ จัดกิจกรรมได้ดีขึ้น ทำให้แก้ปัญหาข้อบกพร่องการสอนของครู เปลี่ยนพฤติกรรมที่ครูเน้นการบรรยายเป็นครูขยายการเรียนรู้ เป็นการแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียน ได้คิดและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจและความถนัด ส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพขึ้น

สมบัติ ทองฉรงค์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถาบันการพลศึกษา วิทยาลัยเขตอุดรธานี พบว่า การพัฒนาครูให้จัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการเตรียมการสอนที่ให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมได้ปฏิบัติจริงมากกว่าท่องจำ ครูและนักเรียนควรได้ร่วมมือกันในกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการวัดผล ครูต้องเป็นคนที่ยืดหยุ่นอยู่เสมอ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง สอนเก่ง จัดการเก่ง เป็นคนดี การจัดการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา สภาพปัจจัย และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เยาวชนของชาติได้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

สิริกมล หมดมลทิน (2549 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน มี 4 ด้าน คือ

1. ด้านการเตรียมการสอน แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1.1 ด้านครูผู้สอน มีหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ศึกษาหลักการทำงานของสมองมนุษย์ให้เข้าใจถ่องแท้ 2) ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน

1.2 ด้านผู้เรียน มีหลักการที่สำคัญ 3 หลักการ คือ 1) ปรับสภาพความแตกต่างของผู้เรียนในวัฒนธรรมที่หลากหลายให้มีความผสมกลมกลืนและอยู่ร่วมกันได้ 2) ฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการบริหารสมอง (Brain gym) เรียนทุกวันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ 3) ดูแลเรื่องสุขลักษณะของผู้เรียนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

1.3 ด้านสภาพแวดล้อม มีหลักการที่สำคัญ 3 หลักการ คือ 1) ปรับอากาศภายในและนอกห้องเรียนตลอดจนบริเวณ โรงเรียนให้บริสุทธิ์และถ่ายเทได้สะดวก 2) ปรับสภาพห้องเรียนให้สามารถรองรับกับการเรียนรู้ได้ทุกรูปแบบ 3) นำศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหวมาจัดให้เป็นสภาพแวดล้อม

2. ด้านวิธีและเทคนิคการสอน มีหลักการที่สำคัญ 8 หลักการ คือ 1) จัดกระบวนการเรียนการสอนที่สนุกสนาน 2) จัดบันทึกเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) สอนแบบเน้นการเรียนรู้แบบโครงงาน 4) สนับสนุนให้ผู้เรียนเขียนอิสระตามความคิด 5) บันทึกเสียงเป็นรายบุคคลในการสอนอ่านออกเสียงในระดับอนุบาล 6) ใช้วิธีการสอนอ่านแบบเล่าเรื่อง (Story time) ในวิชาทางภาษา 7) สนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างงานศิลปะ นำความรู้เรื่องสี ดนตรี และกิจกรรมการเข้าจังหวะมาใช้ในการสอน 8) ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมซ้ำ ๆ บ่อย ๆ

3. ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอนมีหลักการที่สำคัญ 4 หลักการ คือ 1) ใช้หนังสือที่น่าสนใจและมีความหลากหลายมีรูปภาพดึงดูดน่าสนใจ 2) ครูผู้สอนผลิตสื่อด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อโดยประยุกต์ ดัดแปลงจากวัสดุท้องถิ่น 3) มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) ทำห้องเรียนให้เป็นห้องสารพัดประโยชน์

4. ด้านการวัดและประเมินผล มีหลักการที่สำคัญ 4 หลักการ คือ 1) ประเมินตามสภาพจริงเป็นรายบุคคลโดยไม่คำนึงคะแนนหรือนำผลการประเมินมาเปรียบเทียบระหว่างบุคคล 2) การวัดและประเมินผลทำไปพร้อมกันระหว่างการเรียนการสอนเพราะเป็นกระบวนการเดียวกัน 3) นำวิธีการเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึก มาใช้ในการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน 4) นำประวัติ ภูมิหลังของผู้เรียนมาประกอบการประเมินซึ่งจะเป็นไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

มณฑา ธาราพงษ์ (2549 : 69-70) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความต้องการแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอนและแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย 1) การสำรวจปัญหาความต้องการ 2) วางแผนออกแบบแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามที่แผนกำหนดไว้ 4) นิเทศ กำกับ ติดตาม และ 5) ประเมินผลแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และปรับปรุงแก้ไข

ชนภัทร จอหมุ่ง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูที่ปฏิบัติการสอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสรรวัสดุสื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เลือกใช้วิธีการประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกันใช้เพิ่มสะสมงานประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง

สถานศึกษากับชุมชน สำหรับปัญหาที่พบ คือ ขาดงบประมาณในการดำเนินการพัฒนาบุคลากร วัสดุสื่อ และอุปกรณ์มีราคาแพง ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการนิเทศภายในไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนไม่มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ส่วนข้อเสนอนั้น พบว่า ควรแก้ไขปัญหาที่พบอย่างเป็นรูปธรรม

ศุภาวดี ไพรเจียว (2551 : บทคัดย่อ) การพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอประทาย ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ด้านพฤติกรรมในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอประทายของครู อาจารย์และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยมีจุดเน้น 5 ด้าน คือ การจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม ด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการสอนเสริม และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ครูอาจารย์ และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้พัฒนาประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนได้ดีขึ้น และด้านพฤติกรรมผู้เรียน ผู้เรียนรู้จักการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด ร่วมทำ ร่วมจำ ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมพัฒนาปรับปรุง กลั่นกรองแยกแยะวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นความรู้สึก หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หามาได้และสร้างความหมายให้แก่ตนเองจัดระบบระเบียบความรู้ที่ได้ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ให้เกิดความคงทนและสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ได้สะดวกขึ้น อีกทั้งยังมีผลทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อครูอาจารย์ ผู้สอนได้ดีขึ้น

กิ่งแก้ว มิตรวิจารณ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากรโครงการโรงเรียนสองภาษา ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก่อนการพัฒนา ครูขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังยึดติดอยู่กับวิธีสอนแบบบรรยาย ซึ่งการสอนและการประเมินผลในลักษณะนี้ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ นักเรียนจะเกิดความรู้เฉพาะในเนื้อหา และจะพัฒนาเฉพาะด้านความจำ เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ไม่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยวิทยากรให้ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการนิเทศภายในโดยการกำกับ ติดตามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดี

ในระดับหนึ่ง แต่ยังมีจุดอ่อนที่ไม่บรรลุเป้าประสงค์ ซึ่งเมื่อพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 ด้วยการให้ศึกษาตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอน และการนิเทศภายใน โดยการให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการจัดการเรียนเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้ร่วมศึกษามีการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมาจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้เหมาะสมกับชั้นเรียน และวัยของผู้เรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

โดยสรุป ผลการศึกษาค้นคว้าชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาบุคลากร โครงการ โรงเรียนสองภาษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ทำให้สามารถแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้ของครูได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ ซึ่งต่อไปควรที่จะนำไปดำเนินการพัฒนากับ ครูทุกคน และครูชาวต่างประเทศ เพื่อให้จัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียน และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกษมศักดิ์ ช้องลา (2552 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนกุศลบงพิทยาคาร อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแก้ปัญหาการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

สายัณห์ พันธุ์งาม (2552 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ พบว่า ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการสอนเสริม ด้านการทำโครงการ และปัญหาที่พบโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพบกลุ่ม ด้านใช้กิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่องและด้านการสอนเสริมตามลำดับ

ศุภาวดี ดีอินทร์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดลาดระโห่ง ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมและบริบทภายในสถานศึกษามีหลายส่วนไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากขาดงบประมาณ บุคลากรและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ

การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการสอน การเตรียมการสอน วิธีการ และเทคนิคการสอน และการวัด ประเมินผล ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างดี ทำให้โรงเรียนต้องการพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษานานาชาติ ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งได้แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ

1) การวางแผนกระบวนการเรียนรู้ (Plan) 2) การดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Do) 3) การประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Check) 4) การปรับปรุงและแก้ไขปัญหา (Action) สถานศึกษาสามารถนำแนวทางไปใช้ได้อย่างครบถ้วนและ มีความพึงพอใจในระดับมาก สมบัติ เปริน (2553 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนพรเจริญวิทยา อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการการนิเทศภายใน และการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มเป้าหมายสามารถเขียนแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้นำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอื่นต่อไป

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แชมเบล (Champbell, 1992 : 7-9) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีกิจกรรมอยู่ 2 ลักษณะ คือ นักเรียนคิดเอง และครูคิดเอง ในส่วนของกิจกรรมที่นักเรียนคิดเอง จะเป็นลักษณะที่นักเรียนรู้ว่าตนเองต้องการอะไรจากบทเรียน และต้องพัฒนาในด้านใดบ้าง นักเรียนเหล่านี้จะคิดรูปแบบกิจกรรม ที่เหมาะสมกับตนโดยใช้ความรู้ที่มีอยู่ ประสบการณ์ และความสามารถ มีอิสระในการคิด สามารถใช้อุปกรณ์ที่ง่าย ๆ ไม่ยุ่งยากในการจัดเตรียม และจากผลการวิจัยนี้ พบว่า นักเรียนมีความสุขกับการเรียน สนุกสนาน เพลิดเพลิน ที่ได้ใช้ความคิดในการสร้างสรรค์ และรู้สึกภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน

แมดดอกซ์ (Maddox, 2003 : 112-A) ได้ศึกษาเพื่อฝึกรวมครูกลุ่มที่เลือกจากสหวิทยาเขต Norwalk-La Mirada ในกลยุทธ์การสอนและบทเรียนตัวอย่างที่หลากหลายสำหรับครูเพื่อใช้ในชั้นเรียนและเพื่อศึกษาคำนี้เกี่ยวกับการฝึกรวมครูในด้านกลยุทธ์การสอนที่ใช้ผู้เรียนทุกคน โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบการเรียนที่หลากหลายของครูเหล่านั้น ครูจำเป็นต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนในชั้นเรียนอย่างเข้าใจจริง ๆ ผลการศึกษาพบว่ากลยุทธ์หนึ่ง ๆ ไม่เหมาะสมกับวิธีการสอนเลย เมื่อลดขนาดชั้นลงครูหลายคนเข้าใจในชั้นเรียนโดยมีประสบการณ์สอนน้อยหรือไม่มีเลย ผู้วิจัยค้นพบว่า ครูจำนวน 15 คน ในทั้งหมด 25 คน ในการศึกษาครั้งนี้ไม่เคยฝึกรวมมาก่อน การเข้าชั้นเรียนแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ประกอบด้วยการประเมินรูปแบบการสอนก่อนการฝึกรวม ครูตอบคำถามข้อสอบเชิงเนื้อหาและแบบตรวจสอบรายการที่กำหนด

ความรู้เพิ่มเติมของคุณ และการใช้กลยุทธ์พหุปัญญา รวมทั้งการใช้โครงสร้างของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ระยะที่ 2 ประกอบด้วยครูที่เข้ารับการร่วมมือ ระยะที่ 3 ครูกลับไปทำแบบทดสอบเชิงเนื้อหาและแบบตรวจสอบรายการของครูอีกครั้งหนึ่ง เพื่อศึกษาว่ามีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการสอนของคุณหลังจากการฝึกอบรมเรียบร้อยแล้ว ระหว่างการฝึกอบรม ครูทำงานร่วมกันและมีประสบการณ์ในกลยุทธ์การสอนด้วยตนเอง ครูได้เรียนรู้ร่วมกันและใช้วิธีของตนเองเรียนรู้ดีที่สุด และวิธีที่พวกครูสามารถประยุกต์ การฝึกอบรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนในขณะที่ฝึกอบรมดำเนินไป ครูแสดงความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับพหุปัญญา ครูเห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้ สนุกสนาน โครงสร้างการฝึกอบรมของ Kagan ครั้งนี้ช่วยให้ครูเชื่อมโยงอารมณ์กับเนื้อหาทางวิชาการซึ่งสนับสนุนการปฏิสัมพันธ์ในทางบวกและทำให้การเรียนรู้ได้มากขึ้น การฝึกอบรมทำให้ครูมีการปรับปรุงกลยุทธ์การสอนและรูปแบบการสอนโดยเฉพาะด้านที่ได้รับ

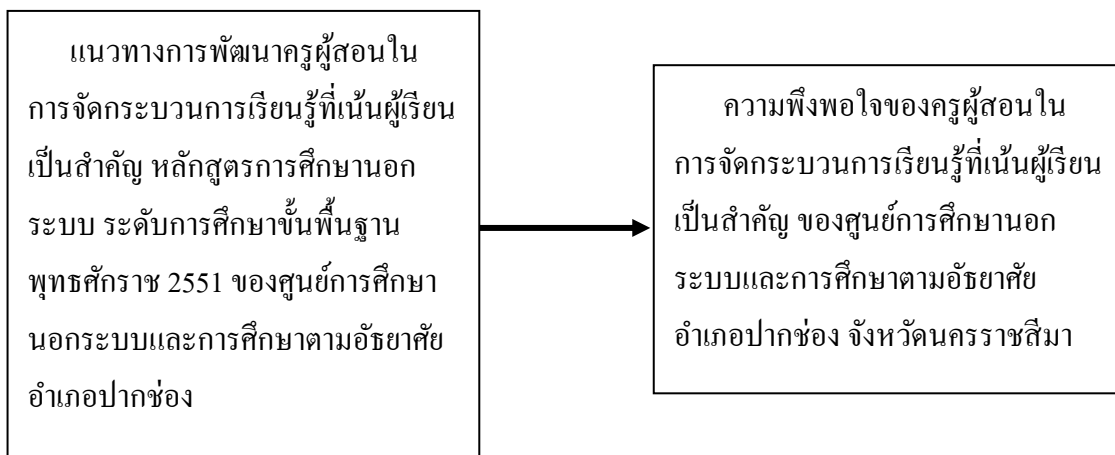
ทอร์เรส (Torres, 2002 : 1998-A) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกครูผู้ช่วยสอนเพื่อพัฒนาให้เป็นครูที่รับผิดชอบการสอนได้ตามปกติ โดยพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการสอนนักเรียนที่พูดได้สองภาษา วิธีการศึกษาใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับครูและสังเกตในห้องเรียน ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมการฝึก ทำให้ครูช่วยสอน สามารถเป็นนักการศึกษาได้ และมีความรู้ในเนื้อหาการศึกษาอย่างเพียงพอ โดยโปรแกรมการฝึก (1) ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม พัฒนาสมรรถภาพการสอนที่จำเป็นสำหรับนักเรียน LEP (2) ไม่มีผลต่อสมรรถภาพที่คาดหวังบางประการและ (3) ทำให้มีการพัฒนาสมรรถภาพอื่น ๆ นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของการฝึก อย่างไรก็ตามครูช่วยสอนเหล่านี้จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภาษาของโรงเรียน ของนักเรียน LEP ซึ่งจะช่วยให้ครูเหล่านี้เข้าใจและให้การศึกษแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารงานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังภาพที่

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. วิธีการดำเนินการวิจัย
6. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

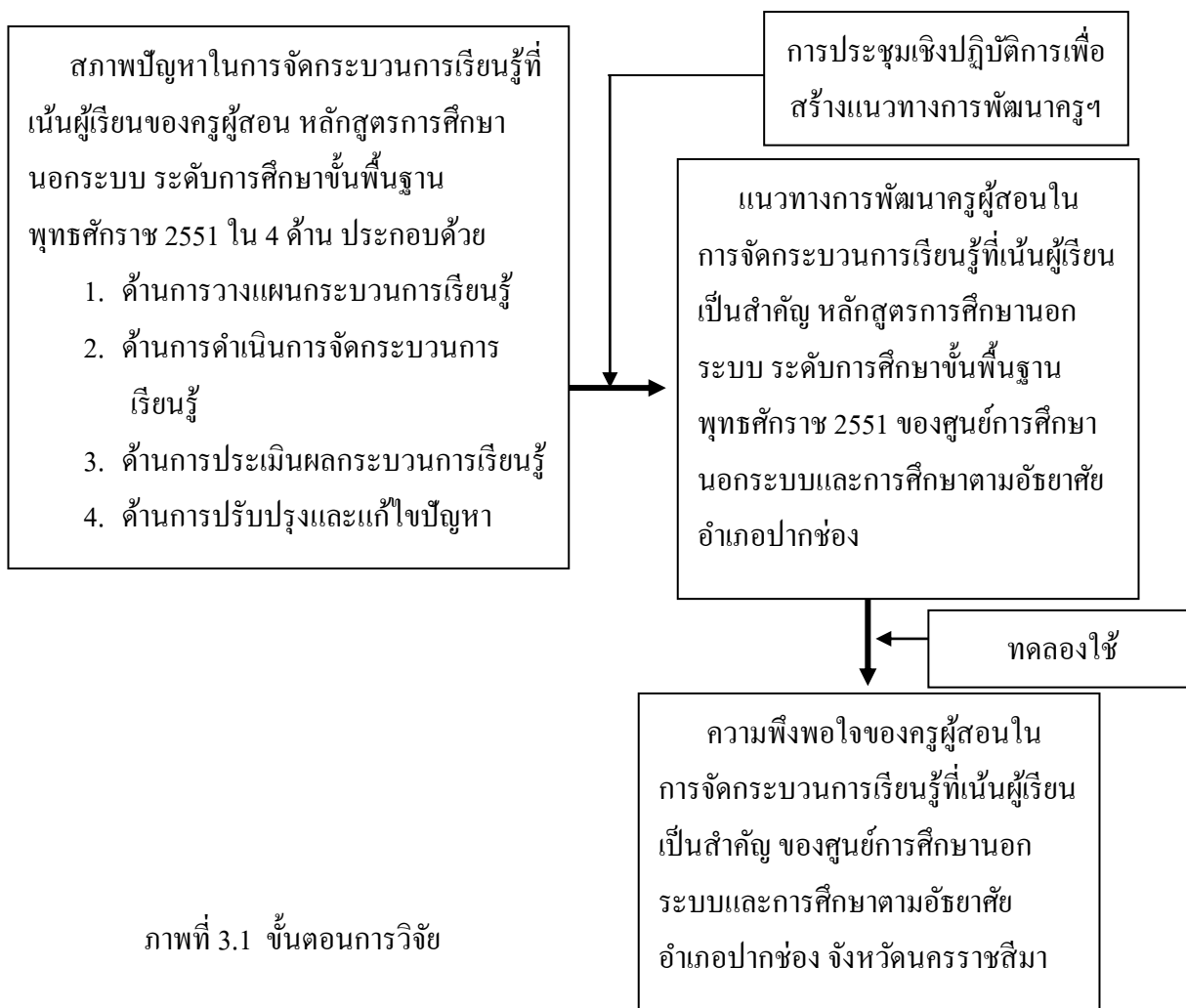
ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาในการวิจัยประกอบด้วย ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา เพื่อทำการศึกษาสภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน และจัดลำดับของปัญหา มาเข้าสู่กระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง กำหนดระยะเวลาระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2557 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2557

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำประเด็นปัญหาที่อยู่ในระดับ มาก ขึ้น ไปในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นประเด็นปัญหาในการประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้เน้นให้ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อนำสภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา มากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนได้เข้าใจสภาพปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาในทุกกิจกรรมและทุกขั้นตอน กำหนดระยะเวลาในระหว่างวันที่ 15 มิถุนายน 2557 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2557

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากความพึงพอใจของครูผู้สอน เพื่อสะท้อนให้เห็นผลการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีกำหนดระยะเวลาในการประเมินผลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ในระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2557 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2558

จากขั้นตอนการวิจัยสรุปได้ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งออกตามช่วงของการวิจัยดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด ซึ่งเป็นบุคลากรของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีงบประมาณ 2557 ประกอบด้วย ครูผู้สอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด ซึ่งเป็นบุคลากรของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีงบประมาณ 2557 ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ตัวแทนองค์กรนักศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 59 คน

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด ซึ่งเป็นบุคลากรของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีงบประมาณ 2558 ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกตามช่วงระยะเวลาในการวิจัยดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยได้ กำหนดเครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ลักษณะของ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษาสูงสุด สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ ด้านการประเมินผลกระบวนการ เรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา จำนวน 8 ข้อ รวมทั้งสิ้น 35 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ช่วงที่ 2 เป็นการสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยเทคนิคการประชุมเชิง ปฏิบัติการร่วมกันของครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนองค์กรนักศึกษา และ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ที่ร่วมกันสร้างขึ้นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ใน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา จำนวน 8 ข้อ รวมทั้งสิ้น 35 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของ

4.4 ดร.จุรรัตน์ เพ็ชรจันทิก	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โนนไทย สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
4.5 นางพัชราภรณ์ ชุ่มเมืองปัก	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. นำแบบสอบถามที่รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ .85

6. จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

ช่วงที่ 2 เป็นการสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันของครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนองค์กรนักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการประชุม ดังนี้

1. กำหนดกลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนองค์กรนักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการประชุมและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ
2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อแบ่งงานด้านต่าง ๆ
3. ดำเนินการคัดเลือกสถานที่ประชุมโดยใช้ห้องประชุมของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

4. จัดเตรียมประเด็นปัญหาที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยนำประเด็นปัญหาที่อยู่ในระดับ มากขึ้นไป เข้าสู่กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

5. กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

5.1 นายนิพนธ์ ก้องเวหา	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยม วัดบึงทองหลาง กรุงเทพมหานคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5.2 ดร.จุรารัตน์ เพ็ชรจันทิก	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โนนไทย สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
5.3 นางพัชราภรณ์ ชุ่มเมืองปัก	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อเสนอแนะกิจกรรม วิธีการ หรือแนวทางในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ดำเนินการสรุปผลการประชุม โดยสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสถานศึกษาจะได้นำไปใช้ในการกำหนดเป็นแผนพัฒนาคุณภาพบุคลากรในการพัฒนาครูผู้สอน

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

- 4.4 ดร.จุรรัตน์ เพ็ชรจันทิก ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โนนไทย
สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา
ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย
- 4.5 นางพัชราภรณ์ ชุ่มเมืองปัก ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา
ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. นำแบบสอบถามที่รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ .86

6. จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง มีลำดับขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ประชุมทำความเข้าใจกับครูผู้สอน และบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. กำหนดแนวทางการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ครูผู้สอนและบุคลากรของสถานศึกษาเข้าใจในกระบวนการเก็บข้อมูล
3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แจกให้กับครูผู้สอนที่เป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนัดวันเวลาไปรับแบบสอบถามคืน

4. รับแบบสอบถามคืนตามกำหนด ได้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 50 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล เพื่อนำไปสู่ที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีลำดับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบกำหนดการประชุมปฏิบัติการ และจัดทำวาระการประชุม โดยนำประเด็นปัญหาในช่วงที่ 1 มาเป็นข้อมูลในการประชุมร่วมกัน

2. คณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งดำเนินการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประชุม

3. ผู้วิจัยทำหนังสือแจ้งผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อเสนอแนะและแนวทาง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประสานผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

4. ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดประชุมในวันที่ 27 มิถุนายน 2557 ณ ห้องประชุมศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ระหว่างเวลา 09.30 – 16.00 น.

5. สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างเป็นแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

6. ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 เพื่อให้ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดประชุมในวันที่ 8 สิงหาคม 2557 ณ ห้องประชุมศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ระหว่างเวลา 09.30 – 16.00 น.

7. นำแนวทางการพัฒนาที่จัดทำขึ้น ไปดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนตามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

1. ประชุมทำความเข้าใจกับครูผู้สอน บุคลากรของสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับแผนการพัฒนาคู่มือสอน ข้อตกลงในการพัฒนา และกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. กำหนดกิจกรรมแผนการพัฒนาคู่มือสอน และดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล
3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แจกให้กับครูผู้สอนที่เป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนัดวันเวลาไปรับแบบสอบถามคืน
4. รับแบบสอบถามคืนตามกำหนด ได้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 50 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
5. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูล แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จากแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของข้อมูลแต่ละด้าน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ซึ่งมีหลักเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลในแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าจากแบบสอบถามตามวิธีการของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อสรุปในที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำมาสร้างมาเป็นแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูล แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนที่ร่วมกันสร้างขึ้นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของข้อมูลแต่ละด้าน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ซึ่งมีหลักเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลในแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าจากแบบสอบถามตามวิธีการของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เกณฑ์การประเมินผลสำเร็จของการพัฒนา ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาโดยการใช้แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับครูผู้สอน หลักสูตร

การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 5.00 มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ ผ่านการประเมิน

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 3.50 มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ ต้องพัฒนา

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ ต้องปรับปรุง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.50 มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ ต้องปรับปรุงเร่งด่วน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย นำคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถาม และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

1.1 การหาค่าความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถามของแบบสอบถามโดยใช้สูตรดังนี้ค่าความสอดคล้อง IOC (สมนึก ภัททิยธนี. 2544 : 221)

$$\text{โดยใช้สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถาม
	R	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2538 : 174)

$$\text{โดยใช้สูตร} \quad \alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม

และกำหนดให้	s_i^2	แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามรายข้อ
	s_t^2	แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	$\sum s_i^2$	แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

2. สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1 ค่าร้อยละ(Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น μ โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 74)

$$\text{สูตร } \mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

2.3 การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 74)

$$\text{สูตร } \sigma = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N^2}}$$

เมื่อ σ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัย ขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจถูกต้องตรงกันในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดคสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

μ	แทน	ค่าเฉลี่ย
σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ตามลำดับดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยเทคนิคการประชุมเชิง

ปฏิบัติการร่วมกันของครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนองค์กรนักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มี 2 ส่วน ดังนี้

1. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัญหาที่มีระดับปัญหาอยู่ในระดับ มาก ขึ้นไป มาเป็นประเด็น ในการประชุม
2. การสรุปเนื้อหาของการประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	16	32
	หญิง	34	68
รวม		50	100
2	อายุ		
	ต่ำกว่า 30 ปี	6	12
	30 – 50 ปี	42	84
	50 ปีขึ้นไป	2	4
รวม		50	100
3	ระดับการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
	ปริญญาตรี	50	100
	ปริญญาโท	-	-
	สูงกว่าปริญญาโท	-	-
รวม		50	100
4	สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง		
	ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน	3	6
	ครู กศน.ตำบล	25	50
	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	17	34
	ครูประจำกลุ่ม	5	10
รวม		50	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68 มีอายุระหว่าง 30 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 84 และระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 100 และมีสถานภาพเป็นครู กศน.ตำบล คิดเป็นร้อยละ 50

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยจำแนกเป็นรายชั้นตอน โดยรวมและรายข้อ ตาม
รายละเอียดดังตารางที่ 4.2 - 4.6

ตารางที่ 4.2 ระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับของปัญหา			
	μ	σ	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการวางแผนการเรียนรู้	4.37	.17	มาก	1
2. ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.34	.16	มาก	3
3. ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้	4.36	.17	มาก	2
4. ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา	4.36	.18	มาก	2
รวม	4.36	.10	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ
ครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการเรียนรู้ มีปัญหามากที่สุด อยู่ในระดับ มาก
($\mu = 4.37/\sigma = .17$) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้($\mu = 4.36/\sigma = .17$)
และด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ ($\mu = 4.34/\sigma = .16$)

ตารางที่ 4.3 ระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
ด้านการวางแผนการเรียนรู้

ข้อ	ปัญหาการดำเนินงาน	ระดับของปัญหา			
		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1	การดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ของผู้เรียน บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อวางแผนปรับปรุง และพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	4.42	.50	มาก	2
2	การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อ การวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนรู้	4.29	.46	มาก	5
3	การจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์สูตร วิเคราะห์ ผู้เรียนและความต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง	4.21	.42	มาก	6
4	การวางแผนการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับการวางแผน การเรียนรู้และรายงานผู้บริหาร (บันทึกหลังสอน)	4.50	.51	มาก	1
5	การจัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครู บุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.37	.50	มาก	3
6	การเตรียมการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ สถานศึกษากำหนด	4.42	.50	มาก	2
7	การจัดเตรียมบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้	4.33	.48	มาก	4
8	การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการ เตรียมการสอนในครั้งต่อไป	4.42	.50	มาก	2
	รวม	4.37	.17	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ด้านการวางแผนการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.37/\sigma = .17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การวางแผนการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับการวางแผนการเรียนรู้และรายงานผู้บริหาร (บันทึกหลังสอน) มีปัญหาเป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.50/\sigma = .51$) อันดับที่ 2 คือ การดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด และการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการสอนในครั้งต่อไป อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.42/\sigma = .50$) อันดับที่ 3 คือ การจัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.37/\sigma = .50$) และการจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์สูตร วิเคราะห์ผู้เรียนและความต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.21/\sigma = .42$)

ตารางที่ 4.4 ระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน
ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้

ข้อ	ปัญหาการดำเนินงาน	ระดับของปัญหา			
		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1	ใช้วิธีการกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน	4.33	.48	มาก	3
2	มีสื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	4.38	.50	มาก	2
3	ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ อธิบายผลการปฏิบัติกิจกรรมและสรุปเป็นสาระสำคัญด้วยตนเอง	4.29	.46	มาก	4
4	จัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน	4.38	.50	มาก	2

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการดำเนินงาน	ระดับของปัญหา			
		μ	σ	แปลผล	อันดับ
5	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน	4.33	.48	มาก	3
6	ฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง	4.42	.50	มาก	1
7	ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่	4.25	.44	มาก	5
8	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าฟังครูอธิบาย	4.29	.46	มาก	4
9	มีการบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม	4.42	.50	มาก	1
10	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้	4.33	.48	มาก	3
11	ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลวางแผนเป็น ทำงานเป็นระบบทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม	4.33	.48	มาก	3
รวม		4.34	.16	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาจาบองและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.34/\sigma = .16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง มีปัญหาเป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.42/\sigma = .50$) อันดับที่ 2 คือ มีสื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.38/\sigma = .50$) อันดับที่ 3 คือ ใช้วิธีการกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ

และความถนัดของแต่ละคน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลวางแผนเป็น ทำงานเป็นระบบ ทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.33/\sigma = .48$) และส่งเสริมให้นักเรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.25/\sigma = .44$)

ตารางที่ 4.5 ระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้

ข้อ	ปัญหาการดำเนินงาน	ระดับของปัญหา			
		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1	การดำเนินการประเมินผลควบคู่ไปในช่วงการเรียนการสอน	4.21	.42	มาก	5
2	ประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคลและ เป็นกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.33	.48	มาก	4
3	ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผล การประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา	4.38	.50	มาก	3
4	การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม	4.33	.48	มาก	4
5	การประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง ในและนอกห้องเรียน	4.21	.42	มาก	5
6	การประเมินความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมของ นักเรียน	4.38	.50	มาก	3
7	การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.50	.51	มาก	2
8	ประสานความร่วมมือกับคนในชุมชนในการ ประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ	4.54	.51	มากที่สุด	1
รวม		4.36	.17	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ด้านการประเมินผล กระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.36/\sigma = .17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสานความร่วมมือกับคนในชุมชนในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตาม ศักยภาพ มีปัญหาเป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.54/\sigma = .51$) อันดับที่ 2 คือ การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.50/\sigma = .51$) อันดับที่ 3 คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการ ประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา และการประเมินความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.38/\sigma = .50$) และการดำเนินการประเมินผลควบคู่ไป ในระหว่างการเรียนการสอน และการประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอก ห้องเรียน มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.21/\sigma = .42$)

ตารางที่ 4.6 ระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา

ข้อ	ปัญหาการดำเนินงาน	ระดับของปัญหา			
		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1	นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	4.46	.51	มาก	2
2	การปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมใหม่ตามสภาพปัญหาที่พบ	4.12	.34	มาก	6
3	ใช้งานวิจัยในชั้นเรียน ค้นหาสาเหตุและแก้ปัญหา	4.25	.44	มาก	4
4	ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	4.58	.50	มากที่สุด	1
5	การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน	4.46	.51	มาก	2
6	การให้ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการเรียนรู้	4.46	.51	มาก	2

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการดำเนินงาน	ระดับของปัญหา			
		μ	σ	แปลผล	อันดับ
7	การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู	4.42	.50	มาก	3
8	ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	4.17	.38	มาก	5
รวม		4.36	.18	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.36/\sigma = .18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีปัญหาเป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.58/\sigma = .50$) อันดับที่ 2 คือ นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน และการให้ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.46/\sigma = .51$) อันดับที่ 3 คือ การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.42/\sigma = .50$) และการปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมใหม่ตามสภาพปัญหาที่พบ มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.12/\sigma = .34$)

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันของครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนองค์กรนักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มี 2 ส่วน ดังนี้

1. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการประชุมเชิง โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัญหาที่มีระดับปัญหาที่อยู่ในระดับ มาก ขึ้นไป มาเป็นประเด็นในการประชุม ประกอบด้วยประเด็นในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ คือ

1.1.1 การดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

1.1.2 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนรู้

1.1.3 การจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์สูตร วิเคราะห์ผู้เรียนและความต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง

1.1.4 การวางแผนการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับการวางแผนการเรียนรู้ และรายงานผู้บริหาร (บันทึกหลังสอน)

1.1.5 การจัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

1.1.6 การเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด

1.1.7 การจัดเตรียมบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้

1.1.8 การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการสอนในครั้งต่อไป

1.2 ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ คือ

1.2.1 การใช้วิธีการกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน

- 1.2.2 สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง
- 1.2.3 การส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ อธิบายผลการปฏิบัติกิจกรรมและสรุปเป็นสาระสำคัญด้วยตนเอง
- 1.2.4 การจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน
- 1.2.5 การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน
- 1.2.6 การฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง
- 1.2.7 การส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่
- 1.2.8 การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าฟังครูอธิบาย
- 1.2.9 การบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม
- 1.2.10 การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้
- 1.2.11 ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลวางแผนเป็น ทำงานเป็นระบบทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม
- 1.3 ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ คือ
- 1.3.1 การดำเนินการประเมินผลควบคู่ไปในการเรียนการสอน
- 1.3.2 การประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- 1.3.3 การส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา
- 1.3.4 การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม
- 1.3.5 การประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน
- 1.3.6 การประเมินความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

1.3.7 การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3.8 การประสานความร่วมมือกับคนในชุมชนในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

1.4 ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา จำนวน 8 ข้อ คือ

1.4.1 การนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

1.4.2 การปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมใหม่ตามสภาพปัญหาที่พบ

1.4.3 การใช้งานวิจัยในชั้นเรียน ค้นหาสาเหตุและแก้ปัญหา

1.4.4 การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

1.4.5 การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน

1.4.6 การให้ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการเรียนรู้

1.4.7 การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

1.4.8 การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2. การสรุปเนื้อหาของการประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้วิจัยได้นำผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ สรุปเป็นแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปากช่องรายละเอียดแนวทางการพัฒนาในการประชุมเชิงปฏิบัติการดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 สรุปเนื้อหาข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาในการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาในการพัฒนาครู
1	ด้านการวางแผนการเรียนรู้	
	1.1 การดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	จัดฝึกอบรมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การบันทึกหลักสอน และการนำผลมาใช้ พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ประชุมทำความเข้าใจร่วมกันกับครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้นำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการเรียนรู้
	1.2 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนรู้	ส่งเสริมให้ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนรู้ ประชุมทำความเข้าใจร่วมกันในแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจนให้กับผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนรู้
	1.3 การจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์สูตร วิเคราะห์ผู้เรียนและความต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง	จัดฝึกอบรมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การบันทึกหลักสอน และการนำผลมาใช้ พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาควรสนับสนุนครูให้เข้ารับการอบรมในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน ความต้องการของชุมชน และนำผลนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน
	1.4 การวางแผนการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับการวางแผนการเรียนรู้และรายงานผู้บริหาร (บันทึกหลังสอน)	จัดฝึกอบรมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การบันทึกหลักสอน และการประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาในการพัฒนาครู
	1.5 การจัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	ส่งเสริมให้ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ประชุมทำความเข้าใจร่วมกันในแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจนให้กับครูผู้สอนได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
	1.6 การเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด	ส่งเสริมให้ครูนำสาระท้องถิ่นมาใช้ในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จัดฝึกอบรมให้ครูมีการเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
	1.7 การจัดเตรียมบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้	สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนา กศน. ตำบลให้มีบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาควรจัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานต้นสังกัด
	1.8 การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการสอนในครั้งต่อไป	ส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน กำหนดให้ครูจัดทำบันทึกหลังสอนและแสดงผลต่อผู้บริหารทุกครั้งที่ดำเนินการสอน

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาในการพัฒนาครู
		3. กำหนดให้ครูประเมินแผนการเรียนรู้และรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหาร
2	ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้	
	2.1 การใช้วิธีการกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน	1. สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมวิธีการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน
	2.2 สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	1. สถานศึกษาควรสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง 2. จัดฝึกอบรมกระบวนการสร้างสื่อ อุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง
	2.3 การส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ อธิบายผลการปฏิบัติกิจกรรมและสรุปเป็นสาระสำคัญด้วยตนเอง	1. จัดฝึกอบรมครูให้ส่งเสริมผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ อธิบายผลการปฏิบัติกิจกรรม
	2.4 การจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน	1. จัดฝึกอบรมครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน
	2.5 การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน	1. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน เช่น การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์
	2.6 การฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง	1. สถานศึกษาควรสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง เช่น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน การเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ ฯลฯ

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาในการพัฒนาครู
		2. สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
2.7	การส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่	1. สถานศึกษาควรสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การศึกษาดูงาน การเรียนรู้ในสถานประกอบการ การเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ 2. สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
2.8	การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าฟังครูอธิบาย	1. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง
2.9	การบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม	1. สถานศึกษาควรดำเนินการจัดฝึกอบรมครูผู้สอนในการบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม 2. สถานศึกษาควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา
2.10	การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้	1. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้จัดสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้จริง สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง
2.11	ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลวางแผนเป็น ทำงานเป็นระบบทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม	1. สถานศึกษาควรดำเนินการจัดฝึกอบรมครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณ เน้นการทำงานเป็นทีม และรู้จักวางแผนการทำงานร่วมกัน

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาในการพัฒนาครู
		2. สถานศึกษาควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน เช่น การฝึกอบรมกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การฝึกอบรมให้ผู้เรียนทำวิจัยชุมชน และส่งเสริมการจัดทำโครงการ การประกวดโครงการนักศึกษา
3	ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้	
	3.1 การดำเนินการประเมินผลควบคู่ไปในระหว่างการเรียนการสอน	1. สถานศึกษาควรพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการสอนที่สะท้อนการปฏิบัติจริง 2. ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
	3.2 การประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลาย	1. สถานศึกษาควรพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการสอนที่สะท้อนการปฏิบัติจริงตามสภาพจริงของผู้เรียน 2. ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้รายบุคคลและรายกลุ่มด้วยวิธีที่หลากหลาย 3. ผู้บริหารควรจัดประชุมเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและรายงานผลการเรียนรู้ให้ผู้บริหารได้รับทราบ
	3.3 การส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา	1. สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อน

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาในการพัฒนาครู
		2. สนับสนุนให้ครูผู้สอนมีกิจกรรมการประเมินตนเองโดยตนเองและประเมินโดยเพื่อน เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาตนเอง 3. กำหนดให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกสัปดาห์และบันทึกไว้ในบันทึกหลังสอนทุกครั้ง
	3.4 การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม	1. สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เป็นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ 2. สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เช่น กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมประกวดวาดภาพ และกิจกรรมลูกเสือยุวกาชาด
	3.5 การประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน	1. กำหนดให้มีการประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการ กศน.ตำบล 2. ผู้บริหารกำหนดให้มีการรายงานผลการประเมินทุกครั้ง เพื่อนำผลการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน
	3.6 การประเมินความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน	1. สถานศึกษาควรดำเนินการกำหนดแนวทางการประเมินที่เป็นรูปธรรม และจัดทำแบบประเมินให้เป็นรูปแบบเดียวกัน

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาในการพัฒนาครู
	3.7 การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน	1. สถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาบุคลากรในการประเมินที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน 2. เชิญวิทยากรผู้มีความรู้มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน
	3.8 การประสานความร่วมมือกับคนในชุมชนในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ	1. สถานศึกษาควรจัดประชุมทำความเข้าใจร่วมกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการ กศน. ตำบล คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาผู้เรียนในพื้นที่ 2. จัดทำคำสั่งคณะกรรมการประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน และการปฏิบัติงานของพัฒนาครูในพื้นที่ในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ
4	ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา	
	4.1 การนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	1. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 2. กำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำบันทึกหลังสอน โดยนำข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน 3. ผู้บริหารควรตรวจสอบติดตามการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาในการพัฒนาครู
	4.2 การปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมใหม่ตามสภาพปัญหาที่พบ	1. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน
	4.3 การใช้งานวิจัยในชั้นเรียน ค้นหาสาเหตุและแก้ปัญหา	1. สถานศึกษาควรดำเนินการจัดฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูสอน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้ 2. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับความรู้ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนกับหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่นๆ 3. ผู้บริหารควรกำชับให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 เรื่อง
	4.4 การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	1. สถานศึกษาควรจัดประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน
	4.5 การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน	1. สถานศึกษาควรพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน โดยสอบถามความต้องการของผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนจัดการเรียนรู้ 2. สถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
	4.6 การให้ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการเรียนรู้	1. ผู้บริหารควรกำกับ ดูแล และเอาใจให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาในการพัฒนาครู
	4.7 การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู	1. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง 2. ผู้บริหารควรจัดโครงการพัฒนาครูและบุคลากรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกปี
	4.8 การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	1. ควรดำเนินการประเมินหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 2. ควรนำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับผู้เรียนและบริบททางสังคม 3. ควรจัดโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการพัฒนาสาระเนื้อหาในหลักสูตร

จากตารางที่ 4.7 ที่ประชุมได้ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีผลการวิเคราะห์เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและข้อเสนอแนะหาวิธีการแก้ไขที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ มาประมวลเป็นแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏผลดังนี้

แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1. ด้านการวางแผนการเรียนรู้

1.1 การดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน บันทึกไว้
เป็นหลักฐานเพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

1.1.1 จัดฝึกอบรมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การบันทึกหลักสอน และ
การนำผลมาใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.1.2 ประชุมทำความเข้าใจร่วมกันกับครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้นำชุมชนให้มี
ส่วนร่วมในการจัดทำแผนการเรียนรู้

1.2 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนใน
การจัดทำแผนการเรียนรู้

1.2.1 ส่งเสริมให้ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อ
การวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนรู้

1.2.2 ประชุมทำความเข้าใจร่วมกันในแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจนให้กับ
ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนรู้

1.3 การจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์สูตร วิเคราะห์ผู้เรียนและความ
ต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง

1.3.1 จัดฝึกอบรมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การบันทึกหลักสอน และ
การนำผลมาใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3.2 สถานศึกษาควรสนับสนุนครูให้เข้ารับการอบรมในการจัดทำแผนการ
เรียนรู้ การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน ความต้องการของชุมชน และนำผลนั้นมาใช้เป็น
ข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.4 การวางแผนการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับการวางแผนการเรียนรู้และ
รายงานผู้บริหาร (บันทึกหลังสอน)

1.4.1 จัดฝึกอบรมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การบันทึกหลักสอน และ
การประเมินผลการเรียนรู้

1.5 การจัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์
กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

1.5.1 ส่งเสริมให้ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียน
กับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

1.5.2 ประชุมทำความเข้าใจร่วมกันในแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจนให้กับครูผู้สอน ได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

1.6 การเตรียมการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด

1.6.1 ส่งเสริมให้ครูนำสาระท้องถิ่นมาใช้ในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

1.6.2 จัดฝึกอบรมให้ครูมีการเตรียมการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.7 การจัดเตรียมบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้

1.7.1 สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนา กสน.ตำบลให้มีบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

1.7.2 สถานศึกษาควรจัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานต้นสังกัด

1.8 การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการสอนในครั้งต่อไป

1.8.1 ส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.8.2 กำหนดให้ครูจัดทำบันทึกหลังสอนและรายงานผลต่อผู้บริหารทุกครั้งที่ดำเนินการสอน

1.8.3 กำหนดให้ครูประเมินแผนการเรียนรู้และรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหาร

2. ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้

2.1 การใช้วิธีการกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน

2.1.1 สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมวิธีการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน

2.2 สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

2.2.1 สถานศึกษาควรสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

2.2.2 จัดฝึกอบรมกระบวนการสร้างสื่อ อุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง

2.3 การส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ อธิบายผลการปฏิบัติกิจกรรมและสรุปเป็นสาระสำคัญด้วยตนเอง

2.3.1 จัดฝึกอบรมครูให้ส่งเสริมผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ อธิบายผลการปฏิบัติกิจกรรม

2.4 การจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน

2.4.1 จัดฝึกอบรมครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน

2.5 การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน

2.5.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน เช่น การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์

2.6 การฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง

2.6.1 สถานศึกษาควรสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง เช่น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน การเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ ฯลฯ

2.6.2 สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.7 การส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่

2.7.1 สถานศึกษาควรสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การศึกษาดูงาน การเรียนรู้ในสถานประกอบการ การเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ

2.7.2 สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.8 การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าฟังครูอธิบาย

2.8.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง

2.9 การบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่พึงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม

2.9.1 สถานศึกษาควรดำเนินการจัดฝึกอบรมครูผู้สอนในการบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่พึงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม

2.9.2 สถานศึกษาควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่พึงามตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

2.10 การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้

2.10.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้จัดสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้จริง สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง

2.11 ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลวางแผนเป็น ทำงานเป็นระบบทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม

2.11.1 สถานศึกษาควรดำเนินการจัดฝึกอบรมครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณ เน้นการทำงานเป็นทีม และรู้จักวางแผนการทำงานร่วมกัน

2.11.2 สถานศึกษาควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน เช่น การฝึกอบรม กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การฝึกอบรมให้ผู้เรียนทำวิจัยชุมชน และส่งเสริมการจัดทำโครงการประกวดโครงการนักศึกษา

3. ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้

3.1 การดำเนินการประเมินผลควบคู่ไปในช่วงการเรียนการสอน

3.1.1 สถานศึกษาควรพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการสอนที่สะท้อนการปฏิบัติจริง

3.1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

3.2 การประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลาย

3.2.1 สถานศึกษาควรพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการสอนที่สะท้อนการปฏิบัติจริงตามสภาพจริงของผู้เรียน

3.2.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้รายบุคคลและรายกลุ่มด้วยวิธีที่หลากหลาย

3.2.3 ผู้บริหารควรจัดประชุมเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและรายงานผลการเรียนรู้ให้ผู้บริหารได้รับทราบ

3.3 การส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา

3.3.1 สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อน

3.3.2 สนับสนุนให้ครูผู้สอนมีกิจกรรมการประเมินตนเองโดยตนเองและประเมินโดยเพื่อน เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาตนเอง

3.3.3 กำหนดให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกสัปดาห์และบันทึกไว้ในบันทึกหลังสอนทุกครั้ง

3.4 การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม

3.4.1 สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เป็น การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

3.4.2 สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เช่น กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมประกวดวาดภาพ และกิจกรรมลูกเสือยุวกาชาด

3.5 การประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

3.5.1 กำหนดให้มีการประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการ กศน.ตำบล

3.5.2 ผู้บริหารกำหนดให้มีการรายงานผลการประเมินทุกครั้ง เพื่อนำผลการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน

3.6 การประเมินความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

3.6.1 สถานศึกษาควรดำเนินการกำหนดแนวทางการประเมินที่เป็นรูปธรรม และจัดทำแบบประเมินให้เป็นรูปแบบเดียวกัน

3.7 การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.7.1 สถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาบุคลากรในการประเมินที่
หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.7.2 เชิญวิทยากรผู้มีความรู้มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมิน
ที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.8 การประสานความร่วมมือกับคนในชุมชนในการประเมินผลเพื่อพัฒนา
ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

3.8.1 สถานศึกษาควรจัดประชุมทำความเข้าใจร่วมกับผู้นำชุมชน
คณะกรรมการ กศน.ตำบล คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วม
ในการประเมินผลการพัฒนาผู้เรียนในพื้นที่

3.8.2 จัดทำคำสั่งคณะกรรมการประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน และการ
ปฏิบัติงานของพัฒนาครูในพื้นที่ในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

4. ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา

4.1 การนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ
จัดการเรียนรู้

4.1.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุง
และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

4.1.2 กำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำบันทึกหลังสอน โดยนำข้อเสนอแนะมาใช้
ปรับปรุงการเรียนการสอน

4.1.3 ผู้บริหารควรตรวจสอบติดตามการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด

4.2 การปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมใหม่ตามสภาพปัญหาที่พบ

4.2.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ปรับแผนการ
จัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน

4.3 การใช้งานวิจัยในชั้นเรียน ค้นหาสาเหตุและแก้ปัญหา

4.3.1 สถานศึกษาควรดำเนินการจัดฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้
ครูผู้สอน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้

4.3.2 ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับความรู้ด้านการทำวิจัยในชั้น
เรียนกับหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่นๆ

4.3.3 ผู้บริหารควรกำชับให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ

4.4 การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

4.4.1 สถานศึกษาควรจัดประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน

4.5 การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน

4.5.1 สถานศึกษาควรพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน โดยสอบถามความต้องการของผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียน

4.5.2 สถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

4.6 การให้ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการเรียนรู้

4.6.1 ผู้บริหารควรกำกับ ดูแล และเอาใจให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4.7 การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

4.7.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง

4.7.2 ผู้บริหารควรจัดโครงการพัฒนาครูและบุคลากรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกปี

4.8 การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

4.8.1 ควรดำเนินการประเมินหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

4.8.2 ควรนำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับผู้เรียนและบริบททางสังคม

4.8.3 จัดทำโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการพัฒนาสาระเนื้อหาในหลักสูตร

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ร่วมกันสร้างขึ้นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจากครูผู้สอนมีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	16	32
	หญิง	34	68
รวม		50	100
2	อายุ		
	ต่ำกว่า 30 ปี	6	12
	30 – 50 ปี	42	84
	50 ปีขึ้นไป	2	4
รวม		50	100
3	สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง		
	ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน	3	6
	ครู กศน.ตำบล	25	50
	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	17	34
	ครูประจำกลุ่ม	5	10
รวม		50	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68 มีอายุระหว่าง 30 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 84 และระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 100 และมีสถานภาพเป็นครู กศน.ตำบล คิดเป็นร้อยละ 50

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ ตามรายละเอียดดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินงานจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการวางแผนการเรียนรู้	4.57	.20	มากที่สุด
2. ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.58	.13	มากที่สุด
3. ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้	4.57	.18	มากที่สุด
4. ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา	4.57	.18	มากที่สุด
รวม	4.56	.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.56/\sigma = .08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.58/\sigma = .13$) และด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา และด้านการวางแผนการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.57/\sigma = .18$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ด้านการวางแผนการเรียนรู้

ข้อ	การดำเนินงานจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ		
		μ	σ	แปลผล
1	การดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ของผู้เรียน บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อวางแผนปรับปรุง และพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	4.54	.50	มากที่สุด
2	การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อ การวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนรู้	4.60	.49	มากที่สุด
3	การจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์สูตร วิเคราะห์ ผู้เรียนและความต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง	4.62	.49	มากที่สุด
4	การวางแผนการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับการวางแผน การเรียนรู้และรายงานผู้บริหาร (บันทึกหลังสอน)	4.56	.50	มากที่สุด
5	การจัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครู บุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.57	.50	มากที่สุด
6	การเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ สถานศึกษากำหนด	4.51	.50	มากที่สุด
7	การจัดเตรียมบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้	4.57	.50	มากที่สุด
8	การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการ เตรียมการสอนในครั้งต่อไป	4.56	.50	มากที่สุด
	รวม	4.57	.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวางแผนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.57/\sigma$

= .20) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียนและความต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.62/\sigma = .49$) รองลงมาคือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.60/\sigma = .49$) และการเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝังค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.51/\sigma = .50$)

ตารางที่ 4.11 ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้

ข้อ	การดำเนินงานจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ		
		μ	σ	แปลผล
1	ใช้วิธีการกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน	4.55	.50	มากที่สุด
2	มีสื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	4.61	.49	มากที่สุด
3	ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ อธิบายผลการปฏิบัติกิจกรรมและสรุปเป็นสาระสำคัญด้วยตนเอง	4.57	.50	มากที่สุด
4	จัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน	4.62	.49	มากที่สุด
5	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน	4.61	.49	มากที่สุด
6	ฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง	4.51	.50	มากที่สุด
7	ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่	4.54	.50	มากที่สุด
8	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าฟังครูอธิบาย	4.52	.50	มากที่สุด

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ		
		μ	σ	แปลผล
9	มีการบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่พึงงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม	4.60	.49	มากที่สุด
10	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้	4.61	.49	มากที่สุด
11	ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลวางแผนเป็น ทำงานเป็นระบบทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม	4.61	.49	มากที่สุด
	รวม	4.58	.13	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.58/\sigma = .13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.62/\sigma = .49$) รองลงมา คือ มีสื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลวางแผน เป็น ทำงานเป็นระบบทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.61/\sigma = .49$) และฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.51/\sigma = .50$)

ตารางที่ 4.12 ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้

ข้อ	การดำเนินงานจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ		
		μ	σ	แปลผล
1	การดำเนินการประเมินผลควบคู่ไปในช่วงการเรียนการสอน	4.51	.50	มากที่สุด
2	ประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.57	.50	มากที่สุด
3	ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา	4.60	.49	มากที่สุด
4	การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม	4.45	.50	มาก
5	การประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน	4.55	.50	มากที่สุด
6	การประเมินความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน	4.61	.49	มากที่สุด
7	การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.61	.49	มากที่สุด
8	ประสานความร่วมมือกับคนในชุมชนในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ	4.56	.50	มากที่สุด
	รวม	4.57	.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.57/\sigma = .18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประเมินความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน และการใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.61/\sigma = .49$) รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.60/\sigma = .49$) และการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.45/\sigma = .50$)

ตารางที่ 4.13 ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา

ข้อ	การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายใน	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
1	นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	4.56	.50	มากที่สุด
2	การปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมใหม่ตามสภาพปัญหาที่พบ	4.44	.50	มาก
3	ใช้งานวิจัยในชั้นเรียน ค้นหาคำสาเหตุและแก้ปัญหา	4.50	.50	มาก
4	ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	4.60	.49	มากที่สุด
5	การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน	4.70	.46	มากที่สุด
6	การให้ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการเรียนรู้	4.57	.50	มากที่สุด
7	การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู	4.51	.50	มากที่สุด
8	ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	4.57	.50	มากที่สุด
	รวม	4.57	.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.57/\sigma = .18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.70/\sigma = .46$) รองลงมา คือ ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.60/\sigma = .49$) และการปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมใหม่ตามสภาพปัญหาที่พบ มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.44/\sigma = .50$)

ตอนที่ 3 การประเมินผลการตามเกณฑ์ชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาโดยใช้แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า ครูผู้สอนมีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ ผ่านการประเมิน ในทุกด้านและทุกข้อ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
2. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งออกตามช่วงของการวิจัยดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีงบประมาณ 2557

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ประชากรที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ตัวแทนองค์กรนักศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญ 3 คน รวมทั้งสิ้น 59 คน

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีงบประมาณ 2558

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ได้แบ่งออกดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับการวัด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา จำนวน 8 ข้อ รวมทั้งสิ้น 35 ข้อ

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย ครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนองค์กรนักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับการวัด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยสอบถามจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ร่วมกันสร้างขึ้นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา จำนวน 8 ข้อ รวมทั้งสิ้น 35 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง มีลำดับขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ประชุมทำความเข้าใจกับครูผู้สอน และบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. กำหนดแนวทางการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ครูผู้สอนและบุคลากรของสถานศึกษาเข้าใจในกระบวนการเก็บข้อมูล
3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แจกให้กับครูผู้สอนที่เป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนัดวันเวลาไปรับแบบสอบถามคืน
4. รับแบบสอบถามคืนตามกำหนด ได้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 50 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
5. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล เพื่อนำไปสู่ที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีลำดับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบกำหนดการประชุมปฏิบัติการ และจัดทำวาระการประชุม โดยนำประเด็นปัญหาในช่วงที่ 1 มาเป็นข้อมูลในการประชุมร่วมกัน
2. คณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งดำเนินการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประชุม
3. ผู้วิจัยทำหนังสือแจ้งผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อเสนอแนะและแนวทาง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประสานผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง
4. ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดประชุมในวันที่ 27 มิถุนายน 2557 ณ ห้องประชุมศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ระหว่างเวลา 09.30 – 16.00 น.

5. สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างเป็นแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

6. ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 เพื่อให้ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดประชุมในวันที่ 8 สิงหาคม 2557 ณ ห้องประชุมศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ระหว่างเวลา 09.30 – 16.00 น.

7. นำแนวทางการพัฒนาที่จัดทำขึ้น ไปดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนตามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

1. ประชุมทำความเข้าใจกับครูผู้สอน บุคลากรของสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับแผนการพัฒนาครูผู้สอน ข้อตกลงในการพัฒนา และกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. กำหนดกิจกรรมแผนการพัฒนาครูผู้สอน และดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แจกให้กับครูผู้สอนที่เป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนัดวันเวลาไปรับแบบสอบถามคืน

4. รับแบบสอบถามคืนตามกำหนด ได้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 50 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6. วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และรายงานผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย นำคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบราค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68 มีอายุระหว่าง 30 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 84 และระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 100 และมีสถานภาพเป็นครู กศน.ตำบล คิดเป็นร้อยละ 50

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โดยรวมและรายข้อ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการเรียนรู้ มีปัญหาหนักที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.37 / \sigma = .17$) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 4.36 / \sigma = .17$) และด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ ($\mu = 4.34 / \sigma = .16$) ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.37 / \sigma = .17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การวางแผนการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับการวางแผนการเรียนรู้และรายงานผู้บริหาร (บันทึกหลังสอน) มีปัญหาเป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.50 / \sigma = .51$) อันดับที่ 2 คือ การดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด และการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการสอนในครั้งต่อไป อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.42 / \sigma = .50$) อันดับที่ 3 คือ การจัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.37 / \sigma = .50$) และการจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์สูตร

วิเคราะห์ผู้เรียนและความต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.21/\sigma = .42$)

1.2 ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.34/\sigma = .16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง มีปัญหาเป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.42/\sigma = .50$) อันดับที่ 2 คือ มีสื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติจริง และจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.38/\sigma = .50$) อันดับที่ 3 คือ ใช้วิธีการกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลวางแผนเป็น ทำงานเป็นระบบทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.33/\sigma = .48$) และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.25/\sigma = .44$)

1.3 ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.36/\sigma = .17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสานความร่วมมือกับคนในชุมชนในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มีปัญหาเป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.54/\sigma = .51$) อันดับที่ 2 คือ การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.50/\sigma = .51$) อันดับที่ 3 คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา และการประเมินความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.38/\sigma = .50$) และการดำเนินการประเมินผลควบคู่ไปในระหว่างการเรียนการสอน และการประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.21/\sigma = .42$)

1.4 ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.36/\sigma = .18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีปัญหาเป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.58/\sigma = .50$) อันดับที่ 2 คือ นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน และการให้ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการเรียนรู้ อยู่ใน

ระดับ มาก ($\mu = 4.46/\sigma = .51$) อันดับที่ 3 คือ การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.42/\sigma = .50$) และการปรับแผนการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมใหม่ตามสภาพปัญหาที่พบ มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.12/\sigma = .34$)

ช่วงที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการสร้างแนวทางดังนี้

1. ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ ที่ประชุมได้ร่วมกันเสนอแนวทางให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน โดยดำเนินการจัดฝึกอบรมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การบันทึกผลสอน และการนำผลมาใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียน และผู้นำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ส่งเสริมให้ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน ความต้องการของชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และนำผลที่ได้จากการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในครั้งต่อไป ในส่วนของการจัดทำสาระการเรียนรู้ สถานศึกษาควรผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ และภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พร้อมสนับสนุนงบประมาณหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากหน่วยงานต้นสังกัด ในการพัฒนา กศน.ตำบลให้มีบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

2. ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ประชุมได้ร่วมกันเสนอแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน โดยดำเนินการจัดฝึกอบรมวิธีการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา สร้างสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติจริงทั้งในและนอกห้องเรียน ในส่วนของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียนควรสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ได้จริงในชีวิต เช่น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน การเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ การศึกษาคุณงาม การเรียนรู้ในสถานประกอบการ บูรณาการความรู้ควบคู่การพัฒนาคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม สร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน เช่น การฝึกอบรมกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การฝึกอบรมให้ผู้เรียนทำวิจัยชุมชน และส่งเสริมการจัดทำโครงการ การประกวดโครงการนักศึกษา พร้อมสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ ที่ประชุมได้ร่วมกันเสนอแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน โดยพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการสอนที่สะท้อนการปฏิบัติจริง ผู้บริหารต้องส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ด้วยวิธีที่หลากหลายทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม มีจัดประชุมเพื่อซักซ้อมและทำความเข้าใจในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในส่วนของวิธีการต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเองและรู้จักยอมรับผลการประเมินจากเพื่อน เมื่อครูดำเนินการประเมินผลผู้เรียนแล้วต้องรายงานผลการจัดกิจกรรมทุกสัปดาห์ บันทึกไว้ในบันทึกหลังสอนทุกครั้ง ทั้งด้านการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนสนับสนุนมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการ กศน.ตำบล ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการประเมินที่เป็นรูปธรรม และจัดทำแบบประเมินให้เป็นรูปแบบเดียวกัน เพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

4. ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา ที่ประชุมได้ร่วมกันเสนอแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน โดยสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตรวจสอบบันทึกหลังสอนของครู นำข้อเสนอแนะมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อเป็นการกำกับ ดูแล และเอาใจให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง กำชับให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 เรื่อง เป็นการวิจัยที่นำผลจากการบันทึกหลังสอนมาพัฒนาหรือแก้ไขให้มีผลดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีการประเมินหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับผู้เรียนและบริบททางสังคม ในการพัฒนาสาระเนื้อหาในหลักสูตร

ช่วงที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่องที่ร่วมกันสร้างขึ้นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68 มีอายุระหว่าง 30 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 84 และระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 100 และมีสถานภาพเป็นครู กศน.ตำบล คิดเป็นร้อยละ 50

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการ
กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอปากช่อง จำแนกเป็นรายชั้นตอน โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ

1. โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.56/\sigma = .08$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
ที่สุด ($\mu = 4.58/\sigma = .13$) และด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ ด้านการปรับปรุงและ
แก้ไขปัญหา และด้านการวางแผนการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.57/\sigma = .18$) ตามลำดับ

1.1 ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก
ที่สุด ($\mu = 4.57/\sigma = .20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดทำแผนการเรียนรู้โดยวิเคราะห์
หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียนและความต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง
มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.62/\sigma = .49$) รองลงมาคือ การเปิดโอกาสให้
ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติ
อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.60/\sigma = .49$) และการเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระ
ความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งปลูกฝังค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ตามที่สถานศึกษากำหนด มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.51/\sigma = .50$)

1.2 ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\mu = 4.58/\sigma = .13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ทั้งใน
ห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
ผู้เรียน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.62/\sigma = .49$) รองลงมา คือ มีสื่อ
อุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้
ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มา
ใช้ในการกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผล
วางแผนเป็น ทำงานเป็นระบบทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu =$
 $4.61/\sigma = .49$) และฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิต
จริง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.51/\sigma = .50$)

1.3 ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก
ที่สุด ($\mu = 4.57/\sigma = .18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประเมินความประพฤติ คุณธรรม
จริยธรรมของนักเรียน และการใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการ
เรียนรู้ของผู้เรียน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.61/\sigma = .49$) รองลงมา

คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.60/\sigma = .49$) และการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.45/\sigma = .50$)

1.4 ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.57/\sigma = .18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.70/\sigma = .46$) รองลงมา คือ ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.60/\sigma = .49$) และการปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมใหม่ตามสภาพปัญหาที่พบ มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.44/\sigma = .50$)

ตอนที่ 3 การประเมินผลการตามเกณฑ์ชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาโดยใช้แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า ครูผู้สอนมีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ ผ่านการประเมิน ในทุกด้านและทุกข้อ

อภิปรายผล

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ผู้วิจัยขออภิปรายผลที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เนื่องมาจากครูขาดความเข้าใจในการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ การดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน ไม่ได้ถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขหรือปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจัง ครูขาดความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการรายงานผลการจัดเรียนรู้ไว้ในบันทึกหลังสอน เพื่อเป็นหลักฐานหรือวางแผนปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

การปลูกฝังค่านิยมให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด ครูผู้สอนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ครูผู้สอนขาดการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตจริง การจัดกิจกรรม การเรียนรู้เน้นการบรรยาย การประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ ไม่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงทำให้กระบวนการปรับปรุงการเรียนรู้ขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจัง จึงเป็นผลให้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่บรรลุผลตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิ่งแก้ว มิตรวิจารณ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากร โครงการโรงเรียนสองภาษา ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก่อนการพัฒนา ครูขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังยึดติดอยู่กับวิธีสอนแบบบรรยาย ซึ่งการสอนและการประเมินผลในลักษณะนี้ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ นักเรียนจะเกิดความรู้เฉพาะในเนื้อหา และจะพัฒนาเฉพาะด้านความจำ เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ไม่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และผลการวิจัยของสุดสงวน ลาภภาษา (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีปัญหาสูงสุด

2. การสร้างแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน โดยดำเนินการจัดฝึกอบรมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การบันทึกหลักสอน และการนำผลมาใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียน และผู้นำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ให้ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน ความต้องการของชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการจัดกระบวนการ

เรียนรู้ และนำผลที่ได้จากการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในครั้งต่อไป และจัดทำสาระการเรียนรู้สถานศึกษาควรผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนา กศน.ตำบลให้มีบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริกมล หอมมลทิน (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานด้านการเตรียมการสอน ประกอบด้วยด้านครูผู้สอนมีหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ การศึกษาหลักการทำงานของสมองมนุษย์ให้เข้าใจถ่องแท้ และศึกษาโครงสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน และผลการวิจัยของสมบัติทองณรงค์ (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถาบันการพลศึกษา วิทยาลัยเขตอุดรธานี พบว่า การพัฒนาครูให้จัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการเตรียมการสอนที่ให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมได้ปฏิบัติจริงมากกว่าท่องจำ ครูและนักเรียนควรได้ร่วมมือกันในกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการวัดผล ครูต้องเป็นคนที่ทันสมัยอยู่เสมอ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง สอนเก่ง จัดการเก่ง เป็นคนดี การจัดการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา สภาพปัจจัย และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เยาวชนของชาติได้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

2.2 ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน โดยดำเนินการจัดฝึกอบรมวิธีการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา สร้างสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติจริงทั้งในและนอกห้องเรียน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน ควรสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ได้จริงในชีวิต มีกิจกรรมที่บูรณาการความรู้ควบคู่การพัฒนาคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน เช่น การฝึกอบรมกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การฝึกอบรมให้ผู้เรียนทำวิจัยชุมชน และส่งเสริมการจัดทำโครงการ การประกวดโครงการนักศึกษา พร้อมสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริกมล หอมมลทิน (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน ในด้านวิธีและเทคนิคการสอน โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ จัดกระบวนการเรียนการสอนที่สนุกสนาน มีการจัดบันทึกเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล การสอนแบบเน้นการเรียนรู้แบบโครงการ สนับสนุนให้

ผู้เรียนเขียนนิสระตามความคิด ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอนมีหลักการที่สำคัญ คือ ใช้หนังสือที่น่าสนใจและมีความหลากหลายมีรูปภาพดึงดูดน่าสนใจ ครูผู้สอนผลิตสื่อด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อโดยประยุกต์ ตัดแปลงจากวัสดุท้องถิ่น มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถทำห้องเรียนให้เป็นห้องสารพัดประโยชน์ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของแชมเพล (Champbell. 1992 : 7-9) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีกิจกรรมอยู่ 2 ลักษณะ คือ นักเรียนคิดเอง และครูคิดเอง ในส่วนของกิจกรรมที่นักเรียนคิดเอง จะเป็นลักษณะที่นักเรียนรู้ว่าตนเองต้องการอะไรจากบทเรียน และต้องพัฒนาในด้านใดบ้าง นักเรียนเหล่านี้จะคิดรูปแบบกิจกรรม ที่เหมาะสมกับตน โดยใช้ความรู้ที่มีอยู่ประสบการณ์ และความสามารถ มีอิสระในการคิด สามารถใช้อุปกรณ์ที่ง่าย ๆ ไม่ยุ่งยากในการจัดเตรียม และจากผลการวิจัยนี้ พบว่า นักเรียนมีความสุขกับการเรียน สนุกสนาน เพลิดเพลิน ที่ได้ใช้ความคิดในการสร้างสรรค์ และรู้สึกภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน

2.3 ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน โดยพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการสอนที่สะท้อนการปฏิบัติจริง ผู้บริหารต้องส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ด้วยวิธีที่หลากหลายทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม มีจัดประชุมเพื่อซักซ้อมและทำความเข้าใจในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนประเมินตนเองและรู้จักยอมรับผลการประเมินจากเพื่อน เมื่อครูดำเนินการประเมินผลผู้เรียนแล้วต้องรายงานผลการจัดกิจกรรมทุกสัปดาห์ บันทึกไว้ในบันทึกหลังสอนทุกครั้ง ทั้งด้านการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนสนับสนุนมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการ กศน.ตำบล ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการประเมินที่เป็นรูปธรรม และจัดทำแบบประเมินให้เป็นรูปแบบเดียวกัน เพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริกมล หอมมลทิน (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน ในด้านการวัดและประเมินผล มีหลักการที่สำคัญ คือ เน้นประเมินตามสภาพจริงเป็นรายบุคคลโดยไม่คำนึงคะแนน หรือนำผลการประเมินมาเปรียบเทียบระหว่างบุคคล การวัดและประเมินผลทำไปพร้อมกันระหว่างการเรียนการสอนเพราะเป็นกระบวนการเดียวกัน นำวิธีการเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึก มาใช้ในการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน และนำประวัติ ภูมิหลังของผู้เรียนมาประกอบการประเมินซึ่งจะเป็นไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2.4 ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา มีแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน โดยสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตรวจสอบที่กหลังสอนของครูนำข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน กำกับ ดูแล และเอาใจให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง กำชับให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 เรื่อง เป็นการวิจัยที่นำผลจากการบันทึกหลังสอนมาพัฒนาหรือแก้ไขให้มีผลดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีการประเมินหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับผู้เรียนและบริบททางสังคม ในการพัฒนาสาระเนื้อหาในหลักสูตร ทั้งนี้ เพื่อให้การปรับปรุงและแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้ได้สะท้อนผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมที่ส่งผลต่อตัวผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับchner จอห์น (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูที่ปฏิบัติการสอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสรรวัสดุสื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เลือกลงใช้วิธีการประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกัน ใช้เพิ่มสะสมงานประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

3. การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำแนวทางที่ได้กำหนดไว้ในที่ประชุมเชิงปฏิบัติการมาจัดทำเป็นโครงการและกิจกรรม เพื่อพัฒนาครูผู้สอนอยู่เสมอ นอกจากนี้ยัง ได้ให้ภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาครูอย่างจริง เป็นพื้นฐานของความต้องการพัฒนา และมีการติดตามตรวจสอบผลการพัฒนาอย่างใกล้ชิด โดยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาครู ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการที่ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกัน จากนั้น ได้กำหนดผู้รับผิดชอบในการ

ดำเนินงานพัฒนาในรูปแบบของการจัดทำคำสั่ง นำแนวทางที่จัดทำขึ้นมากำหนดเป็นแผนพัฒนาบุคลากร ดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามแผนพัฒนาบุคลากร และประเมินผลอย่างเป็นระบบ ทำให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการของเมธี ปิรันธนา นนท์ (2547 : 108-116) ที่ได้กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาครูในสถานศึกษาประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย กำหนดจุดมุ่งหมายและบทบาทของหน่วยงานจัดบุคคลเพื่อดำเนินการและรับผิดชอบ กำหนดความต้องการต่าง ๆ ในการพัฒนาและประเมินผล และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของมณฑา ธาราพงษ์ (2549 : 69-70) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความต้องการแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอนและแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย การสำรวจปัญหาความต้องการ การวางแผนออกแบบแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามที่แผนกำหนดไว้ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินผลแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และปรับปรุงแก้ไข และผลการวิจัยของเกษมศักดิ์ ษ์องลา (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนกุศบงพิทยาคาร อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแก้ปัญหาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และผลการวิจัยของกิ่งแก้ว มิตรวิจารณ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากร โครงการ โรงเรียนสองภาษา ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ที่ได้สรุปผลการพัฒนาครูว่า การใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ทำให้สามารถแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้ของครูได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป จากผลงานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สถานศึกษาควรนำผลแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปสร้างความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้อง โดยใช้แผนพัฒนาบุคลากรเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการพัฒนา

2. สถานศึกษาควรจัดการฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ในเรื่องการจัดทำ แผนการเรียนรู้รายบุคคล การสรุปผลการเรียนรู้ในบันทึกหลังสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตผู้เรียน ภูมิสังคม และการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง เพื่อให้ครูผู้สอน ได้มีความรู้ ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างรอบด้าน

3. สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการนิเทศติดตามผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ตาม หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้ทุกภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องในพื้นที่มีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครูผู้สอน

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูผู้สอนที่ชัดเจน โดย จัดทำเป็นแผนพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีการประเมินผลการพัฒนา เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูล ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. หน่วยงานต้นสังกัดควรนำแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ไปพัฒนาปรับปรุง และนำไปใช้กับสถานศึกษาในหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของครูผู้สอน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาครูผู้สอนต่อไป

2. ควรศึกษาวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ควรดำเนินการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัด กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

รายชื่อผู้ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน
ทำหน้าที่ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง
ข้อคำถามแต่ละข้อกับประเด็นที่ต้องการวัด (Index If Item Objection congruence : IOC)

ที่	ชื่อ ชื่อสกุล	ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน/ความเชี่ยวชาญ
1	นางนลินี ศรีสารคาม จันตรี	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2	รศ.ดร.ชนพรรณ ธานี	รองอธิการบดีฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล
3	นายนิพนธ์ ก้องเวหา	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง กรุงเทพมหานคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4	ดร.จุรรัตน์ เพ็ชรจันทิก	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โนนไทย สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
5	นางพัชรารัตน์ ชุ่มเมืองปัก	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 3 คน

ดำเนินการร่วมกันในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันของครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนองค์กรนักศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

ที่	ชื่อ ชื่อสกุล	ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน/ความเชี่ยวชาญ
1	นายนิพนธ์ ก้องเวหา	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง กรุงเทพมหานคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2	ดร.จุรรัตน์ เพ็ชรจันทิก	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โนนไทย สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3	นางพัชราภรณ์ ชุ่มเมือง ปัก	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รายชื่อผู้ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

เพื่อร่วมกันสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ที่	ชื่อ ชื่อสกุล	ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน	หมายเหตุ
1	นายนิพนธ์ ก้องเวหา	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง กรุงเทพมหานคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
2	ดร.จตุรรัตน์ เพ็ชรจันทิก	ผู้อำนวยการพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ผู้ทรงคุณวุฒิ
3	นางพัชราภรณ์ ชุ่มเมืองปัก	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
4	นางจงจิต สุธาอรอด	ผู้อำนวยการสถานศึกษาชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง สำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา	ผู้บริหาร
5	นายเสนาะ อาจศิริ	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา
6	นายบัณฑิต ไตสกุณี	กรรมการสถานศึกษา	ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา

ที่	ชื่อ ชื่อสกุล	ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน	หมายเหตุ
7	นายสุเมธ บุญสรณ์	กรรมการสถานศึกษา	ตัวแทนคณะกรรมการ สถานศึกษา
8	นายสว่าง ศรีสุวรรณ	กำนันตำบลปากช่อง	ตัวแทนองค์กรนักศึกษา
9	นางพนิดา เนาวัฒน์พงศ์ศิริ	ผู้ใหญ่บ้านทรายทอง ตำบลหนองสาหร่าย	ตัวแทนองค์กรนักศึกษา
10	นางประกองแก้ว ประทุมทิพย์	ผู้ใหญ่บ้านประดู่งาม ตำบลชนงพระ	ตัวแทนองค์กรนักศึกษา
11	นางทัศนาศอนทองคำ	ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน	ครูผู้สอน
12	นางจารุวรรณ เนคร โคนสูง	ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน	ครูผู้สอน
13	นางสาวนิตยา ศรีทองอุ่น	ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน	ครูผู้สอน
14	นางสาวศิริวรรณ ธรรมวิเศษ	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
15	นางสุจิตรา ส่องศรี	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
16	นายชัยภัทร งามกระโทก	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
17	นายรุ่งโรจน์ จิรรัตนชัยกุล	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
18	นายวิษณุ สุวรรณทา	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
19	นายอภิวัฒน์ อนันตพัชรินทร์	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
20	นายสกฤตเดช ทอนสูงเนิน	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
21	นางสาวภูริตา ยันตรกิจ	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
22	นางสาวสุธาสิณี ช้างศรี	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
23	นางสาวนฤดา จารุสิน	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
24	นางเขวาลักษณ์ ลือจันดา	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
25	นายสุพร นุชารัมย์	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
26	นางสาววราภรณ์ จริตกล้า	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
27	นางสาวอุษา บุญสว่าง	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
28	นายวีรเวช อ่อนศิริ	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
29	นายไชยพันธุ์ สถาปนรัตนกุล	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
30	นางสาวชนันฐิตา แซ่เลี้ยง	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
31	นางสาวรุ่งเรือง แซ่เลี้ยง	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
32	นางสาววันวิสา ชิมกลาง	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
33	นางสาวมะลิวัน ร้างทะเล	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
34	นางบานชื่น ทรัพย์ประเสริฐ	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน

ที่	ชื่อ ชื่อสกุล	ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน	หมายเหตุ
35	นางวริศา สารเสวก	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
36	นางวิไลวรรณ สกุลนา	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
37	นายวัชรพงศ์ พงษ์พิมาย	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
38	นางพัชรินทร์ โมราบุตร	ครู กศน.ตำบล	ครูผู้สอน
39	นางทับทิม ทองสวัสดิ์	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
40	นางสาวอรวิกา เอี่ยมลออ	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
41	นางสาวกวรรณ คำรงรัตน์กุล	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
42	นางสาววนิดา โดสกุณี	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
43	นายฉัตรชัย พรหนองแสน	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
44	นายสันศักดิ์ สุขสมบูรณ์	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
45	นางภาวินี สุนันทนาม	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
46	นางสาวสิริพร โขลนกระโทก	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
47	นางสาวจาวรวรรณ ชื่นในชน	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
48	นางสาวอุดมลักษณ์ เรืองมะเร็ง	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
49	นางลำภู งามโพธิ์	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
50	นางสาวนาตยา คำมา	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
51	นางสาวพัชรินทร์ เกตุเปรม	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
52	นางสาวเนตรนภา พงษ์พิมาย	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
53	นางสาวพรปวีณ์ อุดมะแสงจันทร์	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
54	นางปิยะมาศ เบ้าดี	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
55	นางสาวกนิษฐา ศรีวิชัย	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ครูผู้สอน
56	ร.ต.สมสอด กลิ่นสุคนธ์	ครูประจำกลุ่ม	ครูผู้สอน
57	สิบเอกขวลิต ตะกรุดเงิน	ครูประจำกลุ่ม	ครูผู้สอน
58	สิบโทสรารุช พัฒนโชติ	ครูประจำกลุ่ม	ครูผู้สอน
59	จ.ส.อ.สมศักดิ์ พึ่งเงิน	ครูประจำกลุ่ม	ครูผู้สอน
60	จ.ส.อ.มัญญ เนินกลาง	ครูประจำกลุ่ม	ครูผู้สอน

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบเพื่อการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
- แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

ภาคผนวก ค การวิเคราะห์ข้อมูล

- ข้อมูลการหาค่า IOC เครื่องมือในการวิจัย
- ข้อมูลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
- ข้อมูลการวิเคราะห์ทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูป

ข้อมูลการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

การหาค่า IOC ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาในการจัด
กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ข้อ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	IOC
1	1	1	1	1	1	5.00	1.00
2	1	1	1	1	1	5.00	1.00
3	1	1	8	1	1	4.00	0.80
4	1	1	1	1	1	5.00	1.00
5	1	1	1	1	1	5.00	1.00
6	1	1	1	1	1	5.00	1.00
7	1	1	1	1	1	5.00	1.00
8	1	0	1	1	1	4.00	0.80
9	1	1	1	1	1	5.00	1.00
10	1	1	1	1	1	5.00	1.00
11	1	1	1	1	1	5.00	1.00
12	1	1	1	1	1	5.00	1.00
13	1	1	1	1	1	5.00	1.00
14	1	1	1	1	1	5.00	1.00
15	0	1	1	1	1	4.00	0.80
16	1	1	1	1	1	5.00	1.00
17	1	1	1	1	1	5.00	1.00
18	1	1	1	1	1	5.00	1.00
19	1	1	1	1	1	5.00	1.00
20	1	1	1	0	1	4.00	0.80
21	1	1	1	1	1	5.00	1.00

ข้อ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	IOC
22	1	1	1	1	1	5.00	1.00
23	1	1	1	1	1	5.00	1.00
24	1	1	1	1	1	5.00	1.00
25	1	1	0	1	1	4.00	0.80
26	1	1	1	1	1	5.00	1.00
27	1	1	1	1	1	5.00	1.00
28	1	1	1	1	1	5.00	1.00
29	1	1	1	1	1	5.00	1.00
30	1	1	1	1	1	5.00	1.00
31	1	1	1	1	1	5.00	1.00
32	1	1	1	1	1	5.00	1.00
33	1	1	1	1	1	5.00	1.00
34	1	1	1	1	1	5.00	1.00
35	1	1	1	1	1	5.00	1.00

การหาค่า IOC ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอน ในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรศึกษานอกระบบ ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปากช่อง จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ข้อ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	IOC
1	1	1	1	1	1	5.00	1.00
2	1	1	1	1	1	5.00	1.00
3	1	1	1	1	1	5.00	1.00
4	1	0	1	1	1	4.00	0.80
5	1	1	1	1	1	5.00	1.00
6	1	1	1	1	1	5.00	1.00
7	1	1	0	1	1	4.00	0.80
8	1	1	1	1	1	5.00	1.00
9	1	1	1	1	1	5.00	1.00
10	1	1	1	1	1	5.00	1.00
11	1	1	1	1	1	5.00	1.00
12	1	1	1	1	1	5.00	1.00
13	1	1	1	1	1	5.00	1.00
14	1	1	1	1	1	5.00	1.00
15	1	1	1	1	1	5.00	1.00
16	1	1	1	1	1	5.00	1.00
17	1	1	1	1	1	5.00	1.00
18	0	1	1	1	1	4.00	0.80
19	1	1	1	1	1	5.00	1.00
20	1	1	1	1	1	5.00	1.00
21	1	1	1	1	1	5.00	1.00
22	1	1	1	1	1	5.00	1.00

ข้อ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	IOC
23	1	1	1	1	1	5.00	1.00
24	1	1	1	1	1	5.00	1.00
25	1	1	0	1	1	4.00	0.80
26	1	1	1	1	1	5.00	1.00
27	1	1	1	1	1	5.00	1.00
28	1	1	1	1	1	5.00	1.00
29	1	1	1	1	1	5.00	1.00
30	1	1	1	1	1	5.00	1.00
31	1	1	1	1	1	5.00	1.00
32	1	1	1	1	1	5.00	1.00
33	1	1	1	1	1	5.00	1.00
34	1	1	1	1	1	5.00	1.00
35	1	1	1	1	1	5.00	1.00

ข้อมูลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.854	35

ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.861	35

ข้อมูลการวิเคราะห์ทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน
หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ 1	50	4	5	4.42	.504
ข้อ 2	50	4	5	4.29	.464
ข้อ 3	50	4	5	4.21	.415
ข้อ 4	50	4	5	4.50	.511
ข้อ 5	50	4	5	4.37	.495
ข้อ 6	50	4	5	4.42	.504
ข้อ 7	50	4	5	4.33	.482
ข้อ 8	50	4	5	4.42	.504
ข้อ 9	50	4	5	4.33	.482
ข้อ 10	50	4	5	4.38	.495
ข้อ 11	50	4	5	4.29	.464
ข้อ 12	50	4	5	4.38	.495
ข้อ 13	50	4	5	4.33	.482
ข้อ 14	50	4	5	4.42	.504
ข้อ 15	50	4	5	4.25	.442
ข้อ 16	50	4	5	4.29	.464
ข้อ 17	50	4	5	4.42	.504
ข้อ 18	50	4	5	4.33	.482
ข้อ 19	50	4	5	4.33	.482

ข้อ 20	50	4	5	4.21	.415
ข้อ 21	50	4	5	4.33	.482
ข้อ 22	50	4	5	4.38	.495
ข้อ 23	50	4	5	4.33	.482
ข้อ 24	50	4	5	4.21	.415
ข้อ 25	50	4	5	4.38	.495
ข้อ 26	50	4	5	4.50	.511
ข้อ 27	50	4	5	4.54	.509
ข้อ 28	50	4	5	4.46	.509
ข้อ 29	50	4	5	4.12	.338
ข้อ 30	50	4	5	4.25	.442
ข้อ 31	50	4	5	4.58	.504
ข้อ 32	50	4	5	4.46	.509
ข้อ 33	50	4	5	4.46	.509
ข้อ 34	50	4	5	4.42	.504
ข้อ 35	50	4	5	4.17	.381
รวม1	50	4.12	4.75	4.3698	.17083
รวม2	50	4.09	4.64	4.3409	.15916
รวม3	50	4.12	4.75	4.3594	.17411
รวม4	50	4.00	4.75	4.3646	.18027
รวม	50	4.20	4.57	4.3587	.10306
Valid N (listwise)	50				

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของครูผู้สอนในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อที่ 1	50	4	5	4.54	.502
ข้อที่ 2	50	4	5	4.60	.494
ข้อที่ 3	50	4	5	4.62	.489
ข้อที่ 4	50	4	5	4.56	.499
ข้อที่ 5	50	4	5	4.57	.498
ข้อที่ 6	50	4	5	4.51	.503
ข้อที่ 7	50	4	5	4.57	.498
ข้อที่ 8	50	4	5	4.56	.499
ข้อที่ 9	50	4	5	4.55	.501
ข้อที่ 10	50	4	5	4.61	.491
ข้อที่ 11	50	4	5	4.57	.498
ข้อที่ 12	50	4	5	4.62	.489
ข้อที่ 13	50	4	5	4.61	.491
ข้อที่ 14	50	4	5	4.51	.503
ข้อที่ 15	50	4	5	4.54	.502
ข้อที่ 16	50	4	5	4.52	.502
ข้อที่ 17	50	4	5	4.60	.494
ข้อที่ 18	50	4	5	4.61	.491
ข้อที่ 19	50	4	5	4.61	.491
ข้อที่ 20	50	4	5	4.51	.503

ข้อที่ 21	50	4	5	4.57	.498
ข้อที่ 22	50	4	5	4.60	.494
ข้อที่ 23	50	4	5	4.45	.501
ข้อที่ 24	50	4	5	4.55	.501
ข้อที่ 25	50	4	5	4.61	.491
ข้อที่ 26	50	4	5	4.61	.491
ข้อที่ 27	50	4	5	4.56	.499
ข้อที่ 28	50	4	5	4.56	.499
ข้อที่ 29	50	4	5	4.44	.499
ข้อที่ 30	50	4	5	4.50	.503
ข้อที่ 32	50	4	5	4.60	.494
ข้อที่ 32	50	4	5	4.70	.460
ข้อที่ 33	50	4	5	4.57	.498
ข้อที่ 34	50	4	5	4.51	.503
ข้อที่ 35	50	4	5	4.57	.498
รวม1	50	4.12	4.88	4.5655	.19738
รวม2	50	4.27	4.91	4.5758	.13412
รวม3	50	4.12	4.88	4.5565	.17507
รวม4	50	4.00	4.88	4.5565	.18244
รวม	50	4.41	4.82	4.5636	.08171
Valid N (listwise)	50				

ภาคผนวก ง หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ	นางจงจิต สุธาอรรถ
วันเกิด	วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2502
สถานที่เกิด	อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 446/46 หมู่บ้าน กฤษณาการ์เด้นส์ ถนนราชสีมา – ปักธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู คศ.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2516	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2519	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิชาเอกผ้าและเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2522	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวส.) วิชาเอกผ้าและเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2529	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) วิชาเอกเทคโนโลยี และนวัตกรรมการศึกษา วิทยาลัยครูสกลนคร จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2542	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการศึกษา นอกระบบ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2555	ประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูผู้สอนในการ
กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง
ซึ่งจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือผู้ใดทั้งสิ้น

2. คำตอบของท่านมีคุณค่าต่อการวิจัยอย่างยิ่ง ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามอย่าง
ตรงไปตรงมาและเป็นความจริงมากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูผู้สอนในการกระบวนการจัดการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ลักษณะ
แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มาก
ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

นางจงจิต สุธาอรรถ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 30 ปี 30-50 ปี 50 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง

ผู้บริหาร ข้าราชการครู
 ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล
 ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา
 องค์กรนักศึกษา

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของครูผู้สอนในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีระดับความคิดเห็นดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ (Plan)					
1. การดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ					
2. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนการสอน					
3. การจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์สูตร วิเคราะห์ผู้เรียนและความต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง					
4. การวางแผนการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับการวางแผนการเรียนการสอนและรายงานผู้บริหาร (บันทึกหลังสอน)					
5. การจัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
6. การเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด					
7. การจัดเตรียมบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้					
8. การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการสอนในครั้งต่อไป					
ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Do)					
9. ใช้วิธีการกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน					
10. มีสื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง					
11. ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ อธิบายผลการปฏิบัติกิจกรรมและสรุปเป็นสาระสำคัญด้วยตนเอง					
12. จัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน					
13. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน					

ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
14. ฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง					
15. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่					
16. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าฟังครูอธิบาย					
17. มีการบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม					
18. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้					
19. ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลวางแผนเป็น ทำงานเป็นระบบทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม					
ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้(Check)					
20. การดำเนินการประเมินผลควบคู่ไปในการเรียนการสอน					
21. ประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
22. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา					
23. การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม					
24. การประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน					
25. การประเมินความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน					
26. การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน					
27. ประสานความร่วมมือกับคนในชุมชนในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ					
ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา (Action)					
28. นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้					
29. การปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมใหม่ตามสภาพปัญหาที่พบ					

ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
30. ใช้งานวิจัยในชั้นเรียน ค้นหาสาเหตุและแก้ปัญหา					
31. ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง					
32. การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน					
33. การให้ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการเรียนรู้					
34. การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู					
35. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามนี้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน

หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ซึ่งจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือผู้ใดทั้งสิ้น

2. คำตอบของท่านมีคุณค่าต่อการวิจัยอย่างยิ่ง ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามอย่างตรงไปตรงมาและเป็นความจริงมากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

3. แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

นางจงจิต สุธารรรถ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 30 ปี 30-50 ปี 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโท

4. สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง

ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน
 ครู กศน.ตำบล ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีระดับความคิดเห็นดังนี้

5	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ประเด็นคำถาม	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ (Plan)					
1. การดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน บันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ					
2. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนการสอน					
3. การจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์สูตร วิเคราะห์ผู้เรียนและความต้องการของชุมชน โดยปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง					
4. การวางแผนการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับการวางแผนการเรียนการสอนและรายงานผู้บริหาร (บันทึกหลังสอน)					
5. การจัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
6. การเตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด					
7. การจัดเตรียมบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้					
8. การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการสอนในครั้งต่อไป					
ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Do)					
9. ใช้วิธีการกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน					
10. มีสื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง					
11. ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ อธิบายผลการปฏิบัติกิจกรรมและสรุปเป็นสาระสำคัญด้วยตนเอง					
12. จัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน					
13. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน					

ประเด็นคำถาม	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
14. ฝึกให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง					
15. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่					
16. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าฟังครูอธิบาย					
17. มีการบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม					
18. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้					
19. ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลวางแผนเป็น ทำงานเป็นระบบทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม					
ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้(Check)					
20. การดำเนินการประเมินผลควบคู่ไปในการเรียนการสอน					
21. ประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
22. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา					
23. การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม					
24. การประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน					
25. การประเมินความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน					
26. การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน					
27. ประสานความร่วมมือกับคนในชุมชนในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ					
ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา (Action)					
28. นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้					
29. การปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมใหม่ตามสภาพปัญหาที่พบ					

ประเด็นคำถาม	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
30. ใช้งานวิจัยในชั้นเรียน ค้นหาสาเหตุและแก้ปัญหา					
31. ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง					
32. การพัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน					
33. การให้ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการเรียนรู้					
34. การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู					
35. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามนี้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2546). คู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- กรมวิชาการ. (2543). การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา
- _____. (2544). ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544.) การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546.) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- กิ่งแก้ว มิตรวิจารณ์. (2551). การพัฒนาบุคลากรโครงการโรงเรียนสองภาษา ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เกษมศักดิ์ ช้องลา. (2552). การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนกุดบงพิทยาคาร อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เฉลิมเกียรติ สง่าศรี. (2549). การพัฒนาบุคลากรครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านแก่นทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนาธิป พรกุล. (2544.). คลีพระราชบัญญัติการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ. 4(9), กันยายน 17 หน้า 2 – 7.
- _____. (2545). กระบวนการเรียนรู้: ความหมาย แนวทางการพัฒนา และปัญหาข้อใจ. กรุงเทพฯ : บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.) จำกัด.
- ชาญชัย อาจินสมาจารย์. (2548). การฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม.

- ชาญณรงค์ พาประโยชน์. (2547). **แนวทางการพัฒนาบุคลากรของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตการศึกษา 10**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉนวนพล เสนาะคนตรี. (2547). **การพัฒนาบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- คนัย เทียนพุด. (2549). **การบริหารทรัพยากรบุคคลในทศวรรษหน้า**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทิสนา แจมมณี และคณะ. (2544). **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ : การศึกษาพหุกรณี**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทิสนา แจมมณี. (2542). **การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางชิปปาโมเดล**. วารสารวิชาการ. 4, (12-17).
- _____. (2545). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนภัทร จงหม่อง. (2549). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในอำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นพนันธุ์ แทนทอง. (2548). **การจัดการกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เขตการศึกษา 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). เลข : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงศ์ และคนอื่น ๆ. (2545). **ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระ บทที่ 5 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงศ์. (2545). **การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2547). **จิตวิทยาการประชุม อบรม สัมมนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประชุม โพธิกุล. (2546). **เทคนิคการประชุม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สายใจ.

- ประวิทย์ บึงสว่าง. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : สถาบันแห่งชาติ
เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ประสาร มาลากุล. (2548). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์
ตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- ประหยัด จิระวรพงศ์. (2530). เทคนิคการฝึกอบรม เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
อมรการพิมพ์.
- พนัส หันนาคินทร์. (2548). การบริหารบุคลากรในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เนติกุล
การพิมพ์
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีและเทคนิค
การสอน 2. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์
- มณฑา ธาราพงษ์. (2549). การพัฒนาแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.
- มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. (2555). คู่มือกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ (ฉบับปรับปรุง 2555). กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
งานหลักสูตรและพัฒนาอาจารย์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2544). การพัฒนามนุษย์ในองค์กร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เมธี ปิณฑนานนท์. (2547). การบริหารบุคคลในวงการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอ เอส
พรินติ้งเฮาส์.
- ระวีวรรณ เสวตอมร. (2530). การประชุมที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สายใจ.
- วรภรณ์ นักพิณพาทย์. (2547). ความคิดเห็นของข้าราชการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แอล ที เพลส.
- วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล (2541). คู่มือการตรวจวินิจฉัยคุณภาพของระบบบริหาร.
กรุงเทพฯ : บริษัทบีฟิออร์แอนด์ทีคอนซัลแทนท์.
- วีรพล บดีรัฐ. (2543). PDCA วงล้อสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : ประชาชน.

- ศุภาวดี ดีอินทร์. (2552). การพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดลาดตระโห่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหาร
การศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง. (2552). รายงานการ
ประเมินตนเอง (Self Assessment Report) ปีงบประมาณ 2552.
นครราชสีมา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง.
- _____. (2557). แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับ
ครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
นครราชสีมา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง.
- สนอง อินละคร. (2544). เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. อุบลราชธานี: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10
สมบัติ ทองณรงค์. (2549). การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหาร
การศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมบัติ เปริน. (2553). การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
โรงเรียนพรเจริญวิทยา อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ. (2545). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการประเมินตามสภาพจริง.
เชียงใหม่: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สมิต สัมฤทธิ์. (2543). เทคนิคการประชุม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สายัณห์ พันธุ์งาม. (2552). การจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยของครูศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหาร
การศึกษา). นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2548). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2543). **หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทาง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.
- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2541). **การประกันคุณภาพการศึกษาเทคนิคการพัฒนางานเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา. (2557 : 24). **รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สิริกมล หมคมลทิน. (2549). **การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดสงวน ลาภอาษา. (2548). **ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สุภาวดี ไพรเขียว. (2551). **การพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอประทาย ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : วิทยาลัยมหาสารคาม.
- เสน่ห์ ขี้โต. (2547). **การพัฒนาบุคลากร**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- โตรัง แสนศิริพันธ์. (2547). **การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงการโรงเรียนบ้านหนองมูก อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- อิฏฐารมย์ ประชุมวรรณ. (2547). **การศึกษาการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประเภทศึกษาสงเคราะห์สังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- Champbell, C. (1992). **Learner-based Teaching**. Oxford : Oxford University Press.

- Maddox, Jean Viola. (2003). "Teacher Training in Multiple Intelligences Strategies and Cooperative Learning Structures to Effect a Change in the Classroom," **Dissertation Abstracts International**. 64(1) : 112-A ; July.
- Torres. (2002). "Metting and Demands for Quality Teachers : A Case Study of a Bilingual Paraprofessional-to-bilingual-teacher Training Program," **Dissertation Abstracts International**. 59(6) : 1998-A ; December.